

Masterproef Politieke Communicatie

Steeds hetzelfde nieuws?

Een kwantitatieve analyse naar inhoudelijke convergentie en interpretatieve journalistiek bij Vlaamse kranten

Rin Verstraeten

Promotor: Prof. Dr. Peter Van Aelst
Verslaggever: Prof. Dr. Knut De Swert

Master Politieke Communicatie (www.politiekecommunicatie.be)
20141305
Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2017-2018

Abstract

This thesis examines the degree of content convergence in five Flemish newspapers based on three specific news stories. Using existing literature on the topic and a quantitative content analysis, we have searched for explanations for this phenomenon. We have narrowed this down to four explanatory levels, namely the level of the individual journalist, journalistic routines, journalistic organisation and journalistic context. Furthermore we have examined to which extent the apparent contradictory phenomenon of interpretative journalism contributes to (not) explaining content convergence. Results indicate a content overlap of 9.6 per cent on average. Only four variables appear to offer a good explanation for that. A qualitative news profile, the occurrence of the news value negativity, the length of a newspaper article and the presence of an interpretative label each are responsible for a decrease in the degree of content overlap. Despite the limited degree of overlap between newspapers, a profound content analysis on journalistic remarks indicates that journalists use similar points of view to respond to news facts. We can conclude that in the different newspapers on average there is low degree of verbatim overlap, but similar views are noticeable, even though in other words.

Key words content convergence, interpretative journalism, quantitative content analysis, news profiles, news values, journalistic sources

Dankwoord

Net zoals een voetballer niet zonder een team kan, net zoals een hoofdredacteur niet zonder een redactie kan, net zoals een drummer niet zonder een band kan, zo kan een masterstudente ook niet zonder de steun van professoren, assistenten, familie en vrienden om haar thesis tot een goed einde te brengen. Daarom een woordje van dank voor mijn rots in de branding, mijn lichtjes in de duisternis, mijn steun en toeverlaat tijdens het schrijven van dit huzarenwerk.

Vooreerst wil ik mijn rots in de branding, mijn promotor, professor Peter Van Aelst bedanken voor het begeleiden van mijn thesis. Ik kon steeds bij hem terecht met mijn oneindig aantal vragen, twijfels en opmerkingen. In momenten van lichte paniek stelde hij me gerust en zochten we samen naar oplossingen. Zonder zijn inzicht, bemoedigende woorden en begeleiding had ik nooit zo diepgaand gezocht naar informatie, zo diep gegraven naar antwoorden en zo hard gewerkt aan mijn thesis.

Mijn lichtjes in de duisternis zijn twee medewerkers en een student van Universiteit Antwerpen die me doorheen mijn onderzoek hebben geholpen bij de dataverzameling en het codeboek. Zij maakten mogelijk dat ik meteen uit de startblokken kon schieten en zo zonder al te veel problemen naar de finish kon lopen. Ik wil hierbij in het bijzonder twee personen bedanken. Enerzijds ben ik Pauline Ketelaars enorm dankbaar voor het helpen verzamelen van berichten van Belga, waartoe ik zonder haar medewerking geen toegang kreeg. Anderzijds wens ik mijn dankbaarheid uit te spreken tegenover Karolin Soontjens die me dankzij haar eigen onderzoek en enkele contactmomenten meer inzicht gaf in het concept van interpretatieve journalistiek en eveneens interessante suggesties deed voor mijn codeboek daaromtrent. Een derde lichtje in de duisternis is Nikolas Dom. Hij nam het dubbele codeerwerk zonder morren op zich en zorgde er op die manier voor dat ik mijn eigen codeboek aan een kritische blik kon onderwerpen.

Tenslotte ben ik nog duizenden bedankjes verschuldigd aan mijn steun en toeverlaat tijdens het schrijven van deze thesis. Een eerste welgemeende dank jullie wel gaat uit naar mijn ouders. Zij hebben mij alle kansen geboden om verder te studeren en hebben me doorheen mijn studiercarrière steeds onvoorwaardelijk gesteund. Ook tijdens stressmomenten hielpen hun motiverende woorden me om te blijven doorzetten. Ook wil ik mijn zus bedanken voor haar relativeringsvermogen en flauwe mopjes wanneer ik het even niet meer zag zitten. Als laatste wens ik nog heel wat bedankjes uit te delen aan mijn fantastische vrienden bij *dwars* en binnen de master Politieke Communicatie. Zij hebben me enorm gesteund en hebben op de juiste momenten voor afleiding en ontspanning gezorgd. We hebben samen gezwoegd om die thesis af te krijgen en hebben elkaar waar mogelijk proberen helpen, al was het maar met een bemoedigend woordje of een schouderklopje. In het bijzonder wil ik Paulien Janssen bedanken voor het nalezen van mijn volledige thesis. Haar opmerkingen waren goud waard.

Dank jullie wel.

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave	1
2	Overzicht tabellen	2
3	Inleiding.....	5
3.1	<i>Probleemstelling.....</i>	5
3.2	<i>Wetenschappelijke relevantie</i>	7
3.3	<i>Maatschappelijke relevantie.....</i>	8
3.4	<i>Opbouw.....</i>	9
4	Theoretisch kader	11
4.1	<i>Inhoudelijke convergentie.....</i>	11
4.1.1	<i>Het niveau van de individuele journalist</i>	12
4.1.2	<i>Het niveau van journalistieke routines.....</i>	13
4.1.2.1	<i>Bronnengebruik</i>	14
4.1.2.2	<i>Nieuwswaarden.....</i>	16
4.1.2.3	<i>Sociale controle en socialisatie</i>	18
4.1.3	<i>Het niveau van journalistieke organisatie</i>	18
4.1.3.1	<i>Ownership.....</i>	18
4.1.3.2	<i>Nieuwsprofielen</i>	19
4.1.4	<i>Het niveau van journalistieke context.....</i>	20
4.2	<i>Interpretatieve journalistiek.....</i>	20
4.3	<i>Overzicht hypothesen</i>	22
5	Methodologie	23
5.1	<i>Case.....</i>	23
5.2	<i>Methode.....</i>	23
5.3	<i>Data</i>	24
5.4	<i>Variabelen en operationalisering.....</i>	27
5.4.1	<i>Variabelen inzake inhoudelijke mediaconvergentie</i>	27
5.4.2	<i>Variabelen inzake interpretatieve journalistiek</i>	33
5.4.3	<i>Betrouwbaarheid</i>	35
6	Resultaten	37
6.1	<i>Inhoudelijke convergentie.....</i>	37
6.2	<i>Interpretatieve journalistiek.....</i>	47
6.3	<i>Inhoudelijke convergentie versus interpretatieve journalistiek.....</i>	49
6.4	<i>Globaal model voor inhoudelijke convergentie.....</i>	52
6.5	<i>Overzicht hypothesen.....</i>	54
7	Conclusie.....	55
8	Discussie	57
8.1	<i>Normatief kader</i>	57
8.2	<i>Beperkingen en toekomstig onderzoek.....</i>	57
9	Bibliografie	59
10	Appendix	64

2 Overzicht tabellen

Tabel 1: Overzicht nieuwswaarden	16
Tabel 2: Uitgeverijen van betalende dagbladen	19
Tabel 3: Data per datum - <i>news story 1</i>	25
Tabel 4: Data per krant - <i>news story 1</i>	25
Tabel 5: Data per datum - <i>news story 2</i>	26
Tabel 6: Data per krant - <i>news story 2</i>	26
Tabel 7: Data per datum - <i>news story 3</i>	26
Tabel 8: Data per krant - <i>news story 3</i>	26
Tabel 9: Output Copyfind	27
Tabel 10: Operationalisering variabele 'stem van de actor'	29
Tabel 11: Operationalisering variabele 'thema'	31
Tabel 12: Operationalisering variabele 'conflict'	32
Tabel 13: Operationalisering variabele 'responsibility attribution'	33
Tabel 14: Overzicht intercodeurvariabiliteit per variabele	36
Tabel 15: <i>Independent Samples T Test</i> met testvariabele gemiddelde overlap en <i>grouping</i> variabele case	37
Tabel 16: Gemiddelde <i>match</i> per combinatie krantentitels	38
Tabel 17: Top tien krantenartikelen met sterkste mate van overlap per krantencombinatie	38
Tabel 18: <i>Independent Samples T Test</i> met testvariabele woordelijke overlap en <i>grouping</i> variabele eigenaar	39
Tabel 19: <i>Independent Samples T Test</i> met testvariabele woordelijke overlap en <i>grouping</i> variabele nieuwprofiel	39
Tabel 20: Gecategoriseerd bronnenbestand - <i>news story 1</i>	40
Tabel 21: Gemiddelde overeenkomst in bronnenbestand per krantencombinatie - <i>news story 1</i>	41
Tabel 22: Gecategoriseerd bronnenbestand - <i>news story 2</i>	41
Tabel 23: Gemiddelde overeenkomst in bronnenbestand per krantencombinatie - <i>news story 2</i>	42
Tabel 24: Gecategoriseerd bronnenbestand - <i>news story 3</i>	43
Tabel 25: Gemiddelde overeenkomst in bronnenbestand per krantencombinatie - <i>news story 3</i>	44
Tabel 26: Frequentietabel met variabele vermelding nieuwsagentschap	44
Tabel 27: <i>Independent Samples T Test</i> met testvariabele woordelijke overlap en <i>grouping</i> variabele buitenlandse berichtgeving	45
Tabel 28: <i>Independent Samples T Test</i> met testvariabele woordelijke overlap en <i>grouping</i> variabele negativiteit	46
Tabel 29: Frequentietabel (%) met variabele aantal conflictindicatoren	47
Tabel 30: <i>Independent Samples T Test</i> met testvariabele woordelijke overlap en <i>grouping</i> variabele conflict	47
Tabel 31: Frequentietabel (%) met interpretatieve variabelen per case	48
Tabel 32: <i>Linear Regression</i> met afhankelijke variabele woordelijke overlap en onafhankelijke variabelen interpretatief label, journalistieke interpretatie, journalistieke speculatie, journalistieke commentaar en woordenaantal	50
Tabel 33: <i>Linear Regression</i> met afhankelijke variabele woordelijke overlap en dertien onafhankelijke variabelen	52
Tabel 34: Overzicht resultaten per hypothese	54

Tabel 35: Data per thema - <i>news story 3</i>	64
Tabel 36: Vereisten <i>perfect matches</i>	64
Tabel 37: Overzicht codeerschema	64
Tabel 38: Bronnenbestand - <i>news story 1</i>	66
Tabel 39: Bronnenbestand - <i>news story 2</i>	67
Tabel 40: Bronnenbestand - <i>news story 3</i>	68

3 Inleiding

3.1 Probleemstelling

"Ik vrees dat er een verdere verschraling van het krantenlandschap in Vlaanderen zit aan te komen, wanneer er nog slechts twee krantenuitgevers overblijven."

Els De Bens, Trends, 25 oktober 2013 (bron: Trends (2013))

Met deze stelling reageert De Bens op de oprichting van Mediahuis, waarin Corelio en Concentra zijn ondergebracht. Ze vreest daarbij niet alleen voor het verdwijnen van krantentitels, maar ook voor het ontstaan van redactionele synergiën: *"Ik ben bang dat het hoofdblok van kranten mogelijk hetzelfde wordt en dat er enkel op het gebied van regionaal nieuws nog verschillen zullen zijn"* (Trends, 2013). Met de oprichting van Mediahuis zijn er slechts twee spelers meer op de Vlaamse krantenmarkt, namelijk Mediahuis zelf en De Persgroep. Er is aldus sprake van een sterke mate van mediaconcentratie, hetwelk een risico kan vormen voor de mediadiversiteit en dus de verschraling van de nieuwsinhoud in de hand kan werken (Vlaamse Regulator voor de Media, 2017). Boczkowski en de Santos (2007) beschouwen homogeniteit, ook wel inhoudelijke convergentie genoemd, als de mate waarin diverse media hetzelfde nieuws brengen. Vlaamse Regulator voor de Media (2017) stelt vast dat dit al sterk zichtbaar is bij berichtgeving over buitenland en sport. Er lijkt aldus een tendens te ontstaan naar meer interne samenwerking tussen redacties, meer inhoudelijke overlap en dus meer gelijkaardige berichtgeving in diverse kranten.

Die vaststelling haalt de toegevoegde waarde van de journalist helemaal onderuit en reduceert zijn rol tot het reproduceren van bestaande nieuwsfeiten. Davies (2008) durft journalisten daarom weleens *passive processors* te noemen. De idee van Shoemaker en Reese (1991) dat de individuele journalist een belangrijke *gatekeeper* vormt in nieuwsselectie en –productie lijkt op die manier deels achterhaald. Wouter Verschelden lijkt zich alvast te vervoegen tot de groep van criticasters, die slechts een minimale bijdrage toeschrijven aan individuele journalisten en vooral spreken van een sterke inhoudelijke overlap tussen krantentitels.

"Je moet idioot zijn om 7 kranten te kopen, want in 4 kranten staat hetzelfde en de politiek doet niks."

Wouter Verschelden, De Afspraak, 4 oktober 2017 (bron: Calluy (2017))

Met die uitspraak opent de uitgever van Newsmonkey het debat over de gevolgen van de mediaconcentratie in het Vlaamse krantenlandschap. Hij concludeert dat deze evolutie ervoor gezorgd heeft dat Vlaamse kranten inhoudelijk sterk convergeren. Ook academici vrezen dat het samengaan van uitgevers een negatieve impact zal hebben op de kwaliteit van het journalistieke product (Fagerjord & Storsul, 2007). Daarenboven verhoogt de werkdruk aanzienlijk, omdat journalisten meer inhoud, op kortere tijd en met minder middelen moeten produceren (Erdal, 2007a).

De kwaliteit en de betaalbaarheid van journalistieke producten staan onder druk. Journalisten worden geacht meer te produceren met minder manschap en op kortere tijd (Boumans, 2016). Lewis, Williams, Franklin, Thomas en Mosdell (2006) onderzochten de verhouding tussen het aantal journalisten en de grootte van de nieuwsoutput in het Verenigd Koninkrijk over een tijdsperiode van

twintig jaar. Daaruit bleek dat het aantal journalisten relatief stabiel is gebleven, terwijl het aantal pagina's exponentieel toenam van 24,4 in 1985 naar 61,5 in 2006. Bijgevolg worden journalisten meer afhankelijk van nieuwsagentschappen, andere nieuwsmedia en persberichten voor het aanleveren van nieuwsinhoud (Boumans, 2016; Van Leuven & Raeymaeckers, 2011). Onderzoekers spreken in dat kader over *churnalism*. Dit impliceert dat journalisten inhoud in grote hoeveelheden creëren en daarbij meer en meer gaan copen (Boumans, 2016; Franklin, 2011).

Is het dan nog zinvol dat er zeven krantentitels bestaan indien er sprake zou zijn van sterke mate van inhoudelijke convergentie? Maar vooral, wie heeft gelijk? Is het inderdaad zo dat de sterke mediaconcentratie binnen het Vlaamse krantenlandschap nefast is voor de inhoudelijke diversiteit en de uniciteit van krantentitels, zoals Wouter Verschelden beweert? Of heeft Minister Gatz het bij het rechte eind door te stellen dat het aantal spelers niet van belang is, zolang de kwaliteit, de betaalbaarheid en de keuzevrijheid maar behouden blijft?

In dit onderzoek trachten we bovenstaande bedenkingen te beantwoorden. We willen achterhalen of er al dan niet sprake is van inhoudelijke convergentie bij Vlaamse kranten, in de hoop hier ook enkele verklaringen voor te vinden. We kijken hiervoor naar de rol van de individuele journalist, gebruikelijke routines, contextuele factoren en kenmerken van de journalistieke organisatie. We trachten op basis van onderzoek naar inhoudelijke convergentie bij vijf Vlaamse kranten en bestaande literatuur onderstaande onderzoeksvragen te beantwoorden.

OV1: In welke mate is er sprake van inhoudelijke convergentie binnen het Vlaamse krantenlandschap?

OV2: Welke factoren hebben een invloed op de convergentie van de inhoud in Vlaamse kranten?

Naast het onderzoek naar de mate van inhoudelijke convergentie zal deze thesis ook verder ingaan op het begrip van interpretatieve journalistiek. We gaan daarbij op zoek naar manieren waarop journalisten en krantentitels zich van elkaar onderscheiden. Patterson (1997) beweert immers dat er binnen de journalistiek zich een schijnbaar tegengestelde trend aan convergentie ontketent, namelijk naar meer interpretatie. Bij interpretatieve journalistiek ligt de nadruk niet meer op het weergeven van feiten, maar wel op het verklaren van en het betekenis geven aan feiten (Patterson, 1993). Soontjens (2016) stelde in het kader van berichtgeving over regeringsformaties in Vlaamse kranten een hoog percentage aan interpretatieve journalistiek vast, waarbij vooral de nadruk op negativiteit en conflict lijkt te liggen. Gezien dit onderwerp een zeer specifieke thematiek omvat, wens ik het fenomeen van interpretatieve journalistiek in een breder kader te omvatten door drie *news stories* in ogenschouw te nemen. Daarenboven ga ik na hoe dit fenomeen zich verhoudt ten opzichte van inhoudelijke convergentie. Door middel van een kwantitatieve inhoudsanalyse probeer ik een antwoord te vinden op volgende onderzoeksvragen.

OV3: In welke mate is er sprake van interpretatieve journalistiek in Vlaamse kranten?

OV4: Hoe verhoudt interpretatieve journalistiek en inhoudelijke convergentie zich ten opzichte van elkaar?

3.2 Wetenschappelijke relevantie

Academici waarschuwen al meermaals voor de negatieve gevolgen van de veranderende journalistieke context. In zowel Europese als Amerikaanse journalistiek merken onderzoekers een trend naar inhoudelijke convergentie op, al verklaren ze dat op diverse manieren. Lewis et al. (2006) vinden bijvoorbeeld dat de werkdruk op journalisten in het Verenigd Koninkrijk de laatste twintig jaar sterk is toegenomen. Journalisten moeten er meer produceren, op kortere tijd en met minder middelen. Vanuit hun inzicht kunnen we aldus concluderen dat de toegenomen *workload* op journalisten aan de basis van inhoudelijke convergentie ligt. Davies (2008) stelt dan weer dat Britse journalisten meer en meer afhankelijk worden van nieuwsagentschappen als informatiebron, waardoor nieuws meer overlapt. Zweeds onderzoeker Erdal (2007a) denkt daar anders over en meent dat journalisten de specialisatie en expertise missen als gevolg van financiële besparingen. Beckers et al. (2017) menen daarenboven dat nieuwsprofielen en eigenaarschap van Vlaamse kranten een verklaring bieden voor de trend naar inhoudelijke convergentie.

We kunnen besluiten dat de huidige journalistieke context wordt gekenmerkt door een geheel aan complexe ontwikkelingen, die allemaal onder de term convergentie worden gevat (Fagerjord & Storsul, 2007). Dit komt het begrip van dergelijke evoluties én van het concept van convergentie zelf allesbehalve ten goede. De wetenschappelijke relevantie van deze thesis situeert zich dan ook deels in dit domein. Door de verklaringen voor (inhoudelijke) convergentie concreter te onderzoeken, kunnen we bijdragen tot de operationalisering van het begrip en het bestaande onderzoek daaromtrent uitbreiden met de Vlaamse context. We zien namelijk dat onderzoeken, zoals dat van Beckers et al. (2017), wel nagaan in welke mate er sprake is van inhoudelijke convergentie, maar dat inhoudelijke analyses om dit te verklaren nauwelijks worden uitgevoerd. Daarom zullen we in dit werk niet enkel nagaan in welke mate inhoudelijke convergentie zich doorzet in Vlaamse context, maar ook hoe we dit fenomeen zouden kunnen verklaren.

Toch hoeven mediaconcentratie, een verhoogde werkdruk en bronafhankelijkheid niet per definitie tot meer inhoudelijke overlap leiden. Zo toonde onderzoek bij Vlaamse kranten aan dat De Standaard en Het Nieuwsblad, ondanks ze bij dezelfde uitgever zijn ondergebracht, doorheen de jaren net meer van elkaar differentiëren (Beckers et al., 2017). Het is zelfs zo dat academici beweren dat een schijnbaar omgekeerde trend is ingezet, namelijk een trend naar meer interpretatie, meer opiniëring en minder puur feitelijke berichtgeving (Patterson, 1997). Dit onderzoek tracht in te spelen op het gebrek aan systematisch onderzoek naar interpretatieve journalistiek in het algemeen en meer specifiek in Vlaamse context. Dit doen we door dit fenomeen deductief te onderzoeken op basis van bestaande operationalisering van Salgado en Strömbäck (2012) en toegespitst op Vlaamse context. Dit vormt een tweede domein waarop de wetenschappelijke relevantie van deze thesis tot uiting komt. Het is in dat kader interessant om verder te bouwen op het onderzoek van Soontjens (2016). We zullen onderzoeken of haar bevindingen eveneens standhouden bij meer routineuze en buitenlandse verslaggeving over politiek nieuws en dus nagaan of interpretatieve journalistiek eveneens buiten verslaggeving over regeringsonderhandelingen valt waar te nemen. Daarenboven zullen we niet enkel onderzoeken of Vlaamse kranten vormen van interpretatieve journalistiek vertonen, maar ook hoe dat dan wel tot uiting komt in dagelijkse berichtgeving. Deze laatste stap van systematisch empirisch onderzoek als bewijs voor het voorkomen van dit fenomeen is volgens Salgado en Strömbäck (2012) onduidelijk en afwezig in de literatuur, omdat onderzoekers de trend naar interpretatieve journalistiek steeds als vanzelfsprekend beschouwen.

Wetenschappelijk onderzoek lijkt aldus in strijd te zijn met elkaar, gezien twee schijnbaar tegengestelde trends in toenemende mate zouden voorkomen in westerse journalistiek. Ook in Vlaanderen bestaat onderzoek dat beide evoluties kunnen onderschrijven. Zo spreken Beckers et al. (2017) over een trend naar inhoudelijke convergentie wat betreft thematieken en nieuwsfeiten bij Vlaamse kranten, terwijl Soontjens (2016) net aantoont dat er sprake is van een trend naar meer interpretatieve journalistiek. In dit onderzoek trachten we na te gaan wie het bij het rechte eind heeft of welk fenomeen het sterkst aanwezig is in de Vlaamse krantenmarkt. Een duidelijk antwoord formuleren op hoe de politieke berichtgeving in Vlaamse krantentitels er vandaag uitziet, vormt een laatste domein waarop deze thesis kan bijdragen tot bestaand wetenschappelijk onderzoek. Het is namelijk van belang om in het achterhoofd te houden dat bovenstaande onderzoeken nog voor de oprichting van Mediahuis werden uitgevoerd. Als we Beckers et al. (2017) mogen geloven, dan leidt toegenomen concentratie in eigenaarschap tot meer inhoudelijke convergentie. Maar is dat ook werkelijk zo?

3.3 Maatschappelijke relevantie

De nieuwsselectie van gebeurtenissen en feiten door kranten en hun redacties is een invloedrijke factor in het informeren van burgers en politici (Beckers et al., 2017). Inhoudelijke convergentie tussen Vlaamse krantentitels zou betekenen dat dezelfde nieuwsverhalen veelvuldig aan bod komen en dezelfde nieuwsverhalen geen media-aandacht verwerven. Dit impliceert niet alleen dat het publiek geen toegang meer krijgt tot alle feiten, maar ook dat zowel de diversiteit van nieuwsverhalen als de diversiteit van (politieke) stemmen en standpunten binnen krantenartikelen afnemen. Schudson (2003) meent dan ook dat “[...] *the stories one reads in one publication are likely to bear a stronger resemblance to the stories in the next publication than they would have in the past*” (p. 109).

Een terugval in inhoudelijke diversiteit heeft echter normatieve implicaties. Diversiteit in kranten is noodzakelijk binnen een goed functionerende democratie, omdat het debat tussen geïnformeerde burgers met een verscheidenheid aan standpunten mogelijk maakt (Napoli, 1999; Van Cuilenburg, 2007). Het is namelijk zo dat het verschaffen van informatie in verband staat met het aanmoedigen van burgers tot goed burgerschap en –participatie, waardoor de democratie beter kan functioneren (Hanitzsch & Vos, 2017). Al zorgt een afname in inhoudelijke diversiteit ook voor de creatie van een gedeelde publieke sfeer, wat een debat dan weer ten goede komt (Beckers et al., 2017; Calhoun, 1992; De Smedt, Beckers, Kuypers, Van Aelst, & Walgrave, 2015). Toch zien Boczkowski en de Santos (2007) het niet zo rooskleurig. Zij stelden namelijk vast dat er in Argentinië niet alleen sprake is van meer inhoudelijke convergentie, maar ook van een steeds groter wordende mate van dupliceren van nieuwsverhalen. Dit zou het publieke debat vernauwen tot de stem van de meerderheid, maar ook tot een beperkt aantal topics. Daarenboven zou *fake news* sneller verspreid kunnen raken, gezien journalisten door de grote werkdruk minder tijd en middelen hebben om *fact checks* uit te voeren (Gans, 1999). Kortom, de informatiegaring van ons als burgers komt onder druk te staan, wanneer onze belangrijkste informatiebron niet alle feiten geeft. Het is immers zo dat we enkel inzicht in politieke gebeurtenissen krijgen via de media (Coleman, McCombs, Shaw, & Weaver, 2008). Politieke thema’s zijn *unobtrusive issues*, waarbij media meer invloedrijk zijn in het vormgeven van percepties en het belang van gebeurtenissen.

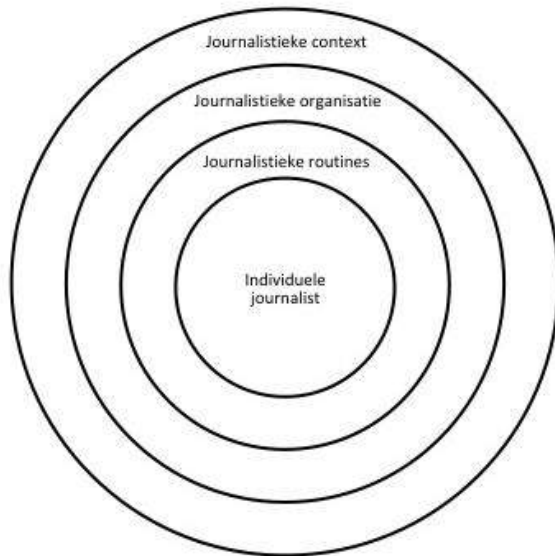
Redacties van kranten hebben niet alleen zeggenschap in welke selectie nieuwsverhalen wij te lezen krijgen, maar ook in de manier waarop ze erover berichten. We kunnen ons daarom de vraag stellen in welke mate interpretatieve journalistiek objectief en/of normatief wenselijk is. In het verleden maakten journalisten steeds een duidelijk onderscheid tussen feiten en opinie (Patterson, 1997). Vandaag is het tegendeel echter waar: interpretaties nemen de bovenhand, feiten lijken bijkomstig. Dat stelt de journalist wel in staat om complexe politieke onderwerpen begrijpbaar uit te leggen, waardoor burgers zich meer betrokken kunnen voelen, wat op zijn beurt de democratie ten goede komt. Desondanks baart de trend naar meer interpretatie academici zorgen. Journalisten lijken als het ware zelf een politieke speler te worden doordat ze met hun speculaties en interpretaties het politieke landschap en issues mee vorm geven. En zo komen we naadloos uit bij de vraag welke maatschappelijke rol een journalist hoort in te vullen. Oorspronkelijk bestond die rol enkel uit de functie 'reporter', hoewel tegenwoordig daar ook 'analist' en 'ombudsman' bij horen (Djerf-Pierre & Weibull, 2008; Patterson, 1997). Is die kritische blik en actieve tussenkomst van de journalist een meerwaarde voor de berichtgeving of staat het de objectieve en neutrale berichtgeving van weleer in de weg?

Patterson (2000) meent dat interpretatieve journalistiek door haar nadruk op conflictueuze en negatieve standpunten wantrouwen in de politiek in de hand kan werken. Door de kritische blik van journalisten kunnen ook burgers meer cynisch worden ten aanzien van politieke actoren. Zoals we hierboven al vermeldden, speculeren journalisten mee over de afloop, de gevolgen en de acties van politieke actoren (Patterson, 1997). Doordat ze geen duidelijk onderscheid meer maken tussen feiten en speculaties blijft het publiek in het ongewisse van wat nu juist feitelijke informatie omvat en wat niet. Deze gevaarlijke trend kan leiden tot een desinteresse in politiek nieuws of tot een publiek van passieve ontvangers, die nieuwsinhoud zonder enige controle of bezwaar accepteren. Toch moeten we deze kritiek nuanceren. Indien we journalisten eerder percipiëren als de waakhonden van democratie is hun kritische kijk op politieke actoren, handelingen en gebeurtenissen net een zegen voor de democratie, omdat ze op die manier hun rol als vierde macht waarmaken door de andere machten te controleren. Journalisten zijn op die manier meer in staat om de betekenis en waarheid achter politieke agenda's en feiten te achterhalen (Salgado & Strömbäck, 2012).

3.4 Opbouw

We kunnen deze thesis onderverdelen in vier segmenten. Een eerste belangrijk fundament is het theoretisch kader. Dit valt uiteen in twee centrale thema's, namelijk inhoudelijke convergentie en interpretatieve journalistiek. Dat eerste trachten we te verklaren door middel van verschillende factoren die we situeren op vier beïnvloedingsniveaus. We baseren dit op het *gatekeeping* model van Shoemaker en Reese (1991). Zij stellen dat het nieuwsproductieproces wordt beïnvloed door individuele keuzes en het demografisch profiel van de journalist, de redactionele routines, de organisatie waarbinnen de journalist werkt, extra-mediale krachten en tenslotte de bestaande cultuur en ideologie van de samenleving. In ons opzet om inhoudelijke convergentie te verklaren, zullen wij dat model terugbrengen tot vier verklaringsniveaus (zie Afbeelding 1).

Afbeelding 1: Vier verklaringsniveaus voor inhoudelijke convergentie

Het eerste niveau gaat in op de individuele journalist en beschrijft percepties over wie en wat een journalist is, wat hij/zij doet of hoort te doen en wat zijn/haar macht inhoudt of heeft ingehouden. Daarenboven omschrijven we het meest voorkomend demografische profiel van een Vlaamse journalist. Journalistieke routines vormen het tweede verklaringsniveau. We analyseren dit gegeven op basis van drie concepten, namelijk bronnengebruik, nieuwswaarden en socialisatie. De voorgaande factoren worden vervolgens beïnvloed door het niveau van de journalistieke organisatie. Daar bespreken we hoe het krantenlandschap er vandaag in Vlaanderen uitziet, met een bijzondere aandacht voor eigenaarschap en nieuwsprofielen. De laatste verklarende factoren vinden we tenslotte binnen de journalistieke context, waarin we nagaan welke veranderingen zich de afgelopen decennia hebben doorgezet. Het tweede deel van het theoretisch kader focust op het concept van interpretatieve journalistiek. Daarbij bespreken we de globale evolutie in nieuwsberichtgeving, definiëren we wat interpretatieve journalistiek juist inhoudt en geven we een kort overzicht van onderzoek naar dit fenomeen.

In het tweede segment van deze thesis omschrijven we welke methode we hebben gehanteerd en geven we meer uitleg over de dataverzameling en –verwerking. Gezien we gebruik maken van een kwantitatieve inhoudsanalyse volgt hierna de operationalisering van onze variabelen. In het derde segment gaan we met deze variabelen aan de slag en zoeken we statistische antwoorden op onze vooropgestelde hypothesen. Het resultaatendeel valt uiteen in twee grote secties, die op het einde van dit segment samenkomen. In een eerste deel focussen we op verklarende factoren voor inhoudelijke convergentie. In een tweede deel staat interpretatieve journalistiek centraal. Daarbij aansluitend leggen we een eerste link naar de verhouding tussen interpretatieve journalistiek en de mate van inhoudelijke convergentie. We concluderen het onderdeel van de resultaten met een globaal verklarend model voor inhoudelijke convergentie. In het vierde en laatste segment bespreken we de belangrijkste conclusies. Afsluiten doen we tenslotte met een discussie, waarin we aanzetten naar toekomstig onderzoek formuleren op basis van de tekortkomingen in ons eigen onderzoek.

4 Theoretisch kader

4.1 Inhoudelijke convergentie

“Convergence is an ambiguous concept. It is used differently, both with regard to what is converging (networks, terminals, social practices etc), and with what happens when something converges (merging, new complexities etc)” (Storsul & Stuedahl, 2007, p. 13). Mediaconvergentie impliceert een samenwerking tussen diverse redacties en kanalen om het hoofd te bieden aan de veranderende journalistieke context (García-Avilés, Kaltenbrunner, & Meier, 2014). Convergentie houdt eveneens verband met de idee dat inhoud op meerdere platformen wordt gepubliceerd (Meier, 2007). Deze laatste definiëring laten we binnen dit onderzoek buiten beschouwing. Toch is het van belang het concept van convergentie breder te kaderen alvorens het onderzoeksdomein af te bakenen, gezien het “[...] not one, but many developments: in technology, economy, genre, politics, law, commerce, social use, etc.” (Fagerjord & Storsul, 2007, p. 29) omvat.

Meier (2007) stelt dat de evolutie naar mediaconvergentie niet per definitie negatief moet zijn, meer nog hij stelt dat het de kwaliteit van de nieuwsberichtgeving ten goede kan komen door het ruime bestand aan bronnen dat men hierdoor kan raadplegen. Toch stellen andere onderzoekers dat convergentie op lange termijn een negatieve impact zal hebben op nieuwsberichtgeving (Fagerjord & Storsul, 2007). Academics vrezen dat nieuwsinhoud steeds meer een eenheidsworst zal worden en dat onderzoeksjournalistiek minder bedreven zal worden (Beckers et al., 2017). Het is namelijk zo dat journalisten steeds meer flexibel en *multiskilled* moeten zijn om diverse onderwerpen op verschillende kanalen op kortere tijd te behandelen (Erdal, 2007a). Daarenboven wordt de *workload* op journalisten steeds groter, waardoor professionele vaardigheden en kwalitatieve journalistiek niet langer gewaarborgd kunnen worden.

Kortom, mediaconvergentie veroorzaakt veranderingen in het mediasysteem en in diverse communicatiecomponenten, zowel technologisch als professioneel (Erdal, 2007b). De focus binnen deze thesis ligt voornamelijk op professionele convergentie, waarbij het over evoluties in de organisatie, nieuwscreatie en professionele praktijken gaat (Killebrew, 2005). In het kader van nieuwsproductie maakt Erdal (2007a) een onderscheid tussen twee vormen van convergentie, namelijk *media convergence* en *organizational convergence*. Hij spreekt van mediaconvergentie bij een “[...] digitization of production systems, which enables content to travel across media boundaries” (p. 76). Bij de tweede vorm gaat het over het fuseren van voorheen afzonderlijke redacties om op die manier meer nieuws op meer platformen met dezelfde of minder middelen te produceren dankzij een coöperatieve journalistieke cultuur. De vraag rijst dan al snel in welke mate organisatorische convergentie al dan niet een negatieve impact heeft op de inhoud en de kwaliteit van nieuwsberichtgeving. Dat wil zeggen dat we meer specifiek nagaan in welke mate er sprake is van inhoudelijke convergentie binnen het Vlaamse medialandschap als gevolg van veranderingen in de journalistieke context en de manieren waarop redacties daarop inspelen.

Uit onderzoek van Beckers et al. (2017) naar berichtgeving in negen Vlaamse kranten blijkt dat er sprake is van inhoudelijke convergentie. Toch is deze trend beperkt en daarenboven afhankelijk van het medium en van welke component van nieuwsberichtgeving in ogenschouw wordt genomen. Zo blijken thema's en nieuwsfeiten inhoudelijk vaak overeen te komen, al worden artikels niet of zelden

overgenomen. In vergelijking tot 2003 neigen kranten in 2013 thematisch meer naar elkaar en delen ze meer nieuwsverhalen. Verder concluderen de onderzoekers dat het aantal nieuwsverhalen en nieuwsartikels vanaf de jaren 80 is afgenomen ondanks de toename in het aantal pagina's. Volgens de onderzoekers worden deze steeds meer opgevuld door beeldmateriaal (56% in 2013, 14% in 1983). Kranten zijn dus minder uitgebreid dan vroeger, maar lijken ze ook meer op elkaar? Van alle nieuwsverhalen die kranten uitbrengen, zou gemiddeld 24 procent overlappen, wat zo'n 2 procent meer is dan in de jaren 80. *Gazet van Antwerpen* blijkt met 28 procent inhoudelijk het meest te overlappen met andere kranten, terwijl *De Tijd* slechts 18 procent overlap vertoont.

Beckers et al. (2017) besluiten dat de onderlinge convergentie tussen kranten niet al te zorgwekkend is, gezien er ook unieke nieuwsverhalen circuleren en gezien kranten doorheen de jaren niet meer op elkaar zijn gaan lijken. Of is er toch reden tot onrust? De onderzoekers spreken immers over een 'niet te onderschatten overlap' als gevolg van gedeeld eigenaarschap en nieuwsprofiel (kwaliteits- versus populaire kranten). Eigendomsconcentratie leidt tot meer inhoudelijke convergentie en laat dat eerste nu net in sterke mate het geval zijn in Vlaanderen. Daarenboven brengen elitekranten meer gelijkaardig nieuws en convergeren populaire kranten onderling meer, gezien hun specifieke focus op respectievelijk *hard news* en *human interest*. We kunnen aldus besluiten dat er in zekere zin sprake is van inhoudelijke convergentie in Vlaamse kranten. Maar hoe kunnen we deze convergentie dan verklaren? Aan de hand van vier verklaringsniveaus (zie Afbeelding 1) trachten we een antwoord te formuleren op die vraag.

4.1.1 Het niveau van de individuele journalist

Een eerste mogelijke verklaring voor inhoudelijke convergentie is het bestaan van gedeelde journalistieke rolomschrijvingen. Het is namelijk zo dat de perceptie van journalistieke rollen een impact heeft op het gedrag van de journalist en de inhoud die hij/zij produceert (van Dalen, de Vreese, & Albæk, 2012). Normatief gezien horen journalisten op basis van een soort sociaal contract informatie te geven over de realiteit, rekening houdend met traditionele journalistieke normen als transparantie, objectiviteit (onpartijdigheid en feitelijkheid) en geloofwaardigheid (Hanitzsch & Vos, 2017; Lasorsa, Lewis, & Holton, 2012; Lee, Lindsey, & Kim, 2017; Westerstahl, 1983). Bovendien moet hun informatie inspelen op de publieke noden. Goed geïnformeerde burgers bevorderen immers burgerparticipatie en bijgevolg het functioneren van de democratie. "*Without journalism there is no democracy, but without democracy there is no journalism either*" (Carey, 1999, p. 51).

Naast het normatieve aspect bestaat er eveneens een cognitieve dimensie, waarbij het gaat over de communicatieve doelen en ambities van de journalist (Hanitzsch & Vos, 2017). Uit onderzoek van Raeymaeckers et al. (2013) blijkt dat journalisten bij de nieuwsproductie vier doelstellingen nastreven: betrouwbare informatie verschaffen, het nieuws op een begrijpelijke manier presenteren, objectieve informatie verschaffen, en analyse en duiding verschaffen bij complexe problemen. Ambities daarentegen zijn een gevolg van een selectieve internalisering van normatieve verwachtingen door socialisatie binnen de redactionele context (Breed, 1955; Soloski, 1989). van Dalen et al. (2012) stellen dat socialisatie zorgt voor homogene rolomschrijvingen, zeker onder journalisten die focussen op eenzelfde thema zoals politieke berichtgeving. "*Journalists working in a beat tend to express similar points of view and report from the same perspective*" (Schudson, 2003, p. 139). Men omschrijft deze vorm van socialisatie als *pack journalism* (Frank, 2003). De invloed van socialisatie op het journalistieke proces zullen we verder in de thesis uitdiepen (zie 4.1.2.3).

Inhoudelijke convergentie zouden we aldus deels kunnen wijten aan het feit dat journalisten dezelfde rolomschrijvingen delen. Inhoudelijke keuzes van journalisten zouden we anderzijds ook kunnen toeschrijven aan het demografische profiel van journalisten. Maar, wie is de journalist? Wat betreft het opleidingsniveau van journalisten zien we dat 94 procent van hen hooggeschoold is, 67 procent daarvan heeft zelfs een universitair diploma (Raeymaeckers et al., 2013). Als we gaan kijken naar de herkomst van Belgische journalisten, dan stellen we vast dat maar liefst 94 procent geboren is in België. In Vlaanderen ligt dat percentage zelfs nog hoger (96%). Daarenboven vormen mannen de grootste nieuwsproducenten, terwijl vrouwen slechts een derde van het totaal aantal Belgische journalisten vormen. Ten slotte vonden de onderzoekers dat de Belgische journalist gemiddeld 44 jaar oud is. Daarmee is de gemiddelde leeftijd het laatste decennium gestegen met vijf jaar. Kort gezegd, blijkt de gemiddelde journalist een hoogopgeleide blanke man van 44 jaar te zijn.

Op basis van bovenstaande onderzoeken kunnen we vermoeden dat de individuele journalist wel degelijk een impact heeft op de mate van inhoudelijke mediaconvergentie. Maar hoeveel macht heeft de individuele journalist vandaag nog? Reeds in 1943 sprak Lewin (1943) over het bestaan van *gatekeepers* die boodschappen konden blokkeren of doorlaten inzake voedingsconsumptie. White (1950) besloot deze bevindingen toe te passen op het journalistieke proces. Uit zijn onderzoek bleek dat de nieuwsselectie een subjectief proces was, waarin praktische overwegingen en persoonlijke voorkeuren van de individuele journalist de belangrijkste selectiedeterminanten vormden. Dit onderzoek vormde een bewijs voor de almacht van de individuele journalist. Niettegenstaande mocht de autonomie van de journalist niet overschat worden en moest men rekening houden met de redactionele context waarin de journalist opereert. Breed (1955) spreekt in dat kader over sociale controle. Hierbij conformeren redactieleden aan het redactionele beleid en de professionele normen als gevolg van socialisatie, terechtwijzing en groepsdruk.

Het waren Shoemaker en Reese (1991) die als eersten de *gatekeeping* theorie formuleerden en daarbij diverse niveaus van *gatekeeping*, en dus de context waarin de journalist moet geplaatst worden, omschreven. Ondanks de individuele journalist de kern van hun model vormt, wordt zijn macht door elk niveau beïnvloed en aldus beperkt. De creatie van nieuwsberichtgeving wordt hiërarchisch bepaald door individuele keuzes van de journalist, redactionele routines, de organisatie waarbinnen de journalist werkt, extra-mediale krachten en de bestaande cultuur en ideologie. Sigal (1986) stelt bovendien dat de individuele journalist doorheen het productieproces eveneens wordt beïnvloed door financiële beperkingen.

4.1.2 Het niveau van journalistieke routines

Een tweede verklarende factor van inhoudelijke convergentie beslaat de journalistieke routines, zoals bronnengebruik, nieuwswaarden en sociale controle. Broersma (2015) definieert dat geheel als volgt: *“Journalistieke routines – vaste procedurele handelingen die structureren hoe nieuws wordt geselecteerd, vergaard en verwerkt – maken het mogelijk dat nieuwsorganisaties dagelijks een krant kunnen uitbrengen, meermalen per dag een jaarkaart kunnen maken of een website up-to-date kunnen houden”* (p. 171). Verder stellen ze journalisten in staat om onverwachte gebeurtenissen op een kwalitatieve manier te verwerken.

4.1.2.1 Bronnengebruik

Bronnen zijn essentieel in het proces van nieuwsgaring en -productie. In de definitie van Gans (1979) over wat nieuws inhoudt, wordt het belang van bronnen al duidelijk: *“I view news as information which is transmitted from sources to audiences, with journalists [...] summarizing, refining and altering what becomes available to them from sources in order to make the information suitable for their audiences”* (p. 237). Eind jaren 70 stelt de onderzoeker al dat bronnen de bovenhand nemen in de nieuwsproductie en dat journalisten door de hoge werkdruk en het tijdsgebrek meer terugvallen op (dezelfde) bronnen. Nog geen tien jaar later wijst ook Sigal (1986) op het belang, meer nog de macht, van bronnen. Hij definieert nieuws als volgt: *“News is, after all, not what journalists think, but what their sources say”* (p. 29). Aangezien journalisten zelden ooggetuigen zijn, moeten ze rekenen op diverse bronnen die op regelmatige basis nieuwswaardige informatie voorzien. Dit netwerk van potentiële informatiebronnen vormt de *touching base* van de journalist (Sigal, 1986).

Tijdens het nieuwsproductieproces maken journalisten een selectie van een aantal geschikte bronnen. Gans (1999) identificeert zes maatstaven die journalisten in overweging nemen bij het beoordelen van bronnen. Een eerste maatstaf peilt naar de mate van geschiktheid in het verleden. Als bronnen in het verleden geschikt bleken voor het aanvoeren van nieuwsverhalen, zullen ze sneller opnieuw gecontacteerd worden en bijgevolg regelmatige bronnen worden. Journalisten beoordelen eveneens de productiviteit van bronnen, namelijk de verhouding tussen de aangebrachte informatie versus de tijd en energie van de redactie. Ten derde zijn journalisten op zoek naar betrouwbare informatie, zodat er minder tijd verloren gaat aan *fact checking*. Daarom gaan journalisten steeds op zoek naar eerlijke bronnen. Om deze vierde maatstaf te beoordelen, controleren journalisten de autoriteit, de manier van communiceren en de persoonlijkheid van de bron. Journalisten steunen dan ook meer op bronnen met een hoge mate van autoriteit en verantwoordelijkheid als gevolg van een bepaalde functie die ze bekleden. Deze vijfde maatstaf sluit aan bij de nieuwswaarde van ‘machtse elite’ (zie 4.1.2.2). Een laatste maatstaf tenslotte omvat de communicatievaardigheid van de bron: *“When sources are interviewees, they must be able to make their point as concisely, and preferably as dramatically, as possible”* (Gans, 1999, p. 247).

Een belangrijke en veelvuldig gebruikte nieuwsbron zijn nieuwsagentschappen. Al sinds de 19de eeuw spelen ze een belangrijke rol in het aanleveren van nieuws (Van Leuven & Raeymaeckers, 2011). Doorheen de jaren verwierven ze meer macht, zeker omdat ze zeer beschikbaar en geschikt waren (Gans, 1999). Voor routineus nieuws hadden journalisten dan ook de neiging om nieuwsproducten van agentschappen te kopiëren, ook wel *sampling* genoemd (Boumans, 2016; Sigal, 1986). Ook vandaag vormen berichten van nieuwsagentschappen (voor Belgische berichtgeving Belga) vaak de basis van journalistieke artikels (Vlaamse Regulator voor de Media, 2017). Volgens Raeymaeckers et al. (2013) verkrijgen journalisten in 43 procent van de gevallen informatie via nieuwsagentschappen. Uit onderzoek van Lewis, Williams en Franklin (2008) blijkt zelfs dat bijna de helft van nieuwsberichtgeving in het Verenigd Koninkrijk volledig of grotendeels gekopieerd wordt uit berichten van nieuwsagentschappen. Desondanks worden krantenartikelen nauwelijks voorzien van een bronvermelding. Op basis van die bevinding stellen we een eerste hypothese op over bronvermelding in Vlaamse berichtgeving.

Hypothese 1: Journalisten vermelden zelden dat hun informatie afkomstig is van een nieuwsagentschap.

Gezien de toegenomen productiekosten steunen redacties in sterkere mate op deze agentschappen, omdat ze snel, goedkoop en betrouwbaar nieuws aanleveren (Welbers, van Atteveldt, Kleinnijenhuis, & Ruigrok, 2018). Vanuit een economisch en commercieel standpunt is de afhankelijkheid van nieuwsagentschappen te verantwoorden (Johnston & Forde, 2011). Vanuit een politiek democratisch oogpunt is deze evolutie problematisch. Ten eerste heeft het negatieve gevolgen voor de rol van media als vierde macht, omdat ze meer gestuurd zullen worden door winstmotieven (Spencer, 2001). Daarnaast vrezen academici dat een toegenomen macht van nieuwsagentschappen de journalistieke praktijk en bijgevolg de kwaliteit in gedrang zal brengen, omdat nieuwsagentschappen niet dezelfde professionele standaarden hanteren (Davies, 2008; Forde & Johnston, 2013). Bovendien dringt het de diversiteit van nieuwsinhoud terug, omdat minderheidsstemmen meer uitgesloten worden. Dergelijke afhankelijkheidsrelatie zou kunnen leiden tot inhoudelijk convergentie tussen verschillende krantentitels. Welbers et al. (2018) verklaren inhoudelijke overlap tussen (Nederlandse) krantentitels door het feit dat ze terugvallen op dezelfde nieuwsagentschappen. Hoe meer kranten nieuwsagentschappen als belangrijkste informatiebron gebruiken, hoe meer macht nieuwsagentschappen krijgen in het selecteren en interpreteren van nieuws (McNelly, 1959).

De toegenomen afhankelijkheid van nieuwsagentschappen en de daaruit volgende inhoudelijke overlap stellen onderzoekers niet enkel vast in landen als België en Nederland. In het boek *Flat Earth News* stelt Davies (2008) op basis van onderzoek van Lewis et al. (2008) dat 70 procent van de nieuwsinhoud bij kranten uit het Verenigd Koninkrijk geheel of deels herschreven materiaal van nieuwsagentschappen is. Een journalist biecht zelfs op dat *copy-pasten* uit nieuwsagentschapberichten een dagdagelijkse praktijk is. Men spreekt in dat kader van *churnalism*, een vorm van journalistiek waarin inhoud in grote hoeveelheden wordt geproduceerd en bestaande inhoud wordt gerecycleerd (Davies, 2008; Franklin, 2011). Journalisten lijken aldus *passive processors*, die informatie van agentschappen reproduceren tot nieuwsberichten (Davies, 2008). De bevindingen van bovenstaande onderzoeken leiden tot de tweede hypothese in ons onderzoek.

Hypothese 2: Vlaamse krantenberichtgeving over politieke thema's kent een letterlijke overlap van minstens 25 procent met berichten van het nieuwsagentschap Belga.

Toch moeten we concepten als *churnalism* en *passive processors* in Vlaamse context nuanceren. Uit onderzoek van Steunpunt Media, een Vlaams expertisecentrum voor nieuwsberichtgeving en mediawijsheid, blijkt dat journalisten aangeleverde berichten voornamelijk gebruiken als basis voor hun nieuwsartikel en die in 75 procent van de gevallen verder aanvullen met extra informatie en reacties (Van Leuven, Flamey, & Joye, 2014). De idee van knip-en-plakjournalistiek lijkt aldus geen stand te houden, althans toch wat betreft binnenlandse berichtgeving. Flamey en Joye (2015) stellen namelijk vast dat de toegenomen werkdruk en financiële besparingen een gebrek aan expertise veroorzaakten op vlak van buitenlandse berichtgeving. Journalisten erkennen dan ook dat informatie uit berichten van internationale nieuwsagentschappen en nieuwsmedia zonder enige *fact check* worden overgenomen. Bijgevolg zouden media minder aandacht besteden aan buitenlandse berichtgeving, althans toch volgens 55 procent van de ondervraagde Belgische journalisten uit het onderzoek van Raeymaeckers et al. (2013). Dit brengt ons tot een derde hypothese.

Hypothese 3: Vlaamse berichtgeving over buitenland kent een sterkere mate van inhoudelijke convergentie met andere krantentitels dan berichtgeving over binnenlandse zaken.

4.1.2.2 Nieuwswaarden

Het proces van nieuwsselectie kunnen we deels verklaren door de keuze van bronnen, maar ook door het “[...] *systematic sorting and selecting of events and topics according to a socially constructed set of categories*” (Hall, Critcher, Jefferson, Clarke, & Roberts, 1999, p. 249). Deze categorieën, ook wel nieuwswaarden of *news values* genoemd, verwijzen niet naar behoeften en verlangens van het publiek, maar wel naar journalistieke normen in overeenstemming met de economische context (Weaver, Beam, Brownlee, Voakes, & Wilhoit, 2009). Nieuwsfeiten die relateren aan een groter aantal nieuwswaarden zullen meer waarschijnlijk worden opgenomen, al is het wel de journalist die de nieuwswaarden in het artikel moet uitspelen. Volgens Swanson en Smith (1993) bestaat er een professionele cultuur onder westerse journalisten die bepaalt wat aanzien moet worden als nieuws en hoe journalisten erover moeten rapporteren. Cohen et al. (1990) spreken daarom over de *transnational news-value culture*.

De grondleggers van die cultuur of beter de theorie van nieuwswaarden zijn Galtung en Ruge (1965). Zij stelden zich de vraag hoe gebeurtenissen ‘nieuws’ werden en op basis waarvan journalisten nieuws selecteerden. Op basis van hun onderzoek naar berichtgeving over buitenlandse crises in Noorse kwaliteitskranten kwamen de onderzoekers tot een taxonomie van twaalf nieuwswaarden (zie Tabel 1). Dit vormde de eerste aanzet tot een systematische definitie van het concept. Harcup en O’Neill (2001) vonden echter dat de nieuwswaarden geen volledige verklaring boden voor de nieuwsselectie als gevolg van een onduidelijke operationalisering en de specificiteit van buitenlandse berichtgeving. Daarom hebben Harcup en O’Neill (2001, 2016) het model tot twee maal toe uitgebreid en opnieuw gedefinieerd.

Tabel 1: Overzicht nieuwswaarden

Galtung en Ruge (1965)	Harcup en O’Neill (2001)	Harcup en O’Neill (2016)
Frequentie	Entertainment	Entertainment
Omvang	Omvang	Omvang
Ondubbelzinnigheid	Bekendheid	Bekendheid
Consonantie	Relevantie	Relevantie
Verrassingseffect	Verrassingseffect	Verrassingseffect
Continuïteit	Follow-up	Follow-up
Compositie	Nieuwsagenda	Nieuwsagenda
Referentie naar elite naties	Positiviteit	Positiviteit
Referentie naar elite personen	Machtselite	Machtselite
Referentie naar personen	Negativiteit	Negativiteit
Negativiteit		Conflict
		Drama
		Beeldmateriaal
		Deelbaarheid
		Exclusiviteit

Nieuwswaarden en de mate waarin ze voorkomen zijn veelvuldig en in diverse landen en contexten onderzocht. Zo analyseerde Tresch (2009) de media-prominentie van Zwitserse parlementsleden, waarbij ze naging of politici in hogere functies meer media-aandacht verwierven dan hun collega’s

(nieuws waarde 'macht selite'). Ze concludeerde dat de politieke positie de media-aandacht van de parlementairen in sterke mate kon verklaren. Ook Wolfsfeld en Sheaffer (2006) vonden een sterk verband tussen politieke status van Israëlische parlementsleden en media-aandacht tijdens de zogenaamde 'politieke golven'. Dit zijn plotse maar belangrijke politieke gebeurtenissen, dewelke publieke aandacht en veranderingen in de politieke omgeving genereren (Wolfsfeld, 2001, 2004). Helfer en Van Aelst (2016) aggregeerden dit inzicht tot het niveau van politieke partijen en concludeerden dan weer dat persoonlijke status irrelevant bleek bij nieuwsselectie.

Onderzoek naar nieuws waarden heeft niet alleen betrekking tot politieke actoren, maar ook tot de inhoud en het onderwerp van het nieuws artikel. Zo blijken onverwachte gebeurtenissen meer nieuwswaardig dan geplande evenementen (nieuws waarde 'verrassingseffect'). Niettegenstaande blijkt de continuïteit van nieuws verhalen doorheen de tijd eveneens een succesvolle factor tot media-aandacht te zijn (nieuws waarde 'follow-up'). Uit onderzoek van Meyer, Haselmayer en Wagner (2017) bij Oostenrijkse media blijkt dat politieke partijen meer kans maken op media-toegang indien ze onderwerpen behandelen die al prominent aanwezig zijn in de media. Hun bevindingen bevestigen aldus de nieuwswaarde van continuïteit. Gezien we binnen dit onderzoek werken met *news stories*, die gaan over actuele ongeplande gebeurtenissen en waarvan de kranten artikelen elkaar per definitie opvolgen, zullen we deze nieuwswaarden niet onderzoeken.

Een basisnieuwswaarde in journalistieke berichtgeving is negativiteit, althans toch volgens Leung en Lee (2015). Zij omschrijven negativiteit als "[...] a broad category encompassing a wide range of events and information that are generally considered undesirable by members of a community" (p. 290). Harcup (2004) definieert de nieuwswaarde dan weer als de aanwezigheid van prominente negatieve nadrukken in een nieuws artikel, zoals conflict en tragedie. Uit onderzoek van Shoemaker en Cohen (2006) blijkt dat de dominantie van negativiteit in berichtgeving waarneembaar is over heel de wereld. We kunnen ons hierbij de vraag stellen waarom journalisten de focus op negatief nieuws leggen. Galtung en Ruge (1965) formuleren hiervoor vier verklaringen. Ze stellen namelijk dat negatieve gebeurtenissen meer frequent voorkomen, maar ook meer verrassend, minder ondubbelzinnig en meer consonant zijn. Zaller (2003) daarentegen zoekt een verklaring bij de rol van journalisten als *watch dogs* van de samenleving. Hij stelt dat negatief nieuws fungeert als een *burglar alarm*, dat burgers moet waarschuwen voor machtsmisbruik en gevaar (Leung & Lee, 2015). De nieuwswaarde van negativiteit stellen we centraal in de vierde hypothese.

Hypothese 4: Vlaamse politieke berichtgeving waarin de nieuwswaarde van 'negativiteit' wordt gehanteerd leidt tot meer inhoudelijke overlap tussen kranten dan wanneer men aan neutrale of positieve berichtgeving doet.

Een laatste prominente nieuwswaarde dat we in deze thesis zullen onderzoeken, is die van politiek conflict. Volgens Wolfsfeld (1997) vormen nieuws media de "*centrale arena voor politiek conflict*" (p. 2): Politieke actoren trachten er stemmen te ronselen ten nadele van hun opposenten en journalisten proberen deze gebeurtenissen op een nieuwswaardige manier te beschrijven. Ook Eilders en Hagen (2005) stellen dat (internationale) conflicten een hoge mate van nieuwswaardigheid omvatten, omdat ze relevant zijn voor een groot aantal burgers (nieuws waarde 'relevantie') en ze mogelijks grote gevolgen met zich meebrengen (nieuws waarde 'omvang') (Eilders & Hagen, 2005; Stengel & Maier, 2009). Bijgevolg behoren conflicten tot "[...] *the central topics of journalistic news*

reporting” (Zillich, Göbbel, Stengel, Maier, & Ruhrmann, 2011, p. 253). In het verlengde van deze uitspraak formuleren we een vijfde hypothese.

Hypothese 5: Vlaamse politieke berichtgeving waarin de nieuwswaarde ‘conflict’ centraal staat, vergroot de kans op inhoudelijke convergentie tussen kranten dan wanneer deze nieuwswaarde afwezig is.

4.1.2.3 Sociale controle en socialisatie

Intussen weten we dat het gebruik van bronnen en nieuwswaarden niet alleen belangrijke journalistieke routines zijn, maar dat ze ook mogelijke verklaringen voor inhoudelijke convergentie bieden. Er rest ons enkel nog de vraag hoe journalisten dergelijke routines aanleren. Een nieuwsbeleid, opgesteld door de uitgever, moet ervoor zorgen dat journalisten bepaalde standaarden internaliseren en nastreven (Breed, 1955). Gezien deze standaarden eerder ongeschreven regels zijn, moet de journalist er zich gaandeweg mee conformeren door middel van socialisatie, ook wel *osmosis* genoemd. Het aanleren van het beleid gebeurt aldus indirect door het observeren van de gevolgen die bepaalde gedragingen kunnen hebben (Reese & Ballinger, 2001).

Journalisten socialiseren dus binnen de redactie, maar waarom doen ze dat eigenlijk? Breed (1955) formuleert zes redenen waarom journalisten conformeren aan de vooropgestelde normen. Een eerste reden omvat de institutionele autoriteit van de uitgever en de vrees voor mogelijke sancties. Daaruit volgt dat journalisten vaak de plicht voelen om te gehoorzamen vanuit een gevoel van waardering voor hun meerderen. Ten derde hopen journalisten op die manier verder te kunnen opklimmen op de sociale ladder en hun ambities na te streven. Daarenboven beschouwen journalisten het brengen van nieuws als hun primaire taak waaraan ze veel waarde hechten. Een vijfde reden daarbij aansluitend is dat er een grote mate van jobtevredenheid heerst, mede door een sterk groepsgevoel. De loyaliteit die daaruit vloeit maakt de groep intern sterker en geeft de uitgever nog meer macht (Barney, 1996). Tenslotte blijken journalisten in sterkere mate te conformeren wanneer ze geen medestanders kunnen vinden in een mogelijk conflict (Breed, 1955).

4.1.3 Het niveau van journalistieke organisatie

Met de journalistieke organisatie verwijst men in eerste plaats naar de uitgever, die de krantentitels publiceert. Uitgeverijen bestaan vervolgens uit redacties, die op hun beurt bestaan uit diverse deelredacties zoals politiek, binnenland, cultuur, economie enzovoort (Vlaamse Regulator voor de Media, 2017). Binnen krantengroepen ontstaan samenwerkingen tussen deze redacties, waardoor nieuws uitgewisseld kan worden. Uitwisseling is enkel mogelijk indien krantentitels tot eenzelfde eigendomsstructuur of *ownership* behoren. Daarenboven verschilt de inhoudelijke focus van deze titels naar gelang hun nieuwsprofiel.

4.1.3.1 Ownership

Hoewel het publiek er belang bij heeft om te weten in wiens handen media zijn, heerst daaromtrent weinig transparantie (Korbiel & Sarikakis, 2017). Europese regelgeving staat media-eigenaars dan ook toe om dergelijke informatie achter te houden voor hun consumenten. De onderzoekers stellen dat deze onzichtbaarheid schadelijk is, omdat het kan leiden tot mediaconcentratie en op haar beurt tot inhoudelijke convergentie. Het is daarom van belang om te weten hoe mediaconcentratie doorheen de jaren evolueert. Uit een longitudinaal onderzoek (1976 tot 2009) van Vizcarrondo (2013) blijkt “[...] a rising trend of concentration since the beginning of the new millennium” (p. 193).

De globale trend naar meer mediaconcentratie zet zich ook door in Vlaanderen. Het Vlaamse krantenlandschap bestaat uit zeven betalende titels, namelijk Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad, De Standaard, De Morgen, De Tijd, Gazet van Antwerpen en Het Belang van Limburg (Vlaamse Regulator voor de Media, 2017). Slechts twee uitgeverijen zijn verantwoordelijk voor het uitbrengen van deze zeven. In Tabel 2 zien we dat De Persgroep drie kranten uitgeeft, terwijl Mediahuis vier kranten onder haar beheer heeft. Volgens Beckers et al. (2017) leidt concentratie in het eigenaarschap bij Vlaamse krantentitels tot meer inhoudelijke convergentie. Deze bevinding geeft aanleiding tot de zesde hypothese.

Hypothese 6: Krantentitels uit eenzelfde uitgeverij kennen een sterkere mate van inhoudelijke convergentie dan krantentitels met een andere eigenaarsstructuur.

Tabel 2: Uitgeverijen van betalende dagbladen

Uitgeverij	Aanbod
De Persgroep Publishing nv	De Morgen
	Het Laatste Nieuws
	De Tijd
Mediahuis nv	De Standaard
	Gazet van Antwerpen
	Het Belang van Limburg
	Het Nieuwsblad

4.1.3.2 Nieuwsprofielen

Naast de eigendomsstructuur kunnen we de zeven kranten meer inhoudelijk toewijzen aan drie nieuwsprofielen. Ten eerste is er sprake van populaire kranten. De focus ligt daarbij voornamelijk op *soft news* en *human interest* (Carpenter, 2007; Hartley, 1996). Verder worden ze gekenmerkt door een hoge circulatiegraad en toegankelijke vormgeving (Vlaamse Regulator voor de Media, 2017). Voorbeelden zijn Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad. Een tweede groep van nieuwsprofielen omvat de zogenaamde kwaliteitskranten (ook wel: elitekranten). *“Elite newspapers are commercial news organizations that focus primarily on the delivery of information daily to a national geographic area”* (Carpenter, 2007, p. 761). Bijgevolg behandelen ze hoofdzakelijk *hard news*, zoals economie en politiek (Hartley, 1996). Verder worden ze gekenmerkt door een hoge mate van inhoudelijke kwaliteit, waardoor ze de nieuwsagenda van andere media kunnen sturen (Carpenter, 2007). De Standaard, De Morgen en De Tijd zijn hiervan voorbeelden. Ten slotte werpt Vlaamse Regulator voor de Media (2017) een derde profiel op, namelijk regionale kranten zoals Gazet van Antwerpen en Het Belang van Limburg. Zij bieden een uitgebreide berichtgeving over regionale gebeurtenissen en maken voor andere nieuwsfeiten gebruik van redactionele inhoud van andere media waarmee ze samenwerken. Uit onderzoek van Beckers et al. (2017) blijkt dat kranten met eenzelfde nieuwsprofiel meer inhoudelijk convergeren dan krantentitels met een divers profiel. Deze bevinding geeft aanleiding tot de zevende hypothese.

Hypothese 7: Kranten met eenzelfde nieuwsprofiel vertonen meer inhoudelijke convergentie dan kranten met een verschillend nieuwsprofiel.

4.1.4 Het niveau van journalistieke context

Sinds de jaren 80 is er sprake van een commercialisering van nieuwsorganisaties ten gevolge van een deregulering door de komst van commerciële zenders (Franklin, 2011). De toegenomen focus op de vraagzijde en de dalende inkomsten creëren een druk op de werkkosten, waardoor journalisten niet alleen meer flexibel en *multi-skilled* moeten zijn, maar ook twee tot drie keer meer moeten produceren in vergelijking tot de jaren 60 (Davis, 2000; Tunstall, 1996). Dit wordt echter niet gecompenseerd door een toegenomen vergoeding, hetwelk (negatieve) gevolgen heeft voor de redactionele standaarden (Jones, 1995). Zo is de afhankelijkheid van een beperkt aantal informatiebronnen, meer bepaald nieuwsagentschappen, sterk toegenomen (Gandy, Miller, Rivers, & Rivers, 1975; Welbers et al., 2018). Uit een enquête bij Vlaamse journalisten blijkt dan ook dat de toegenomen werkdruk rechtstreeks verband houdt met de mate waarin journalisten terugvallen op bestaande nieuwsberichten (De Keyser, 2012). Verder staan redacties financieel onder druk door tegenvallende inkomsten uit advertenties en door afnemende verkoopcijfers en lezers, ook wel de 'krantencrisis' genoemd (Siles & Boczkowski, 2012). Om het hoofd te bieden aan de veranderende journalistieke context ontstaan er samenwerkingen tussen diverse redacties en/of media om nieuws te produceren en/of te verspreiden (Graves & Konieczna, 2015). Dit noemt men *news sharing*.

De bovenstaande tendensen hebben geleid tot een toename in inhoudelijke convergentie. Dit impliceert dat globaal gezien "[...] *professional journalists tend to produce similar stories. The pack instinct, or herd journalism as it is occasionally called, insures that there will be a high degree of agreement between news media*" (Gandy, 1980, p. 103). De onderzoeker deed deze uitspraak alreeds in de jaren 80, maar hoe is de berichtgeving in Vlaamse kranten sindsdien geëvolueerd? Beckers et al. (2017) deden een longitudinaal onderzoek waarbij ze nieuwsinhoud van Vlaamse kranten met elkaar vergeleken. Ze concludeerden dat de krant van vandaag minder onderwerpen, minder artikels en meer foto's bevatten dan een krant uit de jaren 80. Journalisten bespraken in 1993 gemiddeld 60 nieuwsverhalen en 130 artikelen per krant, terwijl dat er respectievelijk nog slechts de helft en 75 waren in 2013. Kortom, kranten brengen vandaag minder nieuws, waardoor journalisten dus meer selecteren dan vroeger. We zouden ons daarbij de vraag kunnen stellen of kranten dan ook meer op elkaar zijn gaan lijken? Het antwoord is tweeledig. Kranten leken het meest op elkaar in de jaren 80, als gevolg van de verzuilde samenleving en het tekort aan bronnen en agentschappen. Hoewel die inhoudelijke gelijkenissen tussen kranten door de jaren heen zijn afgenomen, namen ze sinds 2003 opnieuw toe. De onderzoekers verklaarden deze evolutie door de concentratie in eigenaarschap van de krantentitels en vermoedden dan ook dat deze trend zich verder zal doorzetten.

4.2 Interpretatieve journalistiek

Met de evolutie naar inhoudelijke convergentie en de toenemende macht van nieuwsbronnen lijkt het wel alsof journalisten hun macht over het nieuwsproductieproces zijn verloren, maar is dat ook werkelijk zo? Patterson (1997) stelt namelijk dat in Westerse democratieën een problematische tendens niet naar inhoudelijke convergentie, maar naar interpretatieve journalistiek is ingezet. Djerf-Pierre en Weibull (2008) benadrukken zelfs dat de evolutie "*the most significant change in political journalism*" is (p. 209). De descriptieve journalistieke stijl, waarin journalisten enkel feiten weergaven, lijkt daardoor verleden tijd (Patterson, 1997). Een krantenartikel was destijds gebaseerd op wat politici zeiden en tegen wie ze dat zeiden, op wat ze deden of toch zeiden wat ze deden. Als de journalist in kwestie er een oordeel over wenste te vellen, onderscheidde hij die speculaties scherp van de werkelijke feiten.

Barnhurst en Mutz (1997) spreken echter niet enkel over de evolutie van descriptieve naar interpretatieve journalistiek, maar ook over een shift van episodische berichtgeving waarbij feiten en gebeurtenissen centraal stonden naar thematische berichtgeving waarbij interpretatie de kern vormt. Interpretatie betekent dat de journalist speculeert over het belang, de gevolgen en de motieven van bepaalde gebeurtenissen (Benson & Hallin, 2007). Het geven van dergelijke interpretaties stelt journalisten in staat om de politieke sfeer vorm te geven (Patterson, 1997). Journalisten worden aldus meer actief en zichtbaar tijdens nieuwsberichtgeving, waardoor hun kritische politieke blik meer tot uitdrukking komt. Op die manier verkrijgen ze meer controle over de berichtgeving en zijn ze beter in staat om hun rol als *watch dog* op te nemen (Djerf-Pierre & Weibull, 2008). Patterson (2000) stelt daarenboven dat de journalist eveneens de rol van analist opneemt, terwijl Djerf-Pierre en Weibull (2008) spreken over een rol van ombudsman voor het publiek.

Salgado en Strömbäck (2012) bemerken dat academici de evolutie naar interpretatieve journalistiek vanzelfsprekend vinden. Het concept zelf daarentegen is moeilijk te bevatten gezien het gebrek aan systematisch onderzoek en duidelijke definiëringen. Daarom stelden de onderzoekers op basis van alle bestaande conceptualisering en omschrijvingen omtrent interpretatieve journalistiek (zoals die hierboven) een nieuwe definitie samen.

Interpretive journalism is opposed to or going beyond descriptive, fact-focused and sourced driven journalism. On the story-level of analysis, interpretive journalism is characterized by a prominent journalistic voice; and by journalistic explanations, evaluations, contextualizations, or speculations going beyond verifiable facts or statements by sources. It may, but does not have to, also be characterized by a theme chosen by the journalist, use of value-laden terms, or overt commentary (Salgado & Strömbäck, 2012, p. 154).

Ondanks het gebrek aan systematisch onderzoek bestaan er toch studies, waaruit een globale trend naar meer interpretatieve journalistiek blijkt. Zo menen Benson en Hallin (2007) een trend naar meer interpretatieve journalistiek in de Verenigde Staten en een licht omgekeerde trend in Frankrijk vast te stellen. Onderzoek naar de Duitse krant Bild bevestigt opnieuw een trend naar meer interpretatieve journalistiek (Semetko & Schoenbach, 2003). In Nederland tenslotte zou electorale berichtgeving op het NOS Journaal meer reactief en interpretatief zijn (De Vreese, 2001). De vraag rest ons in welke mate we interpretatieve journalistiek vaststellen in Vlaamse berichtgeving. Uit een longitudinaal onderzoek naar berichtgeving over regeringsformaties in Vlaamse kranten blijkt een hoge mate van interpretatieve berichtgeving, waarbij de nadruk lag op negativiteit en conflict (Soontjens, 2016). De onderzoeker wijt dit deels aan het feit dat nieuwsartikelen meer woorden omvatten en daardoor de journalist letterlijk meer ruimte voor interpretatie krijgen. Deze vaststellingen zijn echter gebaseerd op een zeer specifiek thema, namelijk regeringsformaties. We kunnen vermoeden dat dit fenomeen zich ook voortzet binnen andere politieke thema's.

Hypothese 8: De Vlaamse krantenberichtgeving over politieke thema's kent een sterke mate van interpretatieve journalistiek.

Volgens wetenschappelijk literatuur lijken er aldus twee schijnbaar tegenstelde trends ingezet, namelijk een trend naar inhoudelijke convergentie en een naar interpretatieve journalistiek. De vraag is hoe beide concepten zich tot elkaar verhouden en in welke mate ze elkaar al dan niet tegenspreken. Leidt meer interpretatieve journalistiek effectief tot mindere mate van inhoudelijke

overlap of zijn de interpretaties dermate gelijkaardig dat ze de inhoudelijke convergentie net bevorderen? Op basis van deze gedachten formuleren we onze negende en laatste hypothese.

Hypothese 9: Indien er sprake is van interpretatieve journalistiek in een krantenartikel zal de mate van inhoudelijke overlap lager zijn dan wanneer er geen sprake is van interpretaties van de journalist.

4.3 Overzicht hypothesen

Hypothese 1: Journalisten vermelden zelden dat hun informatie afkomstig is van een nieuwsagentschap.

Hypothese 2: Vlaamse krantenberichtgeving over politieke thema's kent een letterlijke overlap van minstens 25 procent met berichten van het nieuwsagentschap Belga.

Hypothese 3: Vlaamse berichtgeving over buitenland kent een sterkere mate van inhoudelijke convergentie met andere krantentitels dan berichtgeving over binnenlandse zaken.

Hypothese 4: Vlaamse politieke berichtgeving waarin de nieuwswaarde van 'negativiteit' wordt gehanteerd leidt tot meer inhoudelijke overlap tussen kranten dan wanneer men aan neutrale of positieve berichtgeving doet.

Hypothese 5: Vlaamse politieke berichtgeving waarin de nieuwswaarde 'conflict' centraal staat, vergroot de kans op inhoudelijke convergentie tussen kranten dan wanneer deze nieuwswaarde afwezig is.

Hypothese 6: Krantentitels uit eenzelfde uitgeverij kennen een sterkere mate van inhoudelijke convergentie dan krantentitels met een andere eigenaarsstructuur.

Hypothese 7: Kranten met eenzelfde nieuwsprofiel vertonen meer inhoudelijke convergentie dan kranten met een verschillend nieuwsprofiel.

Hypothese 8: De Vlaamse krantenberichtgeving over politieke thema's kent een sterke mate van interpretatieve journalistiek.

Hypothese 9: Indien er sprake is van interpretatieve journalistiek in een krantenartikel zal de mate van inhoudelijke overlap lager zijn dan wanneer er geen sprake is van interpretaties van de journalist.

5 Methodologie

5.1 Case

Binnen dit onderzoek focussen we op politieke berichtgeving in Vlaamse kranten. Er is sprake van politieke berichtgeving indien minstens één politieke actor genoemd wordt, een handeling stelt of een uitspraak doet. Uit vooronderzoek blijkt dat politieke thema's steeds breder worden gekaderd door de partijstandpunten weer te geven. Het is namelijk zo dat indien een politicus genoemd wordt in een krantenartikel dat de partij waarvan hij/zij deel uitmaakt steeds vermeld wordt (al dan niet tussen haakjes). Het Vlaamse politieke landschap kent zeven partijen: PVDA, Groen, sp.a, CD&V, Open VLD, N-VA en Vlaams Belang. Momenteel zetelen zes van de zeven in het Vlaamse parlement (Vlaamse Overheid, 2018). Het is immers zo dat België en dus ook Vlaanderen wordt gekenmerkt door een systeem van evenredige vertegenwoordiging binnen een meerpartijstelsel (Deschouwer & Hooghe, 2015). Dit laatste betekent dat drie of meer partijen mogen deelnemen aan de verkiezingen. Evenredige vertegenwoordiging impliceert dan weer dat de zetels in het parlement proportioneel aan het aantal stemmen worden verdeeld door middel van het systeem D'hondt. Bijgevolg kent de Vlaamse politiek een cultuur van coalities en compromissen, waarbij de meerderheidspartijen samen een regeerakkoord moeten samenstellen en uitvoeren doorheen hun legislatuur.

Het Belgische en dus ook het Vlaamse mediasysteem kunnen we omschrijven als democratisch corporatistisch volgens de comparatieve typologie van Hallin en Mancini (2004). Net als andere Noord-Europese krantensystemen wordt het onze gekenmerkt door een vroege ontwikkeling van krantentitels en een hoge mate van circulatie. Vroeger werden media dan ook aanzien als vehikels om boodschappen van politieke partijen en ideologische groepen te verspreiden (politiek parallelisme). Vandaag houden journalisten meer vast aan gedeelde normen en praktijken. Er is tegenwoordig aldus meer sprake van neutraal professionalisme en informatie-georiënteerde journalistiek. Ondanks de sterke mate van autonomie en de beperkte politieke inmenging binnen ons medialandschap blijft de overheid een belangrijke facilitator voor informatiegaring. Bijgevolg wordt de kranteninhoud gedomineerd door artikelen over publieke, vaak politieke, zaken. Gezien kranten door de liberalisering in de jaren 80 niet langer gebonden zijn aan een politieke ideologie zouden ze hun aandacht moeten verdelen over de zeven Vlaamse partijen, proportioneel aan hun electorale macht (Sinardet, De Swert, & Dandoy, 2004).

5.2 Methode

Als methode voor dit onderzoek hanteren we een kwantitatieve inhoudsanalyse op het niveau van het krantenartikel. De inhoud van de artikelen zal manueel, objectief en systematisch gecodeerd worden (Berelson, 1952). Op deductieve wijze stellen we een codeboek samen. Dit wil zeggen dat we op basis van voorgaand onderzoek en rekening houdend met te onderzoeken hypothesen de data gestandaardiseerd zullen coderen (Matthes & Kohring, 2008). We bouwen aldus verder op bestaande variabelen en codeboeken, opdat we de betrouwbaarheid en repliceerbaarheid van het onderzoek kunnen garanderen. Daarenboven komt dit de conceptuele duidelijkheid en vergelijkbaarheid van het onderzoek en de resultaten ten goede, zodat we kunnen bijdragen tot de bestaande literatuur en deze verder kunnen uitbreiden met de Vlaamse context anno 2018 (Salgado & Strömbäck, 2012).

5.3 Data

Voor het onderzoek naar inhoudelijke mediaconvergentie en interpretatieve journalistiek hebben we ervoor gekozen om drie *news stories* uit 2018 in ogenschouw te nemen. Deze keuze verantwoorden we op basis van twee redenen. Enerzijds stelt het ons in staat om diverse soorten van nieuwsberichtgeving te onderzoeken en met elkaar te vergelijken (bv. Controversiële beleidspolitieke krantenartikelen versus electorale partijpolitieke thema's versus buitenlandse politieke berichtgeving). Zo kunnen we bijvoorbeeld nagaan of het klopt dat er binnen buitenlandse berichtgeving inderdaad meer inhoudelijke convergentie is, zoals Vlaamse Regulator voor de Media (2017) stelt. Anderzijds zorgt de afbakening van de te onderzoeken nieuwsberichtgeving door middel van *news stories*, die plaatsvonden tussen januari en april 2018 ervoor dat het databestand realistische en werkbare proporties aanneemt. De dataverzameling besloeg vijf kranten: De Morgen, De Standaard, Gazet Van Antwerpen, Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad. De keuze van de krantentitels laat ons toe om diverse nieuwsprofielen (populair versus kwaliteit versus regionaal) te onderzoeken en met elkaar te vergelijken, maar ook om het verband met het *ownership* (De Persgroep versus Mediahuis) te bekijken. Zo kunnen we onderzoeken of gedeeld eigenaarschap en gelijkaardige nieuwsprofielen inderdaad leiden tot meer inhoudelijke convergentie (Beckers et al., 2017).

De eerste *news story* omvat een beleidspolitiek controversieel onderwerp, namelijk de vervanging van de Belgische F16's. Het onderwerp beslaat het debat rond het al dan niet vervangen van de F16's en de heisa rond het 'geheime' dossier waaruit blijkt dat de huidige gevechtsvliegtuigen nog langer zouden kunnen vliegen mits extra investeringen. Dit dossier kreeg sp.a onder ogen via een klokkenluider binnen de luchtmacht. De verantwoordelijke minister Vandeput was hiervan schijnbaar niet op de hoogte. Om de dataverzameling omtrent deze case behapbaar te houden, bakenden we een specifieke periode af waarop de nieuwsberichtgeving een eerste piek bereikte, namelijk het lekken van de inhoud van dit dossier. Na deze eerste golf van berichtgeving verminderde de media-aandacht, maar kwam later in april na de paasvakantie terug op gang doordat de interne en externe audits omtrent dit dossier toen van start gingen. In de maand maart lag die eerste piek tussen 20 en 31 maart (zie Tabel 3). We focussen voor deze casus enkel op de eerste piek, de media-aandacht later laten we hier buiten beschouwing. We verzamelden de krantenartikelen van de vijf kranten via het online krantenarchief GoPress op basis van volgende *search string*: (F16 OR F-16) AND Vandeput AND (F35 OR F-35). We gebruikten deze zoekterm voor de periode van 19 tot 31 maart om bijhorende Belga-berichten te verzamelen via hun *news feed*. We weerhielden enkel de artikelen en berichten die de vervanging van F16's als centrale onderwerp hadden. Op die manier komen we tot een totaal van 103 krantenartikelen, die relatief gelijkmatig verdeeld zijn over de krantentitels (zie Tabel 4), en 9 Belga-berichten. Uit die Belga-berichten verwijderden we telkens de Franstalige en Engelstalige tekstonderdelen, gezien dat de percentages van inhoudelijke overlap anders zou vertekenen. Daarenboven waren ze telkens gewoon een vertaling van het Nederlandstalige bericht en doet het verwijderen ervan dus geen afbreuk op de feitelijke inhoud.

Tabel 3: Data per datum - news story 1

Datum	Aantal krantenartikelen	Aantal Belga-berichten
20 maart 2018	1	1
21 maart 2018	26	0
22 maart 2018	26	0
23 maart 2018	12	0
24 maart 2018	15	0
25 maart 2018	0	2
26 maart 2018	10	2
27 maart 2018	6	0
28 maart 2018	4	4
29 maart 2018	2	0
30 maart 2018	0	0
31 maart 2018	1	0
TOTAAL	103	9

Tabel 4: Data per krant - news story 1

Krant	Aantal krantenartikelen
De Morgen	23
De Standaard	20
Gazet Van Antwerpen	17
Het Laatste Nieuws	24
Het Nieuwsblad	19
TOTAAL	103

Het tweede nieuwsverhaal houdt opnieuw een zekere mate van controversie in. Dit keer gaat het over een electoraal partijpolitiëk thema, namelijk de kandidaatstelling van Aron Berger op de CD&V-lijst voor de Antwerpse gemeenteraadsverkiezingen. Na de bekendmaking van zijn kandidatuur ontstaat er controverse rond het feit dat Berger volgens zijn geloof geen handen mag schudden met vrouwen, wat volgens journalisten, politici en zelf eigen partijleden onaanvaardbaar is. Daarenboven kopt Gazet Van Antwerpen iets later met een vonnis waaruit blijkt dat Berger diefstal zou hebben gepleegd. Tenslotte eindigt de hetze met het nieuws dat Berger niet zal opkomen bij de verkiezingen in Antwerpen. De aandachtspiek voor de berichtgeving rond Aron Berger ligt tussen 17 tot 24 april 2018. Opnieuw maakten we gebruik van het online krantenarchief GoPress om de krantenartikelen van de vijf gekozen kranten te verzamelen. We stelden daarvoor volgende *search string* op: *Berger*. Deze zoekterm hanteerden we eveneens voor de verzameling van de Belga-berichten, waarvoor we een periode van 16 tot 31 april selecteerden. De laatste Belga-berichten dateren echter van 22 april, gezien enkele dagen ervoor (18 april) bekend raakte dat Berger zich zou terugtrekken. We bekomen in totaal 113 krantenartikelen en 18 Belga-berichten (zie Tabel 5). We verwijderden opnieuw de Franse en Engelse vertaling uit de Belga-berichten. Het aantal gepubliceerde krantenartikelen per krant is daarbij vrij gelijkaardig met uitzondering van Het Nieuwsblad (zie Tabel 6).

Tabel 5: Data per datum - news story 2

Datum	Aantal krantenartikelen	Aantal Belga-berichten
16 april 2018	0	1
17 april 2018	6	4
18 april 2018	31	9
19 april 2018	27	2
20 april 2018	12	1
21 april 2018	27	0
22 april 2018	0	1
23 april 2018	7	0
24 april 2018	3	0
TOTAAL	113	18

Tabel 6: Data per krant - news story 2

Krant	Aantal krantenartikelen
De Morgen	25
De Standaard	21
Gazet Van Antwerpen	25
Het Laatste Nieuws	28
Het Nieuwsblad	14
TOTAAL	113

De derde en laatste case omvat buitenlandse politieke berichtgeving en draait rond een centraal politiek figuur, namelijk Donald Trump. We hebben hierbij niet gekozen voor een specifieke gebeurtenis, gezien we dan een periode van meerdere maanden moesten omvatten om tot minimum 100 krantenartikelen te komen. De lengte van de periode en bijgevolg de sterk verspreide berichtgeving zou de mate van overlap negatief beïnvloeden. Daarom kozen we ervoor om alle krantenartikelen waarin Trump vernoemd werd voor de periode 23 tot 30 april 2018 te verzamelen (zie

Tabel 7). Die dataverzameling bekwamen we via GoPress met de zoekterm *Trump*. We vonden 114 krantenartikelen, waarvan het merendeel gepubliceerd werd door kwaliteitskranten (zie Tabel 8). We zochten op dezelfde manier in de *news feed* van Belga, maar vonden in de periode van 22 tot 31 april geen enkel bericht waarin Trump vernoemd werd. Uit de inhoudsanalyse zal blijken dat journalisten gebruik maken van internationale nieuwsagentschappen als Reuters en Bloomberg (zie 6.1).

Tabel 7: Data per datum - news story 3

Datum	Aantal krantenartikelen	Aantal Belga-berichten
23 april 2018	11	0
24 april 2018	15	0
25 april 2018	18	0
26 april 2018	13	0
27 april 2018	12	0
28 april 2018	27	0
29 april 2018	0	0
30 april 2018	18	0
TOTAAL	114	0

Tabel 8: Data per krant - news story 3

Krant	Aantal krantenartikelen
De Morgen	26
De Standaard	35
Gazet Van Antwerpen	13
Het Laatste Nieuws	19
Het Nieuwsblad	21
TOTAAL	114

We kozen voor deze laatste aldus een centraal politiek figuur in plaats van een centrale politieke gebeurtenis. We stellen dan ook vast dat het totaal van 114 krantenartikelen diverse nieuwsverhalen omvat. We hebben deze geclusterd op basis van specifieke gebeurtenissen en/of algemene thema's. In Appendix, Tabel 35 geven we een overzicht van de berichtgeving over Donald Trump per categorie.

5.4 Variabelen en operationalisering

Binnen het codeboek kunnen we een onderscheid maken tussen twee soorten van variabelen. Enerzijds hebben we een reeks variabelen die aansluiten bij de onderzoeksvragen en hypothesen omtrent inhoudelijke mediaconvergentie en dus mogelijk de verklarende factoren hiervoor vormen. Anderzijds bestaat het codeboek voor een deel uit variabelen die betrekking hebben tot interpretatieve journalistiek en op basis van welke kenmerken we dat kunnen onderscheiden van feitelijke berichtgeving. Dit tweede deel van variabelen tracht aldus een antwoord te geven op de laatste twee onderzoeksvragen en de bijhorende hypothesen.

5.4.1 Variabelen inzake inhoudelijke mediaconvergentie

De variabelen inzake inhoudelijke mediaconvergentie zijn voornamelijk gelinkt aan nieuwswaarden en bronnengebruik, maar ook aan de concepten van *ownership* en nieuwsprofielen. Gezien de codering gebeurt op het niveau van het krantenartikel gaan we steeds uit van de manier waarop de journalist een bepaald politiek thema behandelt en niet van hoe politici er zelf tegenover staan of erop reageren.

Een eerste belangrijke en essentiële variabele om de mate van inhoudelijke mediaconvergentie te meten, is een analyse van de **woordelijke overlap tussen kranten**. Deze numerieke variabele gaat na voor hoeveel procent het ene krantenartikel overlapt met het andere krantenartikel. Met behulp van Copyfind, een *cheating detection software*, verkregen we per paar krantenartikelen een percentage van *perfect matches*. We analyseerden de mate van woordelijke overlap telkens voor krantenartikelen die op dezelfde dag en de dag erna verschenen. Opdat twee krantenartikelen een *match* konden zijn, moesten ze voldoen aan bepaalde vereisten (zie Appendix, Tabel 36).

Indien Copyfind een *match* toewijst aan twee krantenartikelen, geeft het programma telkens twee percentages weer, links en rechts. Gezien we op het niveau van krantenartikelen coderen, nemen we telkens de afzonderlijke percentages op. Een voorbeeld hieronder zal de werkwijze van Copyfind verduidelijken (zie Tabel 9). Het voorbeeld hieronder geeft weer dat 3 procent van artikel 100 overlapt met artikel 92. Dat laatste overlapt op zijn beurt voor 7 procent met artikel 100. Voor artikel 100 noteren we bijgevolg 3 procent en voor artikel 92 7 procent. We coderen dus telkens hoeveel dat specifieke artikel overlap met andere artikelen. Per krantenartikel wordt dan een gemiddelde overlap berekend, gezien artikel 100 bijvoorbeeld met minimum vier artikelen (per dag) uit andere kranten wordt vergeleken. Op die manier bekomen we voor elk krantenartikel een gemiddelde woordelijke overlap.

Tabel 9: Output Copyfind

Perfect Matches	File L	File R
19 (3% L, 7% R)	100	92

Na het analyseren van de woordelijke overlap trachten we op zoek te gaan naar verklaringen voor inhoudelijke convergentie. Uit de literatuurstudie bleek alreeds dat gedeelde rolomschrijvingen, maar ook de veranderde journalistieke context aan de grondslag kunnen liggen. Daarenboven blijken journalistieke routines en de journalistieke organisatie een mogelijke impact te hebben op deze trend. Deze laatste twee verklaringen wensen we door middel van een aantal variabelen te toetsen aan de Vlaamse journalistieke praktijk.

Een eerste deel van variabelen valt onder het concept van journalistieke routines. Het eerste subonderdeel daarvan slaat terug op het bronnengebruik. Onder bronnen verstaan we enerzijds politieke actoren en anderzijds nieuwsagentschappen. De variabele **politieke actor** gaat daarom na welke actoren in een krantenartikel worden vermeld of aan het woord worden gelaten. We zullen hierbij slechts de eerste vijf actoren noteren, in de volgorde waarin ze verschijnen in het artikel. Een actor kan binnen onze *news stories* zowel een persoon als een politieke partij, de regering of de oppositie, een land of continent, of een politieke instantie zijn. We nemen een actor op in het bronnenbestand indien een van de volgende drie situaties het geval zijn: (1) de actor is de uitvoerder of de receptor van een bepaalde handeling, (2) de actor is de zender of de ontvanger van een bepaalde uitspraak, (3) de actor wordt genoemd als deel van gebeurtenis of nieuwsfeit. Verder moet elke actor minstens twee keer vernoemd worden in eenzelfde artikel. Indien we na de vijfde actor een nog meer prominente zesde actor vinden, dan noteren we deze laatste in plaats van de vijfde. Vervolgens gaan we na hoe de gevonden actoren in het krantenartikel naar voren worden gebracht (variabele: **stem van de actor**). We hanteren hierbij drie categorieën (zie Tabel 10). In een latere fase van het onderzoek zullen we gevonden actoren op basis van hun functie toewijzen aan concrete categorieën (zie 6.1).

Tabel 10: Operationalisering variabele 'stem van de actor'

Code	Stem	Toelichting
1	Genoemd	<p>De politieke actor wordt vermeld, maar krijgt en/of neemt niet de kans om zijn/haar standpunt weer te geven.</p> <p><i>Voorbeelden:</i> <i>Generaal Debaene is de baas van Material Resources. Hij beheert dus de vloot van het leger en opereert niet onder de luchtmacht, maar direct onder legerbaas Comperol.</i></p> <p><i>Vansina was gisteren niet bereikbaar.</i></p>
2	Geparafraseerd	<p>De mening van de politieke actor komt aan bod door middel van parafrasering. Dit impliceert dat de journalist het standpunt van de actor in eigen woorden weergeeft, zonder gebruik te maken van de quotes en/of uitgesproken woorden van de actor zelf.</p> <p><i>Voorbeelden:</i> <i>Volgens politicoloog Carl Devos (UGent) had Vandeput in ieder geval op de hoogte moeten zijn.</i></p> <p><i>Defensiespecialist Alexander Mattelaer wijst erop dat de onderfinanciering van ons leger onhoudbaar is tegenover de NAVO en EU.</i></p>
3	Gequoteerd	<p>Het standpunt van de politieke actor wordt kenbaar door de exacte woorden van de actor zelf. We herkennen dit aan de aanwezigheid van enkele of dubbele aanhalingstekens.</p> <p><i>Voorbeelden:</i> <i>Het was zijn Nederlandse collega Dennis Luyt, die behulpzaam aanvulde: 'Een keuze voor de F-35 zou gewoon het gemakkelijkste zijn.'</i></p> <p><i>"Ik viel uit de lucht", zegt de defensie minister.</i></p>

Naast politieke actoren maken journalisten eveneens gebruik van berichten van nieuwsagentschappen om informatie te verzamelen en hun nieuwsverhaal vorm te geven. Volgens Welbers et al. (2018) zou de dominantie van deze agentschappen de verklaring voor inhoudelijke convergentie in Nederlandse berichtgeving zijn. Om te onderzoeken of deze verklaring ook geldingskracht heeft in Vlaanderen formuleren we twee variabelen, namelijk vermelding van nieuwsagentschappen en woordelijke overlap met nieuwsagentschapberichten.

De eerste variabele **vermelding van nieuwsagentschappen** gaat na of de bron van het nieuwsartikel wordt vermeld. Meer specifiek gaan we hier op zoek naar het nieuwsagentschap dat oorspronkelijk de nieuwsfeiten uitstuurde. Gezien onze dataset enkel persberichten van Belga omvat, moeten we voor deze variabele naar het woord 'Belga' in de berichtgeving. Indien Belga als bron wordt vermeld,

krijgt deze variabele de waarde 1¹. Indien Belga nergens staat neergeschreven, krijgt deze variabele de waarde 0. Het kan een hulpmiddel zijn om voor deze variabele control-F gebruiken en te zoeken op het woord 'Belga'. Indien er geen resultaten (afgezien van de voetteksten) worden gevonden, wordt de waarde 0 toegekend. Enkel bij de laatste case gaan we eveneens na of een internationaal nieuwsagentschap als Reuters, Associated Press en Bloomberg wordt vermeld. Indien dat het geval is, krijgt deze variabele eveneens de waarde 1.

De numerieke variabele **woordelijke overlap met nieuwsagentschapberichten** wordt uitgedrukt in een percentage. Dat percentage slaat terug op de mate van letterlijke overlap tussen krantenartikelen en nieuwsagentschapberichten. Net zoals bij de eerste variabele 'woordelijke overlap tussen krantenartikelen' berekenen we dit getal door middel van het *cheating detection* programma Copyfind. Rekening houdend met dezelfde vereisten (zie Appendix, Tabel 36) kennen we aan elk krantenartikel een percentage van overlap met een bepaald Belga-bericht toe. Per krantenartikel berekenen we dan een gemiddelde overlap, gezien een krantenartikel overeen kan komen met nieuwsagentschapberichten drie dagen voor tot de dag van de publicatie van het krantenartikel. Op die manier bekomen we voor elk krantenartikel een gemiddelde woordelijke overlap met een nieuwsagentschapbericht.

Om de percentages van overlap, zowel tussen krantenartikelen als met nieuwsagentschapberichten, beter te kunnen interpreteren, gaan we na hoeveel woorden een krantenartikel kent. De variabele **woordenaantal** wordt gemeten door het gehele artikel, inclusief titel, exclusief bron, redacteur, bijschriften bij foto's, datum en identieke wederkerende tekstonderdelen, te kopiëren in Word en onderaan het aantal woorden te raadplegen. De variabele impliceert een getalwaarde. De getalwaarde beslaat kortom de titel, de inleiding en de broodtekst van het krantenartikel.

Vervolgens gaan we op zoek naar het centrale **thema** van het krantenartikel. Dit meten op het niveau van het artikel zelf. We kunnen deze variabele pas coderen nadat we het volledige artikel hebben doorgenomen, hoewel journalisten het centrale thema vaak al opnemen in de inleiding. Tabel 11 geeft een overzicht van thema's die aan bod kunnen komen. We geven deze variabele het nummer dat overeenstemt met het thema dat het meest duidelijk naar voren komt in het krantenartikel.

¹ Voor de codering van de vermelding van een nieuwsagentschap houden we geen rekening met de voetteksten in de pdf-bestanden van GoPress, die zijn namelijk altijd *Copyright by Belga*. We gaan dus op zoek naar 'Belga' in, boven of onder het krantenartikel zelf en niet in de voettekst van het pdf-bestand van GoPress.

Tabel 11: Operationalisering variabele 'thema'

Onderwerp	Codering
Armoedebestrijding en gelijke kansen	1
Asiel en migratie	2
Buitenlands beleid	3
Cultuur	4
Defensie	5
Energie	6
Financiën	7
Justitie	8
Milieu en klimaat	9
Mobiliteit	10
Onderwijs	11
Sociale zekerheid	12
Veiligheid	13
Welzijn en gezondheidszorg	14
Werk en economie	15
Verkiezingen	16
Andere	17

Binnen journalistieke routines hebben we naast bronnengebruik eveneens gesproken over de nieuwswaardentheorie van Galtung en Ruge (1965) als mogelijke verklarende factor voor inhoudelijke convergentie. Zoals eerder al aangehaald, zullen we machtselite en continuïteit binnen krantenartikelen niet onderzoeken, omdat onze data alreeds verband houdt met beide nieuwswaarden. Binnen deze thesis zullen we slechts twee nieuwswaarden uit hun typologie onderzoeken, namelijk negativiteit en conflict.

Gezien we hier coderen op het niveau van het krantenartikel slaat de variabele **negativiteit** enkel terug op de inhoud of het onderwerp en niet op de toon van het krantenartikel. Op basis van bestaande definiëringen (Berganza Conde, Arcila Calderón, & Miguel Pascual, 2016; Harcup, 2004; Lähdesmäki, Heynderickx, Wagener, & Dieltjens, 2015; Leung & Lee, 2015) omschrijven we negativiteit op onderstaande manier. Indien de inhoud of het onderwerp van een krantenartikel voldoet aan deze definiëring of aan een van de gevalsbeschrijvingen coderen we de variabele 'negativiteit' met de waarde 1. Indien berichtgeving niet tot deze definiëring terug te brengen valt, moeten we coderen met waarde 0.

Negativiteit omslaat gebeurtenissen en informatie waarbij de nadruk op het negatieve, het problematische en het conflictueuze wordt gelegd. Bijvoorbeeld in geval van conflict, strijd, problemen, spanningen, tragedie, geweld, racisme, discussie, zorgen, controversie, ontslagen, onenigheid, gebrek aan vertrouwen, schandalen, incapabiliteit, actor-gerelateerde negativiteit, negatieve gevolgen, pessimistische visie of toekomstbeeld. Dergelijke onderwerpen zijn ongewenst voor zowel politici en hun partijen als voor burgers van de samenleving.

Voorbeelden:

- *De vertrouwensband tussen de minister en de legertop is zoek, zoveel is duidelijk.*
- *Hoe dan ook lijdt hij zware imagoschade en dat uitgerekend in een dossier waarin hij zo groot mogelijke transparantie nastreefde.*
- *Dat voornemen stierf gisteren een roemloze dood.*

Een tweede nieuwswaarde dat we binnen dit onderzoek zullen analyseren is **conflict**. We operationaliseren deze variabele door middel van drie vragen, die oorspronkelijk werden geformuleerd door Semetko en Valkenburg (2000). Elk van deze vragen kunnen we beantwoorden met 'ja' (= waarde 1) of 'nee' (= waarde 0). Tabel 12 geeft een overzicht van de vragen en de antwoordmogelijkheden. In de eerste vraag staat het woord 'onenigheid'. Dit impliceert dat men kritiek uit, dat er sprake is van discussie of controverse, dat de politieke actoren het oneens zijn of elkaar verwijten toewerpen (Semetko & Valkenburg, 2000).

Tabel 12: Operationalisering variabele 'conflict'

Vragen	Antwoord
1 Gaat het krantenartikel over een onenigheid tussen politici, politieke partijen, politieke instanties, groepen, landen of externe bronnen?	0 = nee 1 = ja
2 Gaat de ene politicus, politieke partij, politieke instantie, groep, land of externe bron in tegen (het beleid van) de ander en/of iets wat de ander heeft gezegd?	0 = nee 1 = ja
3 Geeft het krantenartikel een of meer perspectieven of stemmen over een bepaald probleem/thema?	0 = nee 1 = ja

Voorbeelden:

Met een welgemikte salvo schoot SP.A-Kamerlid Dirk Van der Maelen gisteren het dossier van de opvolging van de F-16-straaljagers gisteren uit de lucht tijdens een inderhaast bijeengeroepen zitting van de Kamer commissie Defensie.

Sp.a vindt het ongehoord dat de Kamer tot 18 april moet wachten om de verantwoordelijken binnen Defensie uit te horen. Groen stelt dan weer meer vragen bij de rol van Vandepuut. "Hij is alle geloofwaardigheid kwijt", aldus Calvo. Genoeg reden voor N-VA om terug te schieten op de oppositie. "Er zijn personen die oproepen tot een ongefundeerde lynchpartij", zei Karolien Grosemans. "Ik ken geen enkele rechtbank die mensen veroordeelt op basis van anonieme mails."

Samenhangend met conflict gaan we op zoek aan wie de verantwoordelijkheid voor een bepaalde gebeurtenis wordt toegeschreven (**responsibility attribution**). Op basis van het codeboek van Van Aelst, Van Santen, Melenhorst en Helfer (2015) stellen we onderstaande vraag centraal om deze variabele te kunnen coderen. Tabel 13 geeft weer wanneer de vraag negatief of positief beantwoord moet worden.

Wordt in het krantenartikel gesteld dat de aangesproken bewindspersoon (of de regering) oorzaak is van/schuld heeft aan (het creëren of versterken van) het issue/probleem?

Tabel 13: Operationalisering variabele 'responsibility attribution'

Code	Toelichting
0 = nee	<p>De schuld of de oorzaak van een probleem wordt in het krantenartikel niet expliciet bij de bewindspersoon of de regering gelegd. Indien schuld enkel gesuggereerd wordt, bij een andere actor wordt gelegd, onduidelijk is of niet wordt toegekend, coderen we deze variabele met de waarde 0.</p> <p><i>Voorbeelden:</i> <i>Vandeput kwam door een gesprek met legerbonzen te weten dat er een tweede aanvullende studie bestond die ook onder de mat was geveegd. Door wie, moet nog blijken.</i></p> <p><i>Zijn functie als minister komt ondanks de nieuwe informatie niet in het gedrag, klinkt het.</i></p>
1 = ja	<p>De bewindspersoon of de regering wordt expliciet en duidelijk aangeduid als de oorzaak of de schuldige van een probleem. Indien de codeur na het lezen van een krantenartikel op de vraag 'wie verantwoordelijk is voor het ontstaan of het escaleren van een bepaald probleem' de bewindspersoon of de regering kan antwoorden op basis van een specifieke zin en/of tekstonderdeel, dan moeten we deze variabele coderen met de waarde 1.</p> <p><i>Voorbeelden:</i> <i>Wie is in de fout? De minster.</i></p> <p><i>"Na alles wat aan het licht kwam, kan hij niet aanblijven als minister van Defensie."</i></p>

5.4.2 Variabelen inzake interpretatieve journalistiek

Net zoals bij de vorige reeks van variabelen gaan we uit van het niveau van het krantenartikel bij de codering. Dit impliceert dat we kijken naar de manier waarop de journalist het onderwerp bespreekt en niet naar de woorden die politieke actoren gebruiken om het onderwerp te duiden. We leggen aldus opnieuw de focus op de journalistieke inhoud. Om de mate van interpretatieve journalistiek te onderzoeken, zullen we hieronder enkele variabelen omschrijven die ons daarin meer inzicht zullen verschaffen. We baseren ons daarbij op de operationalisering van Salgado en Strömbäck (2012).

Een eerste variabele is het **interpretatief label**. Om te bepalen of er al dan niet sprake is van een interpretatief label moeten we antwoord geven op de volgende vraag geformuleerd door Salgado en Strömbäck (2012): *"Does the news story through labeling explicitly signal to audiences that they may expect interpretive journalism?"* (p. 156). Het kan daarbij gaan om woorden als 'opinie', 'analyse', 'commentaar', 'analyse', 'column' enzovoort in, boven of onder de kop van het artikel. Kortom, indien deze variabele de waarde 1 krijgt moet expliciet vermeld worden dat het gaat om een interpretatie van de journalist, dat kan zowel woordelijk als visueel duidelijk worden gemaakt. Indien geen enkel label zichtbaar is, coderen we deze variabele met 0.

Voorbeelden

- *'Onze opinie' als titel van een artikel (Het Laatste Nieuws)*
- *Tegenwind. Dissidentie mag ook. Onder die vlag vaart Hugo Camps elke donderdag (De Morgen)*
- *De passie van Devos. De politieke actualiteit volgens UGent-politicoloog en De Morgen-columnist Carl Devos (De Morgen)*

Ongeacht de aan- of afwezigheid van een label onderzoeken we het voorkomen van andere interpretatieve indicatoren. Een volgende indicator **journalistieke verklaringen of interpretaties** volgt uit het antwoord op de volgende vraag: *“Does the news story include journalistic explanations or interpretations of the reasons behind events or actions?”* (Salgado & Strömbäck, 2012, p. 156). Indien het antwoord ‘ja’ is, moeten we ons afvragen of die verklaringen worden gegeven met of zonder expliciet bewijs van de waarheid: vormt de journalist deze verklaringen gebaseerd op eigen vermoedens of op uitspraken van politici of feiten die bekend zijn over bepaalde acties? We coderen de variabele met de waarde 0 indien een krantenartikel geen verklaringen of interpretaties voorziet over de motieven achter de gebeurtenissen en/of acties en/of indien de verklaringen of interpretaties afkomstig zijn van een welgenoemde bron. Slechts indien de journalist zelf een antwoord verschaft op de ‘waarom’-vraag, geven we met de waarde 1. Kortom, indien de codeur een antwoord kan formuleren op ‘waarom ondernam de politieke actor een bepaalde actie?’ of ‘waarom vond een bepaalde gebeurtenis of actie plaats?’ en de antwoorden hierop verwijzen naar de woorden van de journalist zelf en niet naar woorden van een andere bron, dan mag de codeur de variabele de waarde 1 toekennen.

Voorbeelden:

Zo koppig wilde Vandeput de discussie over de verlenging van de F16’s de voorbije jaren niet aangaan, dat je zou gaan vermoeden dat hij vreesde ze niet te kunnen winnen. Terwijl de regering een geheim rapport besprak over de verlenging van de levensduur van de F16’s, liet hij in het parlement uitschijnen dat er geen studies waren. Naar hoe hij het formuleerde, loog hij niet, maar de gehele waarheid besprak hij ook niet.

Premier Michel belooft om alle pistes te onderzoeken. Maar in de praktijk wil de meerderheid, en zeker minister van Defensie Steven Vandeput, maar één ding: snel overgaan tot de aankoop van nieuwe gevechtsvliegtuigen.

Misschien is dat wel een typisch Belgisch probleem. Een nieuwe minister die arriveert op een departement dat lang door een andere politieke partij werd beheerd, stoot weleens op een vijandige administratie, wat bijvoorbeeld in Nederland ondenkbaar is. Een legertop denkt wellicht: we hadden liever een andere minister gehad, en als we gewoon vijf jaar volhouden, hebben we die ook. Democratisch verkozen politici komen en gaan, leger en administratie blijven bestaan.

Aansluitend bij de verklaringen over mogelijke beweegredenen formuleren Salgado en Strömbäck (2012) een vraag rond **journalistieke speculaties**: *“Does the news story include journalistic speculations about future consequences of events?”* (p. 156). Er is sprake van speculaties indien de journalist uitspraken doet over mogelijke gevolgen van gebeurtenissen en/acties zonder dat hij er zekerheid over heeft. Indien dit het geval is, moeten we deze variabele coderen met een 1, ongeacht hoeveel speculaties er in totaal zijn. Vanaf de codeur één speculatie over de toekomst kan terugvinden, mag hij/zij de waarde 1 toekennen. Soontjens (2016) geeft in haar onderzoek enkele mogelijke indicatoren van deze variabele, namelijk uitspraken als ‘wellicht’, ‘naar alle waarschijnlijkheid’ en ‘het zou kunnen dat’. We kennen de waarde 0 toe als we geen journalistieke speculaties kunnen ontdekken. Indien een krantenartikel weergeeft wat de volgende acties of gevolgen van bepaalde handelingen zijn op basis van feiten en/of uitspraken van bepaalde bronnen, zonder speculatieve indicatoren of een conditionele werkwoordsvorm, moet deze variabele eveneens als 0 gecodeerd worden.

Voorbeelden:

- *Het is duidelijk dat er vroeg of laat een bijtjesdag volgt bij Defensie, maar de schade bij Vandeput is zichtbaar.*
- *Een nieuwe compromitterende onthulling die het dossier dat samenvalt met zijn welslagen als minister overspoelt, zou Vandeputs sloep wellicht tot zinken brengen.*
- *Maar de militairen hebben in hun eigen voet geschoten en de kans is klein dat er voor de zomer nog een beslissing valt.*

Een laatste variabele met betrekking tot interpretatieve journalistiek is **journalistieke commentaar**. Deze variabele geeft een antwoord op de volgende vraag (Salgado & Strömbäck, 2012): *“Does the journalist include overt commentary when covering events and actions?”* (p. 156). Openlijke journalistieke commentaar definiëren de onderzoekers als volgt: *“Overt commentary refers to expressions of opinions by the journalist, for example, whether something is good or bad, true or false, without support from verifiable facts”* (p. 160). We kennen de waarde 0 toe indien het krantenartikel geen openlijke commentaar bevat. De variabele krijgt de waarde 1 indien de journalist openlijk zijn mening geeft over een bepaalde gebeurtenis en/of actie. Salgado en Strömbäck (2012) spreken in dat kader over *value-laden terms* die ze omschrijven als *“[...] terms that are clearly subjective or carry connotations that cannot be considered neutral”* (p. 160).

Voorbeelden:

- *Als een lame duck maakt Vandeput voortaan zijn tijd op het kabinet vol.*
- *Wie gelooft die mensen nog?*
- *Als alle politici die ooit de waarheid geweld aandeden ontslag moeten nemen, dan houden we er geen meer over.*
- *Elk punt is onrustwekkend.*

Tabel 37 (Appendix) geeft een overzicht van alle vooropgestelde variabelen en een korte beschrijving van de manier waarop ze gecodeerd moeten worden. Dit is echter een beknopte versie van de operationalisering van de variabelen. We raden codeurs aan om de gedetailleerde operationalisering hierboven grondig door te nemen. In de tabel geven we ook enkele extra variabelen mee, die weinig extra uitleg vereisen en daarom enkel in het overzicht hieronder worden opgenomen.

5.4.3 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van de vooropgestelde variabelen en dus van het codeboek controleren we door ongeveer 10 procent van de data dubbel te coderen. Dit betekent dat twee of meer codeurs afzonderlijk en onafhankelijk van elkaar een deel van de verzamelde data coderen (Hayes & Krippendorff, 2007). De intercodeurvariabiliteit zullen we vervolgens testen door de waarde van Krippendorff's Alpha te bepalen per variabele. Deze test evalueert de operationalisering van de variabelen door na te gaan in welke mate dezelfde codeerinstrucies tot dezelfde resultaten leiden, rekening houdend met een beperkte foutenmarge (Krippendorff, 2004). Indien de Alpha-waarde 1 geeft voor een variabele, dan is deze uiterst betrouwbaar, gezien er tussen beide coderingen geen enkel verschil waar te nemen viel. De benchmark voor Krippendorff's Alpha is 0,6; een lagere waarde betekent dat de variabele onbetrouwbaar en aldus onbruikbaar.

Wanneer we het codeboek voor het eerst voorlegde aan de medecodeur ondervonden we meteen waar de zwaktes van de operationalisering lagen. Om de betrouwbaarheid van de variabelen te verbeteren, voorzagen we elke variabele van meer uitleg en voorbeelden. Uiteindelijk lieten we de

eerste dertig krantenartikelen uit de eerste case coderen door een tweede codeur. Tabel 14 biedt een overzicht van de betrouwbaarheidsscores. Globaal gezien zijn alle variabelen voldoende betrouwbaar. De variabelen 'negativiteit' en 'interpretatief label' lijken het minst betrouwbaar, hoewel in beide gevallen de codeurs slechts voor één krantenartikel een andere code kozen. De lage score wijten we aan het feit dat deze 30 artikelen hoofdzakelijk negatief waren en nauwelijks een interpretatief label droegen.

Tabel 14: Overzicht intercodeurvariabiliteit per variabele

Variabelen	Betrouwbaarheid
Vermelding van nieuwsagentschappen	1
Woordenaantal	0,99
Thema	1
Negativiteit	0,66
Conflictvraag 1	0,89
Conflictvraag 2	0,74
Conflictvraag 3	0,83
Responsibility attribution	0,89
Interpretatief label	0,66
Journalistieke verklaringen of interpretaties	0,73
Journalistieke speculaties	0,80
Journalistieke commentaar	0,86

6 Resultaten

In dit deel waarin we de resultaten van ons onderzoek beschrijven, volgen we de structuur van de literatuurstudie. We zullen dus eerst de diverse verklarende factoren inzake inhoudelijke convergentie onderzoeken en de daarbij horende hypothesen testen. Vervolgens kijken we naar de indicatoren van interpretatieve journalistiek en hun voorkomen in Vlaamse politieke berichtgeving. Tenslotte zullen we een globaal model voorstellen waarin inhoudelijke convergentie, interpretatieve journalistiek en hun verklarende factoren samenkomen. Op die manier trachten we te achterhalen in welke mate de twee fenomenen elkaar al dan niet tegenspreken.

6.1 Inhoudelijke convergentie

Alvorens we onderzoeken welke factoren inhoudelijke convergentie kunnen verklaren, gaan we na in welke mate er sprake is van inhoudelijke convergentie in de drie vooropgestelde cases. Globaal genomen is er een gemiddelde inhoudelijke overlap van 9,6 procent met een minimum van 0 en een maximum van 39 procent. De tien artikelen met de grootste mate van overlap blijken op één na allemaal afkomstig uit de derde case. Die vaststelling zet zich eveneens door als we naar de gemiddelde overlap per case gaan kijken (zie Tabel 15). Op basis van een *Independent Samples T Test* kunnen we besluiten de krantenartikelen van de derde case (buitenlandse berichtgeving) gemiddeld meer inhoudelijke convergentie vertonen dan artikelen uit de eerste (beleidspolitieke berichtgeving) en tweede case (electorale partijpolitieke berichtgeving) doen.

Tabel 15: *Independent Samples T Test* met testvariabele gemiddelde overlap en *grouping* variabele case

Gemiddelde overlap (%)	Case	Independent Samples Test	
		Sig.	Sig.
10,08	Case 1	0,521 (Case 2)	0,000 (Case 3)
8,75	Case 2	0,521 (Case 1)	0,000 (Case 3)
10,11	Case 3	0,000 (Case 1)	0,000 (Case 2)

Als we spreken over een gemiddelde overlap van 9,6 procent, dan gaat het over de mate waarin één krantenartikel gemiddeld overlapt met alle andere krantenartikelen die op dezelfde dag en de dag erna (minimum 9 artikelen²) werden gepubliceerd. We kunnen de inhoudelijke overlap echter eveneens onderzoeken op het niveau van de krant zelf over alle cases heen³. Aan de hand van *One Sample T Test* onderzoeken we of de gevonden waarden uit Tabel 16 significant verschillen van het globale gemiddelde van 8,9. Daaruit blijkt dat de inhoudelijke overlap tussen De Standaard en Gazet Van Antwerpen ($p = 0,001$) en die tussen Gazet Van Antwerpen en Het Laatste Nieuws ($p = 0,005$) significant kleiner zijn. Daarentegen blijkt de overeenkomst tussen Gazet Van Antwerpen en Het Nieuwsblad ($p = 0,049$) en die tussen Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad ($p = 0,014$) significant hoger te liggen dan het gemiddelde. Als we elk gemiddelde ten opzichte van elkaar vergelijken met *Independent Samples T Tests*, dan blijkt enkel de inhoudelijke overlap tussen Gazet Van Antwerpen en Het Nieuwsblad significant ($p < 0,01$) hoger te liggen dan alle andere gemiddelden.

² We controleren voor artikelen binnen eenzelfde kranten en analyseren op het niveau van het krantenartikel.

³ We maken abstractie van de 'interne' overlap, dus overlap binnen eenzelfde krant. We analyseren op het niveau van *matches* tussen kranten. Elke rij weerspiegelt twee krantenartikelen in plaats van één.

Tabel 16: Gemiddelde *match* per combinatie krantentitels

	DM	DS	GVA	HLN	HNB
DM		8,8	8,9	9,1	8,6
DS	8,8		8,1	9	8,5
GVA	8,9	8,1		8,5	10,4
HLN	9,1	9	8,5		9,8
HNB	8,6	8,5	10,4	9,8	

We stellen tevens vast dat *Gazet Van Antwerpen* en *Het Nieuwsblad* als combinatie het meest voorkomt bij de artikelen die het sterkst overlappen (zie Tabel 17). Maar liefst de helft van de hoogste *matches* vinden we tussen de twee kranten. We zouden kunnen besluiten dat er meer sprake van inhoudelijke overlap is tussen *Gazet Van Antwerpen* en *Het Nieuwsblad* in vergelijking tot andere kranten. *Gazet Van Antwerpen* en *Het Nieuwsblad* delen eenzelfde **eigenaarsstructuur**, namelijk Mediahuis. Volgens Beckers et al. (2017) zou die eigenaarsconcentratie leiden tot meer inhoudelijke convergentie. We trachten te onderzoeken of die vaststelling geldig blijft (hypothese 6).

Hypothese 6: Krantentitels uit eenzelfde uitgeverij kennen een sterkere mate van inhoudelijke convergentie dan krantentitels met een andere eigenaarsstructuur.

Tabel 17: Top tien krantenartikelen met sterkste mate van overlap per krantencombinatie

Inhoudelijke overlap	Krant 1	Krant 2	Case
100	De Standaard	De Morgen	1
94,5	Het Nieuwsblad	Gazet Van Antwerpen	2
94	De Standaard	Het Laatste Nieuws	1
94	Het Nieuwsblad	Gazet Van Antwerpen	3
93	Het Nieuwsblad	Gazet Van Antwerpen	3
92,5	Gazet Van Antwerpen	De Standaard	3
92,5	Het Nieuwsblad	Gazet Van Antwerpen	3
92	Het Nieuwsblad	Gazet Van Antwerpen	3
91,5	Het Laatste Nieuws	De Morgen	2
90,5	Het Nieuwsblad	Het Laatste Nieuws	1

Om het verschil tussen inhoudelijke overlap op basis van de eigenaarsstructuur te onderzoeken, analyseren we opnieuw op het niveau van *matches* tussen krantenartikelen. Dit betekent dat we per rij telkens naar twee krantentitels verwijzen in plaats van naar één. Daarom hercoderen we elke combinatie van kranten tot een nieuwe dummy-variabele dat aangeeft of beide kranten al dan niet tot dezelfde eigendomsstructuur behoren. Door middel van een *Independent Samples T Test* stellen we vast dat kranten die tot eenzelfde eigenaarsstructuur behoren gemiddeld 9 procent inhoudelijk overlappen, terwijl kranten met een andere eigenaar gemiddeld 8,9 procent overlap vertonen (zie Tabel 18). Dit verschil blijkt volgens de t-test significant te zijn ($t = -0,257$; $p = 0,013$). Als we vervolgens onderzoeken of kranten van De Persgroep meer of minder inhoudelijk convergeren dan kranten van Mediahuis, dan kunnen we geen significant verschil ($p = 0,684$) vaststellen. Desondanks blijkt het aldus te kloppen dat de eigenaarsstructuur van kranten bijdraagt tot de mate van inhoudelijke convergentie. Dankzij deze conclusie kunnen we de zesde hypothese bevestigen.

Tabel 18: *Independent Samples T Test* met testvariabele woordelijke overlap en *grouping* variabele eigenaar

Group Statistics					
Woordelijke overlap	Eigenaar	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
	0	2882	8,93	6,08	0,11
	1	1605	8,99	8,54	0,21

Verder kunnen we kranten eveneens omschrijven op basis van hun **nieuwsprofiel**. In het literatuuronderzoek spreken we van drie soorten, al zullen we bij deze analyses er slechts twee onderzoeken. We hebben er namelijk voor gekozen om slechts één regionale krant op te nemen. Bijgevolg kunnen we dit nieuwsprofiel op het niveau van *matches* niet onderzoeken. We zullen daarom enkel kwaliteits- en populaire kranten met elkaar vergelijken. In lijn met het onderzoek van Beckers et al. (2017) stelden we hieromtrent een zevende hypothese op.

Hypothese 7: Kranten met eenzelfde nieuwsprofiel vertonen meer inhoudelijke convergentie dan kranten met een verschillend nieuwsprofiel.

We maken gebruik van een *Independent Samples T Test* om na te gaan in welke mate de gemiddelde inhoudelijke overlap naar gelang het nieuwsprofiel verschilt. Net zoals bij de vorige hypothese analyseren we op het niveau van *matches* en hercoderen we deze daarom naar krantencombinaties met eenzelfde nieuwsprofiel (Gazet Van Antwerpen wordt buiten beschouwing gelaten). Als we kijken naar Tabel 19, dan merken we dat de gemiddelde inhoudelijke overlap bij kranten met eenzelfde nieuwsprofiel (9,2%) hoger ligt dan bij kranten met een verschillend profiel (8,9%). De t-test vertelt ons echter dat dit verschil niet significant is ($t = -1,257$; $p = 0,590$). Ook het verschil in gemiddelde overlap tussen kwaliteitskranten en die tussen populaire kranten blijkt niet significant te zijn ($t = 2,361$; $p = 0,347$). Kortom, we kunnen geen uitspraak doen over de mate waarin het nieuwsprofiel van kranten een verschil in inhoudelijke convergentie teweegbrengt.

Tabel 19: *Independent Samples T Test* met testvariabele woordelijke overlap en *grouping* variabele nieuwprofiel

Group Statistics					
Woordelijke overlap	Nieuwsprofiel	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
	0	1806	8,89	6,83	0,16
	1	874	9,23	6,45	0,22

In het theoretisch kader bespraken we vier niveaus om inhoudelijke convergentie te verklaren. Twee daarvan leenden zich tot een verder kwantitatief onderzoek. Hierboven gingen we verder in op het niveau van de journalistieke organisatie. In wat volgt diepen we het meer inhoudelijke niveau van journalistieke routines uit en analyseren we de vooropgestelde vijf hypothesen achtereenvolgens.

In de literatuurstudie bespraken we drie routines, die journalisten hanteren bij de verzameling en de productie van nieuws. Een eerste belangrijke routine omvat het **gebruik van bronnen**, zowel politieke actoren als nieuwsagentschappen. Voor die eersten selecteerden we uit elk krantenartikel telkens vijf actoren. Op die manier bekwamen we per case een bronnenbestand. Bij de eerste case over de F16's vonden we in totaal 45 verschillende bronnen in de 103 krantenartikelen. De gevonden bronnen brachten we terug naar vijf categorieën, zodat we een beter overzicht zouden krijgen (zie Tabel 20).

Tabel 20: Gecategoriseerd bronnenbestand - *news story 1*

Categorie	DM	DS	GVA	HLN	HNB	Totaal
(Ex-) Politicus/Politica	13,3	9,9	9,9	9,5	8,7	51,3
Defensie (luchtmacht)	8,0	4,9	1,9	6,5	1,1	22,4
Expert, professor, onderzoeksjournalist	2,3	0,0	0,4	0,8	0,8	4,2
Politieke partij	3,0	1,1	1,9	2,7	1,9	10,6
Regering of oppositie	1,5	2,7	2,3	3,4	1,5	11,5
TOTAAL	28,1	18,6	16,3	22,8	14,1	100 (263)

Zoals we konden verwachten uit de maatstaven van brongeschiktheid, meer specifiek de mate van autoriteit en communicatievaardigheid (Gans, 1999), zien we dat politici meer dan de helft (51,3%) van het aantal gehoorde bronnen innemen (zie Tabel 20). Dat hoeft niet te verbazen, gezien deze case is toegespitst op beleidspolitieke berichtgeving in Vlaamse kranten. Steven Vandeput maakte deel uit van onze zoekterm en is bijgevolg de meest genoemde bron (33,5%). De top drie wordt aangevuld door de regering (9,9%) en sp.a als klokkenluider van interne informatie (6,5%). Binnen de bronnen van Defensie worden volgende vier mannen het vaakst genoemd: Harold Van Pee (5,3%), Claude Van de Voorde (3,4%), Frederik Vansina (3,4%) en Peter Letten (3%). Drie van hen, met uitzondering van luitenant-generaal Van de Voorde, namen ontslag nadat bleek dat zij hadden gepoogd informatie over de levensduur van de huidige F16's te verzwijgen (zie Appendix, Tabel 38 voor het volledige bronnenbestand).

Als we daarnaast gaan kijken naar de verdeling van het aantal bronnen per krant, dan stellen we vast dat De Morgen in haar berichtgeving meer politici, meer personages uit defensie en meer experten vernoemen en/of aan het woord laten. Uit de inhoudsanalyse blijkt dan ook dat in hun krantenartikelen vaak namen worden genoemd, die men elders niet terugvindt. Ze doen dit in het kader van vergelijkingen met politieke gebeurtenissen uit het verleden (bv. Patrick Dewael, André Flahaut, Servais Verherstraeten) of wanneer een expert meer uitleg verschaft (bv. Luc Huyse, Nicolas Bouteica, Luc De Vos). De bronnenbestanden van de vijf kranten komen dan ook voor 56,7 procent overeen. Het meest opmerkelijke cijfer is opnieuw de zeer sterke mate van overlap in bronnengebruik tussen Gazet van Antwerpen en Het Nieuwsblad (82,5%; zie Tabel 21). Dit ligt in lijn met de vaststelling dat berichtgeving tussen deze kranten meer convergeert dan tussen andere kranten. We kunnen aldus besluiten dat het bronnengebruik bij de vijf kranten in sterke mate overeenkomt, zeker wat betreft de centrale politieke figuren (bv. Steven Vandeput, Charles Michel, Bart De Wever) en de bovengenoemde namen van Defensie.

Tabel 21: Gemiddelde overeenkomst in bronnenbestand per krantencombinatie - news story 1

	DM	DS	GVA	HLN	HNB
DM		55,5	50	51,5	51
DS	55,5		51,5	60	51
GVA	50	51,5		51,5	82,5
HLN	51,5	60	51,5		62,5
HNB	51	51	82,5	62,5	

Het bronnenbestand voor de tweede case (electorale partijpolitieke berichtgeving) bestaat uit 57 verschillende bronnen in een totaal van 113 krantenartikelen. We verdeelden deze opnieuw in categorieën, alleen hadden we hier in plaats van ‘Defensie’ een categorie ‘Joodse gemeenschap’ en voegden we een categorie ‘Andere’ toe, waarin (on)bekende getuigen op de zaak reageren of ermee in verband worden gebracht (zie Tabel 22). Net zoals in de bovenstaande case nemen politici een groot deel van het bronnenbestand voor hun rekening (37,6%). Al blijkt de Joodse gemeenschap en haar leden ook frequent gehoord te worden (31,8%). Dit sluit aan bij de maatstaf van eerlijkheid en persoonlijkheid van bronnen (Gans, 1999). Aron Berger omvatte de zoekterm en is daarom de meest genoemde bron (25,7%). Dat lijstje wordt aangevuld door CD&V (19%), Kris Peeters (16,7%) en Wouter Beke (4,5%). Binnen de categorie van Joodse gemeenschap is Michael Freilich (2,9%) de meest gehoorde bron na Aron Berger (zie Appendix, Tabel 39 voor het volledige bronnenbestand).

Tabel 22: Gecategoriseerd bronnenbestand - news story 2

Categorie	DM	DS	GVA	HLN	HNB	Totaal
(Ex-) Politicus/Politica	9,0	9,0	6,4	10,9	2,3	37,6
Joodse gemeenschap	9,0	4,8	9,0	5,5	3,5	31,8
Expert, professor, onderzoeksjournalist	1,6	1,6	0,6	1,0	0,6	5,5
Politieke partij	5,8	3,5	4,5	7,4	2,6	23,8
Regering of oppositie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andere	0,0	0,0	1,0	0,0	0,3	1,3
TOTAAL	25,4	19,0	21,5	24,8	9,3	100 (311)

Het verschil in aantal bronnen tussen de vijf kranten is in deze case minder opmerkelijk, al blijken De Morgen en Het Laatste Nieuws het meeste aantal bronnen te verwerken (zie Tabel 22). Wat hier vooral opvalt, is het beperkt aantal bronnen van Het Nieuwsblad. Uit de inhoudsanalyse blijkt daarenboven dat ze met uitzondering van de categorie ‘andere’ nooit uniek zijn in de keuze van hun bronnen. Wat betreft de categorie van politici stellen we vast dat de zeven actoren allen ministers of partijvoorzitters zijn, ook binnen de Joodse gemeenschap worden enkel Aron Berger en Michael Freilich vernoemd. De krant kiest dus voor gekende namen. Als we tenslotte kijken naar de experts die meer duiding verschaffen bij de nieuwsfeiten, dan vinden we die vooral in kwaliteitskranten. Er blijkt daarenboven een sterke mate van uniciteit onder dit specifieke bronnenbestand. Zo geeft De Morgen eerder gehoor aan het politieke aspect van het nieuwsfeit (Dominique Moïsi, politicoloog; Jan Segers, politiek journalist), terwijl De Standaard een grotere diversiteit aan expertise aanbiedt (Margot Vanderstraeten, schrijfster en journalist; Steven Van de Walle, professor Publiek Management). Beide kranten benaderen het nieuwsverhaal eveneens vanuit een filosofisch perspectief met bronnen als moraalfilosoof Patrick Loobuyck en cultuurfilosoof Ludo Abricht.

Globaal gezien overlappen de bronnenbestanden van de kranten slechts voor 41,1 procent. We hebben in deze case dan ook meer diverse bronnen en daarenboven worden bronnen frequenter genoemd of gehoord dan in de eerste case. Opmerkelijke cijfers zijn hier enerzijds de lage mate van bronnenovereenkomst tussen Gazet Van Antwerpen en Het Laatste Nieuws, zij behoren dan ook tot een andere uitgever (zie Tabel 23). Anderzijds springt de hogere mate van overeenkomst tussen Gazet Van Antwerpen en Het Nieuwsblad alweer in het oog, een bevinding in lijn met de sterke mate van algemene overlap tussen beide. Kortom, we kunnen stellen dat er wat betreft het bronnengebruik een matige globale overeenkomst valt waar te nemen, hoewel er een sterke mate van consensus bestaat omtrent de dominante politieke actoren: Kris Peeters, Wouter Beke en Bart De Wever onder de politici, Aron Berger binnen de Joodse gemeenschap en CD&V binnen de politieke partijen.

Tabel 23: Gemiddelde overeenkomst in bronnenbestand per krantencombinatie - news story 2

	DM	DS	GVA	HLN	HNB
DM		44,5	42,5	44,5	41
DS	44,5		36,5	37	43,5
GVA	42,5	36,5		27	51
HLN	44,5	37	27		43
HNB	41	43,5	51	43	

Tenslotte creëren we een laatste bronnenbestand voor de krantenartikelen waarin Donald Trump centraal staat (buitenlandse politieke berichtgeving). Gezien de verscheidenheid aan onderwerpen en thema's is dit bestand het meest omvangrijk met een totaal van 105 verschillende bronnen in 114 artikelen. Rekening houdend met de inhoudsanalyse delen we de bronnen op in zeven categorieën (zie Tabel 24). De laatste categorie van 'andere' is een verzameling van diverse personen, zoals daders van aanslagen, sporters, CEO's van bedrijven enzovoort. Gezien ze slechts het onderwerp waren van gemiddeld 1,1 krantenartikel gaan we er niet verder op in. Hoewel de eerste categorie van regeringsleiders slechts 20 verschillende bronnen omvat, omslaat het toch een duidelijke meerderheid in het bestand (56,5%). Hun prominentie is in deze case meer uitgesproken dan in de voorgaande. Gezien de keuze van Donald Trump als centrale figuur en gezien de krantenartikelen in 44,7 procent van de gevallen over Emmanuel Macron of Noord- en Zuid-Korea gaan (zie Tabel 35), hoeft het niet te verbazen dat de bronnen uit de eerste categorie de berichtgeving domineren. Net zoals bij de voorgaande cases vormt de politicus die deel uitmaakte van de zoekterm (Donald Trump) de meest genoemde politicus (23,4%). Hij wordt gevolgd door vier actoren uit de eerste categorie, namelijk Kim Jong-un (10,5%), Emmanuel Macron (7,7%), Moon Jae-in (4,8%) en Angela Merkel (3,2%) (zie Appendix, Tabel 40 voor het volledige bronnenbestand).

Tabel 24: Gecategoriseerd bronnenbestand - news story 3

Categorie	DM	DS	GVA	HLN	HNB	Totaal
(Ex-) President/premier/wereldleider	14,9	15,3	5,2	10,5	10,5	56,5
(Ex-) First Lady	0,4	1,2	0,0	1,2	0,0	2,8
Expert, professor, onderzoeksjournalist	2,0	2,8	0,8	0,8	0,8	7,3
(Ex-) Politicus of politiek medewerker	1,6	5,6	1,6	0,8	0,8	10,5
Politieke partij	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Land of continent	1,2	2,8	0,4	0,4	1,2	6,0
Kunstenaars, muzikanten, acteurs	3,2	2,0	0,4	0,0	0,4	6,0
Andere	3,2	2,8	1,2	1,6	1,2	10,1
TOTAAL	26,6	33,5	9,7	15,3	14,9	100 (248)

Als we dan vervolgens gaan kijken hoe het bronnenbestand per krant is verdeeld, dan zien we dat De Standaard en De Morgen het meest aantal bronnen gebruiken (zie Tabel 24). Wat betreft de wereldleiders nemen we een gelijkaardig aantal waar, al blijkt De Standaard iets meer unieke bronnen te hanteren in die categorie (bv. Charles Michel, Hassan Rouhani, Mark Rutte). Een opvallend verschil vinden we in de derde categorie, waar De Standaard beduidend meer experten aan het woord laat. Dit is opnieuw een gevolg van het feit dat De Standaard meer unieke bronnen heeft in haar berichtgeving (bv. Arnon Grunberg, Jan Van Hove, Maggie Haberman). Daarenboven is het beperkte aantal bronnen bij Gazet Van Antwerpen opmerkelijk. We zien dan ook dat ze in de eerste categorie slechts vijf verschillende bronnen omvat, die bovendien niet uniek zijn en meermaals worden gebruikt. In de meest prominente categorieën deelt ze elke bron minstens met een ander krantenartikel.

Als we de bronnenbestanden van de kranten onderling met elkaar vergelijken, stellen we een overeenkomst van slechts 33,1 procent vast. Dit schijnbaar laag percentage moeten we echter nuanceren. De laatste case over buitenlandse berichtgeving omvat namelijk diverse thema's en gebeurtenissen, waarvan sommige (en dus ook bijhorende bronnen) slechts door een of twee kranten gecoverd werden. Desondanks valt de sterke mate van overlap tussen de bronnenbestanden van Gazet Van Antwerpen en Het Nieuwsblad op (68%, zie Tabel 25). Ondanks het schijnbaar laag percentage van bronnenoverlap kunnen we ook hier opnieuw een grote mate van consensus vaststellen als we kijken naar de centrale politieke actoren in de buitenlandse berichtgeving. De vijf prominente regeringsleiders (Donald Trump, Kim Jong-un, Emmanuel Macron, Moon Jae-in en Angela Merkel) beslaan namelijk al 49,2 procent van het totale bronnenbestand. Het ziet er aldus naar uit dat buitenlandse berichtgeving voornamelijk focust op staatshoofden en wereldleiders.

Tabel 25: Gemiddelde overeenkomst in bronnenbestand per krantencombinatie - news story 3

	DM	DS	GVA	HLN	HNB
DM		23,5	32	22	33,5
DS	23,5		35,5	24	36,5
GVA	32	35,5		29,5	68
HLN	22	24	29,5		26,5
HNB	33,5	36,5	68	26,5	

Naast politieke actoren maken journalisten eveneens gebruik van berichten die worden uitgestuurd door **nieuwsagentschappen** als Belga. Journalisten baseren zich vaak op dergelijke berichten om tot hun nieuwsverhaal te komen zonder hun bron expliciet te vermelden (Lewis et al., 2008; Raeymaeckers et al., 2013). Op basis van deze onderzoeken formuleerden we de eerste hypothese.

Hypothese 1: Journalisten vermelden zelden dat hun informatie afkomstig is van een nieuwsagentschap.

We constateren dat in het totaal van 330 krantenartikelen slechts in 11 gevallen (3,3%) melding wordt gemaakt van het nieuwsagentschap (zie Tabel 26). We stellen daarbij vast dat journalisten het nieuwsagentschap het ‘meest’ weergeven in buitenlandse berichtgeving (9 keer) en zelfs nooit in de case van Aron Berger. In dat eerste geval gaat het echter niet om Belga, maar om Reuters en Bloomberg. Met de afwezigheid van de bronvermelding in maar liefst 96,7 procent van de krantenartikelen kunnen we onze eerste hypothese bevestigen.

Tabel 26: Frequentietabel met variabele vermelding nieuwsagentschap

Vermelding Nieuwsagentschap	Frequentie	Percentage
0	319	96,7
1	11	3,3
TOTAAL	330	100

Verder stellen onderzoekers dat er sprake is van een afhankelijkheidsrelatie tussen redacties en nieuwsagentschappen, omdat redacties in sterke mate steunen op nieuwsagentschapberichten (Welbers et al., 2018). We wilden die afhankelijkheidsrelatie onderzoeken in het Vlaamse krantenlandschap en stelden daarom onderstaande hypothese op.

Hypothese 2: Vlaamse krantenberichtgeving over politieke thema's kent een letterlijke overlap van minstens 25 procent met berichten van het nieuwsagentschap Belga.

Om deze tweede hypothese te onderzoeken, maken we enkel gebruik van de eerste en tweede case. We doen dit om de resultaten niet te beïnvloeden, gezien over Trump geen Belga-berichten werden gepubliceerd in de periode van 22 tot 31 april. Journalisten lijken hun buitenlandse berichtgeving te baseren op internationale nieuwsagentschappen als Reuters en Bloomberg. Tot dergelijke *news feed* hebben we echter geen toegang, waardoor we de mate van overlap met nieuwsagentschapberichten niet kunnen berekenen. We vinden een globaal gemiddelde van 6,7 procent letterlijke overlap tussen berichten van Belga en artikelen uit de eerste en tweede case. Verder stellen we vast dat

krantenartikelen van case 1 gemiddeld 8,7 procent letterlijk overlappen, terwijl krantenartikelen van case 2 gemiddeld slechts 4,8 procent overlap vertonen. Uit een *Independent Samples T Test* blijkt dat de gemiddelde overlap van case 1 significant verschilt met die van case 2 ($t = 7,540$; $p = 0,041$). We kunnen aldus stellen dat journalisten bij berichtgeving over Aron Berger minder tekstfragmenten uit Belga-berichten letterlijk overnamen dan bij berichtgeving over F16's. Ondanks deze interessante bevinding moeten we de tweede hypothese verwerpen, gezien het gevonden gemiddelde kleiner is dan de voorspelde 25 procent.

Praktijken als *copy-pasten* van nieuwsagentschapberichten en *churnalism* moeten aldus genuanceerd moeten worden in Vlaamse context. Niettegenstaande zouden media minder aandacht besteden aan buitenlandse berichtgeving en daarvoor toch meer terugvallen op nieuwsagentschappen (Flamey & Joye, 2015; Raeymaeckers et al., 2013). We onderzoeken of dit ook geldig is binnen onze dataverzameling (hypothese 3).

Hypothese 3: Vlaamse berichtgeving over het buitenland kent een sterkere mate van inhoudelijke convergentie met andere krantentitels dan berichtgeving over binnenlandse zaken.

Onze dataverzameling bestaat voor 34,5 procent uit buitenlandse berichtgeving. Deze proportie zullen we door middel van een *Independent Samples T Test* afwegen ten opzichte van de andere twee binnenlands cases. Uit die test blijkt inderdaad dat buitenlandse berichtgeving een sterkere mate van overlap vertoont dan binnenlandse berichtgeving (zie Tabel 27). Daarenboven is een gemiddelde overlap van 10,1 procent bij buitenlandse berichtgeving significant groter dan een overlap van 9,4 procent bij haar binnenlandse variant ($t = - 1, 027$; $p = 0,000$). Bijgevolg kunnen we stellen dat buitenlandse berichtgeving meer inhoudelijke overlap vertoont dan binnenlandse berichtgeving. We kunnen de derde hypothese bevestigen.

Tabel 27: *Independent Samples T Test* met testvariabele woordelijke overlap en *grouping* variabele buitenlandse berichtgeving

Group Statistics					
Woordelijke overlap	Buitenlandse berichtgeving	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
	0	216	9,39	3,51	0,24
	1	114	10,11	7,10	0,67

Naast het gebruik van bronnen als politieke actoren en nieuwsagentschappen maken journalisten gebruik van **nieuwswoorden** om nieuws te selecteren en vorm te geven. Gezien onze gekozen dataverzameling al samenhangt met de nieuwswoorden van machtselite en continuïteit ligt de focus op negativiteit en conflict. Uit onderzoek blijkt dat beide nieuwswoorden zeer dominant zijn en centraal staan in berichtgeving (Shoemaker & Cohen, 2006; Zillich et al., 2011). We formuleerden twee hypothesen om deze nieuwswoorden verder te onderzoeken (hypothese 4 en 5).

Hypothese 4: Vlaamse politieke berichtgeving waarin de nieuwswoord van 'negativiteit' wordt gehanteerd leidt tot meer inhoudelijke overlap tussen kranten dan wanneer men aan neutrale of positieve berichtgeving doet.

Hypothese 5: Vlaamse politieke berichtgeving waarin de nieuwswaarde 'conflict' centraal staat, vergroot de kans op inhoudelijke convergentie tussen kranten dan wanneer deze nieuwswaarde afwezig is.

We hebben tijdens het coderen elk afzonderlijk krantenartikel beoordeeld op de aan- of afwezigheid van negativiteit op basis van een vooropgestelde definitie⁴. Uiteindelijk vonden in 204 van de 330 (61,8%) krantenartikelen de aanwezigheid van negativiteit. Als we kijken naar de aanwezigheid van de nieuwswaarde naar gelang de cases, dan stellen we vast dat negativiteit het meest prominent is in de artikelen over de F16's (27,3 %) en het minst in buitenlandse berichtgeving (20,6%). Er blijkt een licht overwicht aan negatieve berichtgeving in onze dataverzameling. Daarnaast stellen we vast dat de aanwezigheid van de nieuwswaarde negatief correleert aan de mate van overlap tussen kranten ($\rho = -1,152$; $p = 0,006$). Een *Independent Samples T Test* verschaft ons meer inzicht in hoe sterk deze nieuwswaarde bijdraagt tot de gemiddelde mate van inhoudelijke convergentie (zie Tabel 28). In tegenstelling tot ons vermoeden beschikken krantenartikelen in afwezigheid van negativiteit over een gemiddelde inhoudelijke overlap van 10,6 procent, terwijl artikelen met negativiteit slechts een gemiddelde van 9 procent omvatten. Deze opmerkelijke vaststelling blijkt daarenboven significant te zijn ($t = 2,639$; p -waarde = 0,000). We moeten aldus concluderen dat de nieuwswaarde aanleiding geeft tot minder inhoudelijke overlap tussen kranten. Op basis van deze bevinding zijn we genoodzaakt om onze vierde hypothese te verwerpen.

Tabel 28: Independent Samples T Test met testvariabele woordelijke overlap en grouping variabele negativiteit

Group Statistics					
Woordelijke overlap	Negativiteit	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
	0	126	10,61	5,71	0,51
	1	204	9,04	4,50	0,32

In het codeboek operationaliseerden we de nieuwswaarde van conflict door middel van drie ja/nee-vragen. In Tabel 29 tonen we een overzicht van de gegeven antwoorden op deze vragen over alle cases heen. We maken gebruik van een *Linear Regression* om te kijken in welke mate een toename in het aantal conflictindicatoren bijdraagt tot de waarde van inhoudelijke convergentie. Indien een extra conflictindicator in een krantenartikel wordt gevonden, zal de mate van overlap slechts toenemen met 0,1 procent ($t = 0,411$; $p = 0,681$). Het aantal indicatoren vertoont bovendien geen samenhang met de mate van overlap ($\rho = 0,023$; $p = 0,681$).

⁴ We zullen daarom deze hypothese testen op het niveau van het krantenartikel.

Tabel 29: Frequentietabel (%) met variabele aantal conflictindicatoren

Aantal conflictindicatoren	Percentage
0	25,8
1	27,9
2	17,6
3	28,8
TOTAAL	100 (330)

Opdat er sprake zou zijn van conflict in een nieuwsbericht spreken we af dat minstens één conflictindicator aanwezig moet zijn. Op basis van die voorwaarde bestaat onze data voor 74,2 procent uit conflictartikelen en voor 25,8 procent uit artikelen waarin de nieuwswaarde afwezig is. Bij de eerste soort van krantenartikelen stellen we een algemene gemiddelde overlap van 9,5 procent vast (zie Tabel 30), terwijl artikelen zonder conflictindicator een gemiddelde overlap van 10,1 procent hebben. Krantenartikelen waarin de nieuwswaarde van conflict aanwezig is, lijken aldus in mindere mate te overlappen dan artikelen waarin de nieuwswaarde afwezig is. De p-waarde van 0,580 ($t = 0,900$) vertelt ons echter dat dit verschil niet significant is, waardoor we aldus geen uitspraak kunnen doen over de bijdrage van deze nieuwswaarde tot de mate van inhoudelijke convergentie. We kunnen onze vijfde hypothese noch bevestigen, noch verwerpen. Desalniettemin blijkt het al dan niet toeschrijven van schuld aan de bewindspersoon of de regering (responsibility attribution) wel tot een beduidend verschil te leiden in gemiddelde overlap ($t = 2,813$; $p = 0,010$). Indien de politieke actor wordt aangeduid als schuldige of veroorzaker van een probleem stellen we een gemiddelde overlap van 8,2 procent vast, terwijl een afwezige of onduidelijke schuldaanduiding leidt tot een overlap van 9,9 procent. Wanneer journalisten aldus de oorzaak of schuldige van het probleem in het midden laten, is er een grotere mate van inhoudelijke overlap tussen kranten.

Tabel 30: Independent Samples T Test met testvariabele woordelijke overlap en grouping variabele conflict

Group Statistics					
Woordelijke overlap	Conflict	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
	0	85	10,09	5,46	0,59
	1	245	9,48	4,90	0,31

6.2 Interpretatieve journalistiek

Hoewel er heel wat literatuur bestaat over het bestaan van inhoudelijke convergentie bij journalistieke berichtgeving zijn er ook academici die uitgaan van een schijnbaar tegengesteld fenomeen, namelijk interpretatieve journalistiek. Uit onze literatuurstudie blijkt dat ook in Vlaamse berichtgeving meer interpretatie en speculatie vervat zit (Soontjens, 2016). Wij gaan er dan ook vanuit dat we dit zullen terugzien in onze data (hypothese 8).

Hypothese 8: De Vlaamse krantenberichtgeving over politieke thema's kent een sterke mate van interpretatieve journalistiek.

Om te onderzoeken in welke mate er sprake is van interpretatieve journalistiek in Vlaamse politieke berichtgeving operationaliseerden we vier interpretatieve indicatoren. In eerste instantie bekeken we of we een label konden waarnemen dat aangaf of we te maken hadden met een opiniestuk. Als we kijken naar Tabel 31, dan zouden we slechts 20 krantenartikelen hebben gelezen waarin journalisten feiten interpreteerden, erover speculeerden of becommentarieerden. Als we echter kijken naar de frequenties van de drie inhoudelijke indicatoren bij de krantenartikelen die volgens het label niet interpretatief zouden zijn, dan stellen we vast dat ze wel degelijk een vorm van interpretatieve journalistiek omvatten. Journalisten blijken namelijk in 51,8 procent van de artikelen nieuwsfeiten te interpreteren, bij 31,7 procent commentaar te geven en bij 27 procent te speculeren over de gevolgen van bepaalde gebeurtenissen. Een variabele op basis van de som van deze drie indicatoren vertelt ons dat in 32,7 procent van de krantenartikelen geen enkele van de drie indicatoren werd gevonden en slechts in 9,7 procent van de gevallen alle drie. We zouden ons dan ook kunnen afvragen in welke mate deze indicatoren een goede schaal zouden vormen voor interpretatieve journalistiek. Uit een *Reliability Analysis* blijkt dat niet het geval te zijn (*Cronbachs $\alpha = 0,458$*). Kunnen we dan besluiten dat er sprake is van een sterke mate van interpretatieve journalistiek bij Vlaamse politieke berichtgeving? Met slechts 32,7 procent van de onderzochte nieuwsartikelen waarin geen enkele inhoudelijke vorm van interpretatieve journalistiek voorkomt, moeten we stellen dat de onderzochte berichtgeving in sterke mate wordt gekenmerkt door indicatoren die wijzen op de aanwezigheid van interpretatie, speculatie en/of commentaar. Met die bevinding kunnen we de achtste hypothese bevestigen.

Tabel 31: Frequentietabel (%) met interpretatieve variabelen per case

	Case 1	Case 2	Case 3	TOTAAL
Interpretatief label	1,8	3,0	1,2	6,1
Journalistieke interpretaties	15,2	14,2	22,4	51,8
Journalistieke speculaties	8,8	6,1	12,1	27,0
Journalistieke commentaar	11,2	9,7	11,8	31,7
TOTAAL	31,2 (103)	34,2 (113)	34,5 (114)	100 (330)

Globaal gezien kunnen we aldus stellen dat interpretatieve indicatoren in sterke mate aanwezig zijn in de onderzochte politieke berichtgeving, maar verschilt hun aanwezigheid eveneens naar gelang de case? Om dit te onderzoeken maken we opnieuw gebruik van de variabele dat het aantal aanwezige inhoudelijke interpretatieve indicatoren aangeeft. Gemiddeld gezien ligt de waarde van die variabele bij case 1 (1,1) iets hoger dan bij case 2 en 3 (respectievelijk 0,8 en 0,9). We kunnen dus stellen dat er meer sprake is van interpretatie bij beleidspolitieke berichtgeving dan bij electorale partijpolitieke en buitenlandse politieke berichtgeving ($t = -1,553$; $p = 0,016$).

We zouden ons verder kunnen afvragen in welke mate het voorkomen van inhoudelijke interpretatieve indicatoren samenhangt met het nieuwsprofiel van een krant. Uit een bivariate correlatietest blijkt dat er nauwelijks samenhang bestaat tussen het nieuwsprofiel van kranten (kwaliteit versus populair) en sommatievariabele die het aantal inhoudelijke interpretatieve indicatoren weerspiegelt ($p = 0,125$; $p = 0,023$). Ook uit een *Independent Samples T Test* blijkt dat er gemiddeld niet meer interpretatieve indicatoren voorkomen in de berichtgeving van kwalitatieve kranten in vergelijking tot populaire kranten ($t = -2,496$; $p = 0,866$).

6.3 Inhoudelijke convergentie versus interpretatieve journalistiek

Nu we de verklarende factoren voor inhoudelijke convergentie en interpretatieve journalistiek afzonderlijk hebben onderzocht, rijst de vraag in welke mate beide fenomenen elkaar bevestigen of net tegenspreken. Leidt de aanwezigheid van interpretatieve indicatoren tot een mindere mate van inhoudelijke convergentie of blijkt de gegeven interpretatie in die mate gelijkaardig dat ze inhoudelijke convergentie juist in de hand werkt?

Hypothese 9: Indien er sprake is van interpretatieve journalistiek in een krantenartikel zal de mate van inhoudelijke overlap lager zijn dan wanneer er geen sprake is van interpretaties van de journalist.

Aan de hand van een *Linear Regression* gaan we na in welke mate de interpretatieve indicatoren de mate van woordelijke overlap tussen kranten kunnen verklaren. Zoals we kunnen zien in Tabel 32, hebben de vier indicatoren slechts een verklaringskracht van 1,8 procent (model 1). Als we vervolgens kijken naar de mate waarin de indicatoren bijdragen tot inhoudelijke convergentie, dan stellen we vast dat drie van de vier indicatoren een negatieve coëfficiënt hebben. Vooral de aanwezigheid van journalistieke commentaar en journalistieke interpretatie halen de mate van inhoudelijke overlap naar beneden, al blijkt enkel de eerste significant te zijn. Als een krantenartikel gekenmerkt zou worden door de aanwezigheid van de vier interpretatieve indicatoren, dan zou de mate van overlap gemiddeld afzakken van 10,5 procent naar 7,5 procent. We controleren in een tweede model voor het woordenaantal van een krantenartikel en stellen vast dat de Beta-waarden van de interpretatieve indicatoren sterk variëren ten opzichte van het eerste model. Het woordenaantal lijkt de impact van de interpretatieve indicatoren aldus weg te verklaren ($p = 0,000$). De verklaringskracht van het model is zelfs toegenomen tot 25,8 procent. Daarenboven zijn de coëfficiënten nagenoeg allemaal negatief, wat betekent dat de mate inhoudelijke overlap afneemt naar gelang meer interpretatieve indicatoren aanwezig zijn en de lengte van het artikel toeneemt. Per 100 extra woorden gaat er 0,6 procent van de overlap af. Kortom, we kunnen besluiten dat interpretatieve indicatoren voor een beperkte mate inhoudelijke convergentie kunnen verklaren. Daarenboven zorgt hun aanwezigheid voor een afname in de mate van convergentie. Op die manier kunnen we de laatste en negende hypothese aldus bevestigen.

Tabel 32: *Linear Regression* met afhankelijke variabele woordelijke overlap en onafhankelijke variabelen interpretatief label, journalistieke interpretatie, journalistieke speculatie, journalistieke commentaar en woordenaantal

Woordelijke overlap	Model 1 B (SE)	Model 2 B (SE)
Interpretatief label	- 1,014 (1,20)	- 2,177 (1,05)*
Journalistieke interpretatie	- 0,740 (0,59)	0,130 (0,52)
Journalistieke speculatie	0,069 (0,64)	- 0,125 (0,55)
Journalistieke commentaar	- 1,250 (0,63)*	- 0,586 (0,56)
Woordenaantal		- 0,006 (0,00)**
Constant	10,474 (0,43)**	13,251 (0,46)**
N	330	330
Adjusted R²	0,018*	0,258**

Significantieniveaus : * $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

Nu we weten dat interpretatieve journalistiek een negatieve invloed heeft op de mate van letterlijke woordelijke overlap, vragen we ons af in welke mate interpretaties in verschillende kranten van elkaar verschillen. Gezien enkel journalistieke commentaar in het eerste model significant was, zullen we meer specifiek nagaan hoe variërend of net hoe convergerend de gegeven commentaar in de drie nieuwsverhalen is.

In de case over de F16's kunnen we de journalistieke commentaar terugbrengen tot het strategisch falen bij twee actoren⁵. Het grootste aandeel van de commentaar slaat terug op minister Steven Vandeput (56,8%). We stellen daarbij drie kampen vast. Het merendeel van de commentaar op Vandeput gaat uit van onwetendheid bij de minister (29,7%), maar meent dat net die onwetendheid leidt tot imagoschade, verontrusting en ongeloof. Hugo Camps (2018) vindt in zijn column zelfs dat Vandeput ongeacht hij al dan niet op de hoogte was, verantwoordelijk is voor het achterhouden van informatie bij Defensie en bijgevolg ontslag had moeten nemen. Rik Torfs (2018) deelt die mening en vindt dat Vandeput per definitie de verantwoordelijkheid draagt, net omdat hij niet op de hoogte was. Een tweede kamp gaat noch uit van een liegende minister noch van een eerlijke minister (18,9%). Het Nieuwsblad kopt op 22 maart dan ook met 'Operatie lippendienst' en stelt dat het niet helemaal liegen is, maar het nog minder de waarheid vertellen is (Mijlemans, 2018). Daarmee schetst de krant een beeld van hoe het tweede kamp commentaar uit op het nieuwsfeit. Een laatste vorm van journalistieke commentaar gaat tenslotte uit van een zekere vooringenomenheid bij de minister voor de F35 en trekt daarmee meer de kaart van een manipulatieve minister of toch van één die het achterhouden van informatie niet aanvecht, omdat het hem goed uitkomt (8,1%). De tweede actor dat strategisch faalt, is het leger zelf waarbij slechts één dominant frame naar voren kwam, namelijk 'doofpotoperatie'. Het gaat daarbij vooral over de legertop die informatie heeft achtergehouden voor haar minister om op die manier de aankoopkans op het toestel dat hun voorkeur genoot te vergroten.

⁵ In de eerste case vinden we 37 artikelen waarin journalistieke commentaar aanwezig is.

Als we vervolgens gaan kijken naar de journalistieke commentaar in de tweede case rond Aron Berger, dan kunnen we twee commentaarframes vinden⁶. Een eerste *frame* is opnieuw dat van strategisch falen (65,6%), wat journalisten toeschrijven aan drie actoren, namelijk CD&V, Kris Peeters en Aron Berger zelf. Als journalisten commentaar uiten op CD&V (21,9%) dan hebben ze het voornamelijk over communicatiefouten, een naïeve tactiek om meer stemmen te winnen en controverser over de essentie van de (verdeelde) partij zelf. Mia Doornaert (2018) noemt het in De Standaard zelfs een zelfmoordneiging en het zichzelf electoraal in de voet schieten. Die laatste uitspraak zien we trouwens wel vaker terugkomen. Over Kris Peeters (37,5%) wordt dan weer geschreven dat hij zichzelf electoraal in de voet schiet (alweer), reputatieschade leidt en opnieuw bewijst hoe slecht hij Antwerpen kent. Slechts een beperkt deel van de gegeven commentaar slaat terug op Aron Berger en vooral op de integriteit van de man, nadat aan het licht kwam dat hij veroordeeld zou zijn voor diefstal (6,3%). Naast strategisch falen kunnen we een cultuurframe waarnemen (34,4%), waarin journalisten zich afvragen of we de westerse waarden al dan niet kunnen rijmen met de religieuze voorschriften op basis waarvan Berger leeft, zoals het handen schudden, gemengd onderwijs als kindermishandeling en de non-acceptatie van homoseksualiteit.

Bij de inhoudsanalyse van de journalistieke commentaar bij de laatste case focussen we enkel op de twee grootste onderwerpen daarbinnen, namelijk Noord- en Zuid-Korea en Emmanuel Macron (zie Tabel 35). Voor dat eerste onderwerp vinden we 11 artikelen waarin journalistieke commentaar aanwezig is, voor het tweede 14 artikelen. Als journalisten commentaar uiten op Noord- en Zuid-Korea en meer specifiek op de ontmoeting van Kim Jong-un en Moon Jae-in zien we dat ze ofwel de ontmoeting ridiculiseren door over alle details te rapporteren, ofwel een kritische houding aannemen ten aanzien van het getroffen akkoord. In dat laatste geval stellen ze dat er nog veel werk is, dat het akkoord in het voordeel van Kim Jong-un pleit en dat de doorslaggevende rol van Trump overroepen is. Als we vervolgens kijken naar de nieuwsverhalen over het bezoek van Emmanuel Macron aan Trump, dan springt steeds het woord *bromance* in het oog. Het metafoor wordt vaak ten top gedreven door de wereldleiders voor te stellen als een verliefd koppel (bv. “Trump nam hem bij de arm, haalde een pluusje van zijn vest, gaf hem een Europese kus en een Amerikaanse hug, ménsen, het kon niet op” (Van Der Linden, 2018, p. 2) of “De bromance van de voorbije dagen, waarbij de Amerikaanse en de Franse president meer hand in hand liepen en knuffelden dan sommige verliefde koppeltjes” (Simoens, 2018, p. 27)). Kortom, we kunnen besluiten dat er een zeker consensus bestaat over de kern van journalistieke commentaar, waarbij slechts een beperkte mate van variatie valt waar te nemen. Nieuwsfeiten worden aldus becommentarieerd op basis van een beperkt aantal *frames*, die gehanteerd worden over de krantentitels heen.

⁶ In de tweede case vinden we 32 artikelen waarin journalistieke commentaar aanwezig is.

6.4 Globaal model voor inhoudelijke convergentie

We besluiten dit onderzoek met een globaal model waarin we alle factoren die een verklaring bieden voor inhoudelijke convergentie samenbrengen. We bouwen naar dit algemene model op volgens de structuur van onze literatuurstudie. Vooraleer we de resultaten van het finale model bespreken, kijken we telkens naar de impact van de toegevoegde verklarende variabelen en totale verklaringskracht van elk voorgaand model.

Tabel 33: *Linear Regression* met afhankelijke variabele woordelijke overlap en dertien onafhankelijke variabelen

Woordelijke overlap	Model 1 B (SE)	Model 2 B (SE)	Model 3 B (SE)	Model 4 B (SE)	Model 5 B (SE)
Vermelding nieuwsagentschap	1,096 (1,55)	0,802 (1,55)	2,457 (1,52)	2,108 (1,52)	1,000 (1,36)
Negativiteit		- 1,281 (0,60)*	- 1,113 (0,58)	- 1,034 (0,58)	- 1,088 (0,55)*
Conflict		- 0,329 (0,64)	- 0,401 (0,61)	- 0,433 (0,61)	0,777 (0,56)
Responsibility Attribution		- 1,143 (0,82)	- 1,065 (0,79)	- 1,009 (0,79)	- 1,177 (0,70)
De Persgroep			- 0,497 (0,59)	- 0,408 (0,61)	0,252 (0,54)
Kwaliteitskrant			- 2,955 (0,59)**	- 2,879 (0,60)**	- 1,819 (0,54)**
Regionale krant			0,213 (0,84)	0,277 (0,85)	0,739 (0,75)
Interpretatief label				- 0,913 (1,18)	- 2,342 (1,06)*
Journalistieke interpretatie				- 0,020 (0,58)	0,666 (0,53)
Journalistieke speculatie				- 0,005 (0,61)	- 0,169 (0,54)
Journalistieke commentaar				- 1,193 (0,61)	- 0,523 (0,54)
Woordenaantal					- 0,006 (0,00)**
Buitenlandse berichtgeving					- 0,125 (0,56)
Constant	9,601 (0,28)**	10,809 (0,61)**	12,220 (0,74)**	12,575 (0,80)**	13,706 (0,75)**
N	330	330	330	330	330
Adjusted R²	- 0,002	0,018*	0,102**	0,108	0,306**

Significantieniveaus : * $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

In de eerste twee modellen voegen we variabelen afgeleid uit journalistieke routines toe. Het eerste model kijkt na of de vermelding van een nieuwsagentschap als bron⁷ bijdraagt tot het verklaren van

⁷ Gezien we voor de derde case geen woordelijke overlap met nieuwsagentschapberichten konden berekenen, laten we de geoperationaliseerde variabele dat hierop gebaseerd is uit het model om de resultaten niet te vertekenen. Mochten we de variabele wel opnemen, zouden we tot een finaal model met een verklaringskracht van 69,9 procent komen, al zou dat dan enkel geldig zijn voor de eerste twee cases.

inhoudelijke convergentie (zie Tabel 33). We zien dat de variabele slechts een verklaringskracht van 0,2 procent omvat (*Sig. F Change = 0,418*). Het tweede model, waarbij we nieuwswaarden als verklarende variabelen toevoegen, doet de verklaringskracht significant toenemen tot 1,8 procent (*Sig. F Change = 0,023*). In een derde model voegen we dan de variabelen van journalistieke organisatie toe, wat opnieuw zorgt voor een significante toename in de verklaringskracht (*R Square = 0,102; Sig. F Change = 0,000*). De interpretatieve indicatoren worden vervolgens toegevoegd aan het vierde model, maar blijken niet in significante mate bij te dragen tot inhoudelijke convergentie (*R Square = 0,108; Sig. F Change = 0,198*). Tenslotte voegen we in het laatste model de controlevariabelen woordenaantal en buitenlandse berichtgeving toe. Op die manier komen we tot een finaal model met een verklaringskracht van 30,6 procent (*Sig. F Change = 0,000*).

Een blik op het finale model leert ons dat slechts vier van de dertien verklarende factoren een significante invloed uitoefenen op de afhankelijke variabele inhoudelijke overlap. Uit Tabel 33 blijkt dat de nieuwswaarde negativiteit een negatieve impact heeft op inhoudelijke convergentie. Dit betekent dat bij aanwezigheid van negativiteit de inhoudelijke overlap afneemt met 1,1 procent (*Beta = - 0,101; Sig. = 0,047*). Deze vaststelling ligt in lijn met het verwerpen van de vierde hypothese. Het is wel opmerkelijk dat de impact van de nieuwswaarde naarmate we meer verklarende variabelen toevoegen afneemt. Toch blijkt de variabele niet significant samen te hangen met één van de toegevoegde variabelen. Een volgende variabele dat significant bijdraagt tot het verklaren van inhoudelijke convergentie is het nieuwsprofiel, meer specifiek het onderscheid tussen kwalitatieve of populaire kranten. Zo zou het nieuwsprofiel van een kwaliteitskrant ervoor zorgen dat de mate van inhoudelijke convergentie afneemt met 1,8 procent (*Beta = - 0,179; Sig. = 0,001*). Opnieuw valt het op dat de sterkte van de coëfficiënt doorheen de modellen afneemt. Dit valt te wijten aan de zwakke positieve samenhang dat het vertoont met het woordenaantal ($\rho = 0,215$; $p = 0,000$). Kwaliteitskranten omvatten immers langere krantenartikelen dan populaire kranten.

Verder blijkt een 'interpretatief label' significant bij te dragen tot het verklaren van inhoudelijk overlap (zie Tabel 33). Dit betekent dat indien een krantenartikel expliciet gekenmerkt wordt als opiniestuk, column of analysebijdrage (20 van de 330 artikelen) dat de mate van overlap dan afneemt met 2,3 procent (*Beta = - 0,111; Sig. = 0,027*). Een laatste significante verklarende variabele tenslotte is het woordenaantal zelf. Per toegevoegd woord aan een krantenartikel neemt de mate van inhoudelijke overlap met 0,006 procent af (*Beta = - 0,482; Sig. 0,000*). Daarenboven zorgt de toevoeging van de variabele ervoor dat de kracht van andere verklarende variabelen afneemt. Zo is de interpretatieve indicator van commentaar in het voorlaatste model net niet significant en wordt het in het laatste model volledig wegverklaard. Dit valt te wijten aan de zwakke positieve samenhang dat het vertoont met het woordenaantal van een artikel ($\rho = 0,141$; $p = 0,010$). Journalisten gebruiken aldus meer woorden wanneer ze een bepaald nieuwsfeit eveneens becommentariëren. Eenzelfde verklaring vinden we voor journalistieke verklaringen en interpretaties, hoewel deze variabele in geen enkel model een significante verklaringskracht had. We stellen vast dat de variabele van richting verandert bij het toevoegen van het woordenaantal aan het laatste model als gevolg van een zwakke positieve samenhang tussen beide ($\rho = 0,186$; $p = 0,001$). Interpretatieve indicatoren lijken aldus de lengte van een krantenartikel te bevorderen, hetwelk op zijn beurt een negatieve impact heeft op inhoudelijke convergentie.

6.5 Overzicht hypothesen

Tabel 34: Overzicht resultaten per hypothese

Hypothesen		Resultaat
1	Journalisten vermelden zelden dat hun informatie afkomstig is van een nieuwsagentschap.	Bevestigd
2	Vlaamse krantenberichtgeving over politieke thema's kent een letterlijke overlap van minstens 25 procent met berichten van het nieuwsagentschap Belga.	Verworpen
3	Vlaamse berichtgeving over het buitenland kent een sterkere mate van inhoudelijke convergentie met andere krantentitels dan berichtgeving over binnenlandse zaken.	Bevestigd
4	Vlaamse politieke berichtgeving waarin de nieuws waarde van 'negativiteit' wordt gehanteerd leidt tot meer inhoudelijke overlap tussen kranten dan wanneer men aan neutrale of positieve berichtgeving doet.	Verworpen
5	Vlaamse politieke berichtgeving waarin de nieuws waarde 'conflict' centraal staat, vergroot de kans op inhoudelijke convergentie tussen kranten dan wanneer deze nieuws waarde afwezig is.	Niet bevestigd
6	Krantentitels uit eenzelfde uitgeverij kennen een sterkere mate van inhoudelijke convergentie dan krantentitels met een andere eigenaarsstructuur.	Bevestigd op <i>matches</i> niveau
7	Kranten met eenzelfde nieuwsprofiel vertonen meer inhoudelijke convergentie dan kranten met een verschillend nieuwsprofiel.	Niet bevestigd op <i>matches</i> niveau
8	De Vlaamse krantenberichtgeving over politieke thema's kent een sterke mate van interpretatieve journalistiek.	Bevestigd
9	Indien er sprake is van interpretatieve journalistiek in een krantenartikel zal de mate van inhoudelijke overlap lager zijn dan wanneer er geen sprake is van interpretaties van de journalist.	Bevestigd

7 Conclusie

In deze masterproef onderzoeken we de mate van inhoudelijke convergentie tussen vijf Vlaamse kranten (De Morgen, De Standaard, Gazet Van Antwerpen, Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad) op basis van drie specifieke cases. Door middel van verklarende variabelen op basis van journalistieke routines en journalistieke organisatie, maar ook van indicatoren van interpretatieve journalistiek trachten we de mate van convergentie te verklaren.

We stellen een globale gemiddelde inhoudelijke overlap vast van 9,6 procent. Op basis van de sterke concentratie in de eigendomsstructuur bij Vlaamse krantentitels verwachten we dat het behoren tot eenzelfde uitgever de mate van convergentie positief beïnvloedt. Dat blijkt ook uit de analyses, zeker wat betreft de gemiddelde overlap tussen Gazet Van Antwerpen en Het Nieuwsblad dat significant hoger lag (10,4%). We vinden in totaal 25 paren van krantenartikelen die meer dan 65 procent met elkaar overlappen, daarvan zijn er tien afkomstig uit de bovengenoemde combinatie. In dergelijke gevallen is er effectief sprake van *copy-paste* journalistiek, waarbij volledige artikels identiek zijn elkaar afgezien van de (tussen)titel(s). Journalisten die werkzaam zijn onder eenzelfde uitgever lijken aldus meer naar elkaar te neigen dan dat ze onder een ander *ownership* zouden vallen, al blijkt het globaal gezien geen goede verklarende factor voor de mate van overlap. Daarbij aansluitend maken we de veronderstelling dat gelijkaardige nieuwsprofielen meer inhoudelijke overlap zouden vertonen dan titels met een verschillend profiel. We kunnen dat echter niet hard maken op basis van de analyses, hoewel uit het globale verklaringsmodel blijkt dat het onderscheid tussen kwaliteits- en populaire kranten een sterke invloed heeft op de mate van inhoudelijke convergentie. Kwaliteitskranten zouden de mate van overlap namelijk terugdringen met 1,8 procent. Die daling in de mate van overlap kunnen we deels toeschrijven aan het bronnengebruik van kwaliteitskranten. Zij laten namelijk meer unieke experts, professoren en onderzoeksjournalisten aan het woord, waardoor ze een bepaalde visie op de gebeurtenissen meer benadrukken. Niettegenstaande kan het bronnengebruik van kranten de mate van inhoudelijke overlap eveneens bevorderen. Journalisten delen hun bronnen namelijk voor 46,3 procent, vooral over prominente politieke actoren als regeringsleiders en ministers blijkt een grote mate van consensus.

Naast politieke actoren gebruiken journalisten nieuwsagentschappen als informatiebron voor hun artikelen, al vermelden ze dat zelden expliciet (3%). Voor binnenlandse berichtgeving rekenen journalisten op de *news feed* van Belga, terwijl ze voor buitenlandse berichtgeving eerder terugvallen op internationale nieuwsagentschappen als Reuters en Bloomberg. Hoewel er geen sprake is van knip-en-plak journalistiek stellen we wel vast dat journalisten voor nieuwsfeiten over de Belgische politiek sterk afhankelijk zijn van nieuwsagentschappen. Zij zouden in dat geval de mate van overlap tussen kranten in sterke mate kunnen verklaren. Indien journalisten over buitenlandse zaken moeten rapporteren, lijken ze meer op informatie uit andere kranten te steunen⁸. Zo vonden we dat er meer sprake is van inhoudelijke overlap bij buitenlandse berichtgeving (10,1%) dan bij binnenlandse berichtgeving (9,4%). Toch blijkt het onderwerp (binnenland versus buitenland) van het nieuws geen verklarende factor voor convergentie.

⁸ We kunnen bij buitenlandse berichtgeving geen uitspraak doen over de mate waarin journalisten terugvallen op berichten van nieuwsagentschappen, gezien we deze data niet konden bemachtigen.

Journalisten gebruiken niet alleen bronnen voor het verzamelen, selecteren en produceren van nieuws. We vermoeden dat het toepassen van nieuwswaarden eveneens bijdraagt tot de mate van inhoudelijke convergentie tussen kranten en meer specifiek dat de aanwezigheid van dergelijke waarden de mate van overlap zou bevorderen. Dat blijkt echter niet te kloppen voor negativiteit. Ondanks de schijnbare prominentie van deze nieuwswaarde in Vlaamse berichtgeving blijkt haar aanwezigheid de mate van overlap niet positief te beïnvloeden. De aanwezigheid van de nieuwswaarde zorgt namelijk voor afname van inhoudelijke convergentie met 1,1 procent. Het volgen van de journalistieke routines, meer specifiek nieuwswaarden, lijkt in dit geval voor meer variatie in nieuwsberichtgeving te zorgen. Ook bij de nieuwswaarde van conflict kunnen we onze initiële veronderstelling niet hard maken. Conflict blijkt de mate van inhoudelijke convergentie namelijk niet te beïnvloeden, hoewel het toeschrijven van schuld dat wel doet. In tegenstelling van wat we zouden vermoeden, leidt onduidelijkheid omtrent de schuldvraag tot een sterkere mate van overlap. Onder de nieuwswaarden blijkt echter enkel negativiteit een goede verklaring te vormen voor convergentie.

Tenslotte bespreken we interpretatieve journalistiek, dewelke in wetenschappelijke literatuur wordt voorgesteld als een schijnbaar tegengesteld fenomeen van inhoudelijke convergentie. Hoewel we een sterke mate van interpretatieve journalistiek vaststellen in Vlaamse berichtgeving, dragen de interpretatieve indicatoren slechts in beperkte mate bij tot het (weg)verklaren van inhoudelijke convergentie. Daarenboven wordt hun impact geheel weggeredeneerd door het woordenaantal van krantenartikelen⁹. Het is namelijk zo dat interpretatieve artikelen een hoger woordenaantal omvatten, wat op zijn beurt een negatieve invloed heeft op inhoudelijke convergentie. Het woordenaantal daarenboven blijkt een sterke verklarende factor voor de mate van inhoudelijke convergentie. Een langer artikel, wat we voornamelijk vinden in kwaliteitskranten, geeft journalisten immers meer ruimte voor het uiteenzetten van interpretatieve labels en negativiteit. We besluiten dat deze vier factoren een goede verklaring bieden voor de mate van inhoudelijke convergentie. Met een toename van 100 woorden kunnen ze de gemiddelde overlap zelfs terugdringen tot 4,3 procent.

We zouden kunnen besluiten met de uitspraak dat inhoudelijke convergentie slechts in beperkte mate en interpretatieve journalistiek in sterke mate voorkomen in Vlaamse berichten en dat beide fenomenen elkaar bovendien weinig, maar wel in negatieve zin beïnvloeden. De conditionele wijs aan het begin van de zin alludeert al op het feit dat we daarmee te kort door de bocht gaan. Wat we met zekerheid kunnen stellen, is dat er bij Vlaamse politieke berichtgeving geen sprake is van *copy-paste* journalistiek, maar dat betekent nog niet dat er geen sprake is van inhoudelijke convergentie. Het is namelijk zo dat journalisten met andere woorden wel hetzelfde kunnen zeggen. Daarom onderzoeken we de gegeven commentaar op nieuwsfeiten meer diepgaand. We stellen daarbij vast dat journalisten zich over alle kranten beperken tot enkele *frames* om het nieuwsfeit van commentaar te voorzien. Meestal blijkt dat een zekere kritiek in te houden. We vinden bij de binnenlandse berichtgeving telkens *frames* van strategisch falen terug, hetwelk wordt toegewezen aan een beperkt aantal actoren (2 of 3). Bij buitenlandse thema's slaagt de commentaar voornamelijk terug op de verhouding tussen 2 of meer actoren. We besluiten aldus dat journalisten gelijkaardige perspectieven gebruiken als basis van hun journalistieke commentaar, waardoor ze tot eenzelfde inzicht komen maar deze wel met andere woorden omschrijven.

⁹ We moeten deze bevinding nuanceren. De maatstaf voor inhoudelijke convergentie gaat uit van het letterlijk overeenkomen van woorden tussen artikelen en is bijgevolg gevoelig voor het woordenaantal van een artikel.

8 Discussie

8.1 Normatief kader

Ondanks de beperkte mate van woordelijke inhoudelijke overlap vinden we een sterke overeenkomst in de visies die journalisten naar voren schuiven. Er blijkt aldus een sterkere mate van inhoudelijke convergentie in Vlaamse berichtgeving dan onze maatstaf verraadt. We zouden ons kunnen afvragen of het normatief wenselijk is dat we worden blootgesteld aan gelijkaardige nieuwsverhalen. Enerzijds kunnen we stellen dat het terugdringen van inhoudelijke diversiteit problematisch is, omdat bepaalde nieuwsverhalen, (minderheids-) stemmen en standpunten weinig of geen media-toegang krijgen (Beckers et al., 2017). Daarenboven vereist een goed functionerende democratie goed geïnformeerde burgers (Napoli, 1999). We zouden aldus kunnen besluiten dat inhoudelijke convergentie leidt tot een democratische impasse, omdat de verscheidenheid en afwijking ontbreekt in het publieke debat (Van Cuilenburg, 2007). Anderzijds kunnen we stellen dat gelijkaardige visies in diverse media alle neuzen in dezelfde richting zetten, zodat er een gedeelde publieke sfeer kan ontstaan (Calhoun, 1992). Al wijzen die neuzen dan wel in de richting van de meerderheid en vormt dat het enige beeld dat we over politiek krijgen.

Media hebben als *watch dog* van de samenleving de plicht om over de voornaamste politieke gebeurtenissen te rapporteren (Coleman et al., 2008). In essentie zijn politieke debatten divers, maar als media ze vernauwen tot de stem van de meerderheid als gevolg van inhoudelijke convergentie, dan komt enkel die boodschap tot de burgers. Op die manier zullen minderheidsstemmen steeds minder gehoord worden tot ze het zwijgen opgelegd worden door de meerderheid. Dat gebrek aan diversiteit is gevaarlijk, omdat minderheidsgroepen en oppositiepartijen een kritische blik werpen op de besluiten van de meerderheid en hen zo ter verantwoording roepen. Als dat verdwijnt uit het publieke debat krijgen we een dictatuur van de meerderheid.

8.2 Beperkingen en toekomstig onderzoek

In dit laatste onderdeel van de thesis bespreken we de voornaamste beperkingen van ons onderzoek en doen we op basis daarvan een aanzet voor toekomstige studies. Een eerste deel van limitaties heeft betrekking tot de dataverzameling. We kozen ervoor om drie cases te behandelen. Door te vertrekken van krantenartikelen die over eenzelfde onderwerp berichten, sturen we aan op het voorkomen van inhoudelijke convergentie om dat vervolgens te verklaren. Bovendien omvatten we in dit onderzoek slechts een momentopname uit nieuwsberichtgeving. Daarom kunnen we niet spreken over een trend naar inhoudelijke convergentie of interpretatieve journalistiek. Toekomstig onderzoek zou om die redenen moeten focussen op routineberichtgeving doorheen de tijd, zoals het onderzoek van Beckers et al. (2017) maar dan met een diepgaandere analyse naar de verklaringen voor inhoudelijke convergentie.

De verklaringen voor inhoudelijke convergentie brengen ons bij een volgend onderdeel van beperkingen in ons onderzoek. In onze literatuurstudie spraken we van vier verklaringsniveau voor inhoudelijke convergentie. Hierboven hadden we het al over de twee laatste niveaus van de journalistieke organisatie en context. Gezien we geen longitudinale studie uitvoerden, kunnen we niet spreken over veranderingen in de organisatie en/of de context waarin journalisten zich bewegen. Het eerste verklaringsniveau dan sloeg terug op de individuele journalist, de gedeelde rolomschrijvingen, de activiteiten en het demografisch profiel. We hebben dit echter alleen

theoretisch geduid en dus niet verder onderzocht in deze thesis. Toekomstig onderzoek zou daarom moeten proberen dit niveau eveneens te betrekken door kwalitatief onderzoek bij journalisten en redacties van krantentitels. Door interviews af te nemen en het werkpatroon van journalisten te observeren zouden we meer inzicht krijgen in het wat, hoe en waarom van berichtgeving.

Journalistieke routines, zoals bronnengebruik, nieuwswaarden en socialisatie vormden een tweede verklaringsniveau. Een beperking binnen dit onderzoeksdomein vinden we al bij de analyse van bronnen, meer specifiek bij nieuwsagentschappen. Bij buitenlandse berichtgeving stelden we vast dat journalisten hun nieuwsverhalen baseerden op internationale nieuwsagentschappen zoals Reuters en Bloomberg. Tot die *news feed* hadden we geen toegang en ook Belga bood geen soelaas, gezien zij geen berichten over Trump publiceerden in de onderzochte periode. Dit maakte dat we niet konden onderzoeken of journalisten bij buitenlandse berichtgeving berichten van nieuwsagentschappen zonder enige *fact check* copy-pasten (Flamey & Joye, 2015; Lewis et al., 2008). Daarnaast konden we de variabele woordelijke overlap met nieuwsagentschappen opnemen in het globale model, hoewel het voor de eerste twee cases wel een sterke verklaringskracht toevoegde. Het onderdeel van de nieuwswaarden beperkten we tot negativiteit en conflict, omdat de dataverzameling al aanstuurde op de aanwezigheid van twee andere nieuwswaarden. Ten eerste baseerden we onze zoektermen op politieke actoren, zoals een minister, een verkiezingskandidaat en een president. Hun aanwezigheid in de berichtgeving maakte de nieuwswaarde machtselite prominent in elk artikel. Ten tweede bakenden we onze dataverzameling af door middel van *news stories*. Gezien krantenartikelen over eenzelfde onderwerp per definitie elkaar opvolgen, werkten we de nieuwswaarde van continuïteit zelf in de hand. Deze nieuwswaarden onderzoeken zou in ons geval incorrect zijn geweest. De verklaring van socialisatie tenslotte brengt ons terug tot de noodzaak van kwalitatief onderzoek om meer inzicht te krijgen in de werksfeer van journalisten en redacties.

Aan het einde van het theoretisch kader bespraken we interpretatieve journalistiek als mogelijke tegenverklaring voor inhoudelijke convergentie. We operationaliseerden dit fenomeen aan de hand van een bestaand codeboek van Salgado en Strömbäck (2012). Hoewel deductief onderzoek enerzijds de betrouwbaarheid en repliceerbaarheid en anderzijds de systematische bijdrage tot bestaande literatuur ten goede komt, houdt het ook een beperking in. We waren namelijk niet in staat om de interpretatieve indicatoren aan te passen aan onze specifieke data. Die inflexibiliteit heeft gezorgd voor moeilijkheden tijdens het eerste codeerwerk en het verkrijgen van betrouwbare variabelen gezien de specificiteit van mijn cases.

Een laatste punt van tekortkomingen in ons onderzoek slaat terug op de maatstaf voor inhoudelijke convergentie. Ik gebruikte hiervoor een numerieke variabele, die de mate van woordelijke overlap met andere krantenartikelen en Belga-berichten aangaf door middel van *cheating detection software*. Daarmee onderzochten we enkel in welke mate artikelen letterlijk dezelfde woorden omvatten, maar gingen we onvoldoende na in welke mate de artikelen hetzelfde zeiden met andere woorden. We onderzochten dit enkel voor journalistieke commentaar. Toekomstig onderzoek zou meer kwalitatieve inhoudsanalyses moeten omvatten, zodat niet enkel de letterlijke overlap maar ook de puur inhoudelijke overlap wordt gemeten. Tenslotte moet dat onderzoek in een tijdperk waarin sociale media een belangrijke nieuwsbron vormen meer focussen op inhoudelijke convergentie bij online nieuwsberichtgeving. We zouden namelijk kunnen vermoeden dat de continue werkdruk en korte deadlines de mate van convergentie positief beïnvloeden.

9 Bibliografie

- Barney, R. D. (1996). Community journalism: Good intentions, questionable practice. *Journal of Mass Media Ethics*, 11(3), 140.
- Barnhurst, K. G., & Mutz, D. (1997). American Journalism and the Decline in Event-Centered Reporting. *Journal of Communication*, 47(4), 27-53. doi: 10.1111/j.1460-2466.1997.tb02724.x
- Beckers, K., Masini, A., Sevenans, J., van der Burg, M., De Smedt, J., Van den Bulck, H., & Walgrave, S. (2017). Are newspapers' news stories becoming more alike? Media content diversity in Belgium, 1983–2013. *Journalism*, 1-19. doi: 10.1177/1464884917706860
- Benson, R., & Hallin, D.C. (2007). How States, Markets and Globalization Shape the News: The French and US National Press, 1965-97. *European Journal of Communication*, 22(1), 27-48. doi: 10.1177/0267323107073746
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. New York, NY, US: Free Press.
- Berganza Conde, R. M., Arcila Calderón, C., & Miguel Pascual, R. (2016). Negativity in the Political News in the Spanish News Media. *Revista Latina de Comunicación Social*(71), 160-178. doi: 10.4185/RLCS-2016-1089en
- Boczkowski, P. J., & de Santos, M. (2007). When More Media Equals Less News: Patterns of Content Homogenization in Argentina's Leading Print and Online Newspapers. *Political Communication*, 24(2), 167-180. doi: 10.1080/10584600701313025
- Boumans, J. W. (2016). *Outsourcing the news? An empirical assessment of the role of sources and news agencies in the contemporary news landscape*. (PhD thesis), University of Amsterdam, Amsterdam.
- Breed, W. (1955). Social Control in the Newsroom: A Functional Analysis. *Social Forces*, 33(4), 326-335. doi: 10.2307/2573002
- Broersma, M. (2015). Objectiviteit als professionele strategie. Nut en functie van een omstreden begrip. In J. Bardoel & H. Wijffjes (Eds.), *Journalistieke cultuur in Nederland* (pp. 163-181). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Calhoun, C. J. (1992). *Habermas and the Public Sphere*. London: The MIT Press.
- Calluy, K. (2017). "Je moet idioot zijn om 7 kranten te kopen, want in 4 kranten staat hetzelfde". Retrieved 28 februari 2018, from <http://www.vrt.be/vrtnws/nl/>
- Camps, H. (2018, 22 maart). Tegenwind, *De Morgen*, p. 27.
- Carey, J. (1999). In Defense of Public Journalism. In T. L. Glasser (Ed.), *The Idea of Public Journalism*. New York: Guilford Press.
- Carpenter, S. (2007). U.S. Elite and Non-elite Newspapers' Portrayal of the Iraq War: A Comparison of Frames and Source Use. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 84(4), 761-776. doi: 10.1177/107769900708400407
- Cohen, A. A., Adoni, H., Bantz, C. R., Robinson, D. C., Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (1990). *Social conflict and television news*. Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.
- Coleman, R., McCombs, M., Shaw, D., & Weaver, D. (2008). Agenda Setting. In K. Wahl-Jorgensen & T. Hanitzsch (Eds.), *The Handbook of Journalism Studies* (Vol. 147-160). London: Routledge.
- Davies, N. (2008). *Flat Earth News*. London: Chatto & Windus.
- Davis, A. (2000). Public relations, news production and changing patterns of source access in the British national media. *Media, Culture & Society*, 22(1), 39-59. doi: 10.1177/016344300022001003
- De Keyser, J. (2012). De pers onder druk? Het aanvoelen van onafhankelijkheid onder Vlaamse journalisten *Nieuwsmonitor* (Vol. 12). Antwerpen: Steunpunt Media.
- De Smedt, J., Beckers, K., Kuypers, I., Van Aelst, P., & Walgrave, S. (2015). Meer van hetzelfde? Een longitudinaal onderzoek naar de gelijkheid van het nieuws in de Vlaamse kranten (1983-2013) *Nieuwsmonitor* (Vol. 23). Antwerpen: Steunpunt Media.
- De Vreese, C. H. (2001). Election coverage - new directions for public broadcasting. The Netherlands and beyond. *European Journal of Communication*, 16(2), 155-180.

- Deschouwer, K., & Hooghe, M. . (2015). *Een inleiding in de politieke wetenschappen*. Boom: Lemma Uitgevers.
- Djerf-Pierre, M., & Weibull, L. (2008). From public educator to interpreting ombudsman. Regimes of political journalism in Swedish public service broadcasting, 1925-2005. In J. Strömbäck, M. Ørsten & T. Aalberg (Eds.), *Communicating Politics. Political Communication in the Nordic Countries* (pp. 195-214). Gothenburg: Nordicom.
- Doornaert, M. (2018, 18 april). Ook Antwerpse CD&V schiet zich meesterlijk in de voet, *De Standaard*, p. 36.
- Eilders, C., & Hagen, L. M. (2005). Kriegsberichterstattung als Thema kommunikationswissenschaftlicher Forschung. Ein Überblick zum Forschungsstand und den Beiträgen in diesem Themenheft (War coverage as a topic of communication Research. An overview of the state of research and the articles in this special issue). *Medien & Kommunikationswissenschaft*, 53(2-3), 205-222.
- Erdal, I. J. (2007a). Negotiating Convergence in News Production. In T. Storsul & D. Stuedahl (Eds.), *Ambivalence Towards Convergence. Digitalization and Media Change* (pp. 73-86). Göteborg: Nordicom.
- Erdal, I. J. (2007b). Researching Media Convergence and Crossmedia News Production. Mapping the Field. *NORDICOM Review*, 28(2), 51-116.
- Fagerjord, A., & Storsul, T. (2007). Questioning Convergence. In T. Storsul & D. Stuedahl (Eds.), *Ambivalence Towards Convergence. Digitalization and Media Change* (pp. 19-32). Göteborg: Nordicom.
- Flamey, H. , & Joye, S. (2015). Op zoek naar de bron. Een onderzoek naar het journalistieke bronnengebruik bij buitenlandberichtergeving *Nieuwsmonitor* (Vol. 27). Antwerpen: Steunpunt Media.
- Forde, S., & Johnston, J. (2013). THE NEWS TRIUMVIRATE. *Journalism Studies*, 14(1), 113-129. doi: 10.1080/1461670X.2012.679859
- Frank, R. (2003). 'These Crowded Circumstances':When Pack Journalists Bash Pack Journalism. *Journalism*, 4(4), 441-458. doi: 10.1177/14648849030044003
- Franklin, B. (2011). Sources, Credibility and the Continuing Crisis of UK Journalism. In B. Franklin & M. Carlson (Eds.), *Journalists, Sources and Credibility: News Perspectives* (pp. 90-106). London: Routledge.
- Galtung, J., & Ruge, M.H. (1965). The Structure of Foreign News:The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. *Journal of Peace Research*, 2(1), 64-90. doi: 10.1177/002234336500200104
- Gandy, O. (1980). Information in Health: Subsidised News. *Media Culture & Society*, 2(2), 103-115.
- Gandy, O., Miller, S., Rivers, W., & Rivers, G. (1975). *Media and Government: An Annotated Bibliography*. Stanford: Institute for Communication Research.
- Gans, H. J. (1979). *Deciding what's news: A study of CBS Evening News, NBC Nightly News, Newsweek, and Time*. New York: Pantheon Books.
- Gans, H. J. (1999). Deciding What's News. In H. Tumber (Ed.), *News: A Reader* (pp. 235-248). London: Oxford University Press.
- García-Avilés, J. A., Kaltenbrunner, A., & Meier, K. (2014). Media Convergence Revisited. *Journalism Practice*, 8(5), 573-584. doi: 10.1080/17512786.2014.885678
- Graves, L., & Konieczna, M. (2015). Sharing the News: Journalistic Collaboration as Field Repair. *International Journal of Communication*, 9, 1966-1984.
- Hall, S., Crichter, C., Jefferson, T., Clarke, J., & Roberts, B. (1999). Policing the Crisis. In H. Tumber (Ed.), *News: A Reader* (pp. 249-256). London: Oxford University Press.
- Hallin, D.C., & Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hanitzsch, T., & Vos, T. P. (2017). Journalistic Roles and the Struggle Over Institutional Identity: The Discursive Constitution of Journalism. *Communication Theory*, 27(2), 115-135. doi: 10.1111/comt.12112

- Harcup, T. (2004). *Journalism: Principles and Practice*. London: Sage.
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2001). What Is News? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies*, 2(2), 261-280. doi: 10.1080/14616700118449
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2016). What is News? News values revisited (again). *Journalism Studies*, 18(12), 1470-1488. doi: 10.1080/1461670X.2016.1150193
- Hartley, J. (1996). *Popular Reality*. London: Arnold.
- Hayes, A. F., & Krippendorff, K. (2007). Answering the Call for a Standard Reliability Measure for Coding Data. *Communication Methods and Measures*, 1(1), 77-89. doi: 10.1080/19312450709336664
- Helfer, L., & Van Aelst, P. (2016). What Makes Party Messages Fit for Reporting? An Experimental Study of Journalistic News Selection. *Political Communication*, 33(1), 59-77. doi: 10.1080/10584609.2014.969464
- Johnston, J., & Forde, S. (2011). The Silent Partner: News Agencies and 21st Century news. *International Journal of Communication; Vol 5 (2011)*.
- Jones, N. (1995). *Soundbites and Spin Doctors - How Politicians Manipulate the Media and Vice Versa*. London: Cassell.
- Killebrew, K. C. (2005). *Managing Media Convergence: Pathways to Journalistic Cooperation*. Ames, IA: Blackwell.
- Korbiel, I., & Sarikakis, K. (2017). Between two (in)competencies: A critical view on media ownership regulation in the EU. *International Journal of Media & Cultural Politics*, 13(1/2), 183-189. doi: 10.1386/macp.13.1-2.183_7
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2 ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Lähdesmäki, T., Heynderickx, P. C. C. A., Wagener, A., & Dieltjens, S. M. F. (2015). Negations and negativity as linguistic devices in policy discourse of intercultural cities. *Journal of Multicultural Discourses*, 10(3), 332-348. doi: 10.1080/17447143.2015.1067220
- Lasorsa, D. L., Lewis, S. C., & Holton, A. E. (2012). Normalizing Twitter. *Journalism Studies*, 13(1), 19-36. doi: 10.1080/1461670X.2011.571825
- Lee, S. K., Lindsey, N. J., & Kim, K. S. (2017). The effects of news consumption via social media and news information overload on perceptions of journalistic norms and practices. *Computers in Human Behavior*, 75(Supplement C), 254-263. doi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.05.007>
- Leung, D. K. K., & Lee, F. L. F. (2015). How Journalists value Positive News. *Journalism Studies*, 16(2), 289-304. doi: 10.1080/1461670X.2013.869062
- Lewin, K. (1943). Forces behind food habits and methods of change *The problem of Changing Food Habits. Report of the Committee on Food Habits* (pp. 35-65). Washinton, D.C.: National Academy of Sciences.
- Lewis, J., Williams, A., & Franklin, B. (2008). A Compromised Fourth Estate? *Journalism Studies*, 9(1), 1-20. doi: 10.1080/14616700701767974
- Lewis, J., Williams, A., Franklin, B., Thomas, J., & Mosdell, N. (2006). *The Quality and Independence of British Journalism: Tracking the Changes over 20 Years*. Cardiff: Cardiff University.
- Matthes, J., & Kohring, M. (2008). The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity. *Journal of Communication*, 58(2), 258-279. doi: 10.1111/j.1460-2466.2008.00384.x
- McNelly, J. T. (1959). Intermediary Communicators in the International Flow of News. *Journalism Quarterly*, 36(1), 23-26. doi: 10.1177/107769905903600103
- Meier, K. (2007). Innovations in Central European Newsrooms: Overview and Case Study. *Journalism Practice*, 1(1), 4-19. doi: 10.1080/17512780601078803
- Meyer, T.M., Haselmayer, M., & Wagner, M. (2017). Who Gets into the Papers? Party Campaign Messages and the Media. *British Journal of Political Science*, 1-22. doi: 10.1017/S0007123417000400
- Mijlemans, P. (2018, 22 maart). Operatie lippendienst, *Het Nieuwsblad*, p. 2.

- Napoli, P. M. (1999). Deconstructing the diversity principle. *Journal of Communication*, 49(4), 7-34. doi: 10.1111/j.1460-2466.1999.tb02815.x
- Patterson, T. E. (1993). *Out of Order*. New York: Knopf.
- Patterson, T. E. (1997). The News Media: An Effective Political Actor? *Political Communication*, 14(4), 445-455. doi: 10.1080/105846097199245
- Patterson, T. E. (2000). The United States: News in a free-market society. In R. Gunther & A. Mughan (Eds.), *Democracy and the Media. A Comparative Perspective* (pp. 241-265). New York: Cambridge University Press.
- Raeymaeckers, K., Heinderyckx, F., De Vuyst, S., Libert, M., De Maeyer, J., De Dobbelaer, R., . . . De Keyser, J. (2013). De Belgische journalist in 2013: een zelfportret. Gent.
- Reese, S. D., & Ballinger, J. (2001). The Roots of a Sociology of News: Remembering Mr. Gates and Social Control in the Newsroom. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 78(4), 641-658. doi: 10.1177/107769900107800402
- Salgado, S., & Strömbäck, J. (2012). Interpretive journalism: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 144-161. doi: 10.1177/1464884911427797
- Schudson, M. (2003). *The sociology of news*. New York: Norton.
- Semetko, H. A., & Schoenbach, K. (2003). News and elections. German Bundestag campaigns in the Bild, 1990-2002. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 8(3), 54-69.
- Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2), 93-109.
- Shoemaker, P. J., & Cohen, A. A. (2006). *News around the World*. New York: Routledge.
- Shoemaker, P. J., & Reese, S.D. (1991). *Mediating the Message. Theories of Influences on Mass Media Content*. New York: Longman.
- Sigal, L. V. (1986). Who? Sources make the news. In R. K. Manoff & M. Schudson (Eds.), *Reading the News* (pp. 7-33). New York: Pantheon.
- Siles, I., & Boczkowski, P. J. (2012). Making sense of the newspaper crisis: A critical assessment of existing research and an agenda for future work. *New Media & Society*, 14(8), 1375-1394. doi: 10.1177/1461444812455148
- Simoens, K. (2018, 26 april). Macron slaat en zalft in Amerikaans Congres, *Gazet Van Antwerpen*, p. 27.
- Sinardet, D., De Swert, K., & Dandoy, R. (2004). *Franstalig, Vlaams, commercieel, openbaar: zoek de verschillen: een longitudinale vergelijking van de thema's in de Belgische televisiejournals*. Antwerpen: UIA. Departement politieke en sociale wetenschappen.
- Soloski, J. (1989). News reporting and professionalism: some constraints on the reporting of the news. *Media, Culture & Society*, 11(2), 207-228. doi: 10.1177/016344389011002005
- Soontjens, K. (2016). *Van journalisten naar analisten? Een kwantitatieve analyse van berichtgeving over regeringsformaties*. Universiteit Antwerpen, Antwerpen.
- Spencer, D. R. (2001). Rich Media, Poor Democracy: Communications Politics in Dubious Times. *American Journalism*, 18(3), 111-113. doi: 10.1080/08821127.2001.10739333
- Stengel, K., & Maier, M. (2009). Nachrichtenfaktoren in deutschen TV-Nachrichten 1992–2007 (News factors in German TV news 1992–2007). In P. ALM (Ed.), *Fernsehen in Deutschland 2008. Programmforschung und Programmdiskurs (Television in Germany 2008. Program research and discourse)* (pp. 133-149). Berlin: Vistas.
- Storsul, T., & Stuedahl, D. (2007). Introduction. Ambivalence Towards Convergence. In T. Storsul & D. Stuedahl (Eds.), *Ambivalence Towards Convergence. Digitalization and Media Change* (pp. 9-16). Göteborg: Nordicom.
- Swanson, D. L., & Smith, L. D. (1993). War in the Global Village. A Seven-Country Comparison of Television News Coverage of the Beginning of the Gulf War. In R. E. Denton (Ed.), *The Media and the Persian Gulf War* (pp. 165-196). Westport, CT: Praeger.
- Torfs, R. (2018, 24 maart). Rik Torfs, *Het Laatste Nieuws*, p. 14.
- Trends. (2013). "Ik vrees voor verdere verschraving van Vlaamse krantenlandschap". Retrieved 28 februari 2018, from <http://www.trends.knack.be/economie/>

- Tresch, A. (2009). Politicians in the Media: Determinants of Legislators' Presence and Prominence in Swiss Newspapers. *The International Journal of Press/Politics*, 14(1), 67-90. doi: 10.1177/1940161208323266
- Tunstall, J. (1996). *Newspaper Power: The National Press in Britain*. Oxford: Oxford University Press.
- Van Aelst, P., Van Santen, R., Melenhorst, L., & Helfer, L. (2015). Van de krant naar de Kamer en terug? Een studie naar media-aandacht als inspiratie voor en resultaat van het Nederlandse vragenuur. *Res publica : tijdschrift voor politieke wetenschappen*, 57(4), 433-457.
- Van Cuilenburg, J. (2007). Media diversity, competition and concentration: Concepts and theories. In E. De Bens (Ed.), *Changing Media – Changing Europe Series* (Vol. 4, pp. 25-54). Chicago, IL: University of Chicago Press.
- van Dalen, A., de Vreese, C. H., & Albæk, E. (2012). Different roles, different content? A four-country comparison of the role conceptions and reporting style of political journalists. *Journalism*, 13(7), 903-922. doi: 10.1177/1464884911431538
- Van Der Linden, N. (2018, 28 april). Kate is bevallen, *Het Laatste Nieuws*, p. 2.
- Van Leuven, S., Flamey, H., & Joye, S. (2014). Moeten journalisten zich 'herbronnen'? Bronnengebruik bij buitenlandberichtgeving in de Vlaamse nieuwsmedia in kaart gebracht *Nieuwsmonitor* (Vol. 18). Antwerpen: Steunpunt Media,.
- Van Leuven, S., & Raeymaeckers, K. (2011). *Churnalism in de Vlaamse pers? Een studie van het gebruik van aangeleverd nieuws in twee Vlaamse kwaliteitskranten*. Paper presented at the Etnaal van de Communicatiewetenschap, Enschede, Nederland.
- Vizcarrondo, T. (2013). Measuring Concentration of Media Ownership: 1976–2009. *JMM: The International Journal on Media Management*, 15(3), 177-195. doi: 10.1080/14241277.2013.782499
- Vlaamse Overheid. (2018). Vlaams Parlement. Retrieved 6 april 2018, from <http://www.vlaanderen.be/nl>
- Vlaamse Regulator voor de Media. (2017). Mediaconcentratie in Vlaanderen 2017. Brussel: VRM.
- Weaver, D. H., Beam, R. A., Brownlee, B. J., Voakes, P. S., & Wilhoit, G. C. (2009). *The American journalist in the 21st century: US news people at the dawn of a new millennium*: Routledge.
- Welbers, K., van Atteveldt, W., Kleinnijenhuis, J., & Ruigrok, N. (2018). A Gatekeeper among Gatekeepers. *Journalism Studies*, 19(3), 315-333. doi: 10.1080/1461670X.2016.1190663
- Westerståhl, J. (1983). Objective news reporting: General premises. *Communication Research*, 10, 403-424. doi: doi:10.1177/009365083010003007
- White, D. M. (1950). The "Gate Keeper": A Case Study in the Selection of News. *Journalism Bulletin*, 27(4), 383-390. doi: 10.1177/107769905002700403
- Wolfsfeld, G. (1997). *Media and Political Conflict: News from the Middle East*. New York: Cambridge University Press.
- Wolfsfeld, G. (2001). Political waves and democratic discourse: Terrorism waves during the Oslo Peace Process. In W. L. Bennett & R. Entman (Eds.), *Mediated politics: Communication in the future of democracy*. New York: Cambridge University Press.
- Wolfsfeld, G. (2004). *Media and the path to peace*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wolfsfeld, G., & Sheafer, T. (2006). Competing Actors and the Construction of Political News: The Contest Over Waves in Israel. *Political Communication*, 23(3), 333-354. doi: 10.1080/10584600600808927
- Zaller, J. (2003). A New Standard of News Quality: Burglar Alarms for the Monitorial Citizen. *Political Communication*, 20(2), 109-130. doi: 10.1080/10584600390211136
- Zillich, A. F., Göbbel, R., Stengel, K., Maier, M., & Ruhrmann, G. (2011). Proactive crisis communication? News coverage of international conflicts in German print and broadcasting media. *Media, War & Conflict*, 4(3), 251-267. doi: 10.1177/1750635211420629

10 Appendix

Tabel 35: Data per thema - news story 3

Thema/gebeurtenis	Frequentie	Percentage
Angela Merkel en Theresa May	4	3,5
België	14	12,3
Emmanuel Macron	22	19,3
Europese Unie	6	5,3
Globale problematieken	18	15,8
Noord- en Zuid-Korea	29	25,4
Nummer Kanye West	4	3,5
Verenigde Staten	17	14,9
TOTAAL	114	100

Tabel 36: Vereisten *perfect matches*

Criterium	Benchmark
Shortest Phrase to Match	2
Fewest Matches to Report	5
Ignore Punctuation	Yes
Ignore Outer Punctuation	No
Ignore Numbers	Yes
Ignore Letter Case	Yes
Skip Non-Words	Yes
Skip Words Longer Than 30 Characters	Yes
Most Imperfections to Allow	1
Minimum % of Matching Words	50

Tabel 37: Overzicht codeerschema

Variabelen	Codering
Codeur-ID	
Itemnummer	Het unieke nummer dat vooraf wordt toegewezen aan elk krantenartikel
Titel van het artikel	
Datum	De datum van het krantenartikel geven we als volgt weer: dag/maand/jaar (bijvoorbeeld: 20/03/2018)
Krant	1 = De Morgen 2 = De Standaard 3 = Gazet Van Antwerpen 4 = Het Laatste Nieuws 5 = Het Nieuwsblad
Woordelijke overlap tussen kranten	Getalwaarde van het percentage

Politieke actor 1	We coderen de eerste vijf politieke actoren die tweemaal worden genoemd. We schrijven de naam voluit (<i>voornaam achternaam</i>). Elke actor krijgt een apart variabele 'politieke actor' en 'stem van de actor' in het codeerbestand (1, 2, 3, 4 en 5).	
Stem van de actor 1	1 = genoemd 2 = geparafraseerd 3 = gequote	
Vermelding van nieuwsagentschappen	0 = afwezigheid van een vermelding 1 = aanwezigheid van een vermelding	
Woordelijke overlap met nieuwsagentschapbericht en	Getalwaarde van het percentage	
Woordenaantal		
Thema	1 = Armoedebestrijding en gelijke kansen 2 = Asiel en migratie 3 = Buitenlands beleid 4 = Cultuur 5 = Defensie 6 = Energie 7 = Financiën 8 = Justitie 9 = Milieu en klimaat 10 = Mobiliteit 11 = Onderwijs 12 = Sociale zekerheid 13 = Veiligheid 14 = Welzijn en gezondheidszorg 15 = Werk en economie 16 = Verkiezingen 17 = Andere	
Negativiteit	0 = geen negativiteit 1 = negativiteit	
Conflict	Gaat het krantenartikel over een onenigheid tussen politici, politieke partijen, politieke instanties, groepen, landen of externe bronnen?	0 = nee 1 = ja
	Gaat de ene politicus, politieke partij, politieke instantie, groep, land of externe bron in tegen (het beleid van) de ander en/of iets wat de ander heeft gezegd?	0 = nee 1 = ja
	Geeft het krantenartikel een of meer perspectieven of stemmen over een bepaald probleem/thema?	0 = nee 1 = ja
Responsibility attribution	0 = nee 1 = ja	
Interpretatief label	0 = afwezigheid van een label 1 = aanwezigheid van een label	

Journalistieke verklaringen of interpretaties	0 = geen journalistieke verklaringen of interpretaties 1 = journalistieke verklaringen of interpretaties
Journalistieke speculaties	0 = geen journalistieke speculaties 1 = journalistiek speculaties
Journalistieke commentaar	0 = geen journalistieke commentaar 1 = journalistieke commentaar

Tabel 38: Bronnenbestand - news story 1

Politieke actor	Frequentie	Categorie
Alexander Mattelaer	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
André Flahaut	1	(Ex-) Politicus/Politica
Antoon Boeykens	3	Defensie (luchtmacht)
Bart De Wever	6	(Ex-) Politicus/Politica
Carl Devos	3	Expert, professor, onderzoeksjournalist
CD&V	2	Politieke partij
Charles Michel	6	(Ex-) Politicus/Politica
Claude Van de Voorde	9	Defensie (luchtmacht)
Dirk Van der Maelen	6	(Ex-) Politicus/Politica
Elbit	1	Defensie (luchtmacht)
Frederik Vansina	9	Defensie (luchtmacht)
Frida Brepoels	1	(Ex-) Politicus/Politica
Harold Van Pee	14	Defensie (luchtmacht)
John Crombez	3	(Ex-) Politicus/Politica
Karolien Grosemans	4	(Ex-) Politicus/Politica
Leger	4	Defensie (luchtmacht)
Luc De Vos	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Luc Huyse	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Luc Roelandts	2	Defensie (luchtmacht)
Luchtmacht	1	Defensie (luchtmacht)
Marc Comperol	2	Defensie (luchtmacht)
Melissa Depraetere	2	(Ex-) Politicus/Politica
Michel Ocula	1	Defensie (luchtmacht)
N-VA	7	Politieke partij
Nicolas Bouteca	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Open VLD	2	Politieke partij
Oppositie	4	Regering of oppositie
Patrick Dewael	1	(Ex-) Politicus/Politica
Peter Letten	8	Defensie (luchtmacht)
Peter Vanbesien	1	Defensie (luchtmacht)
Pieter-Jan Parrein	1	(Ex-) Politicus/Politica
Regering	26	Regering of oppositie
Renaud Flamant	1	Defensie (luchtmacht)

Rik Cauwelaert	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Roger Housen	4	Defensie (luchtmacht)
Rudy Debaene	1	Defensie (luchtmacht)
Servais Verherstraeten	1	(Ex-) Politicus/Politica
Simon Put	3	(Ex-) Politicus/Politica
sp.a	17	Politieke partij
Steven Vandeput	88	(Ex-) Politicus/Politica
Sven Biscop	3	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Topmilitairen	1	Defensie (luchtmacht)
Veli Yüksel	8	(Ex-) Politicus/Politica
Woordvoerder Elbit	1	Defensie (luchtmacht)
Wouter De Vriendt	1	(Ex-) Politicus/Politica

Tabel 39: Bronnenbestand - news story 2

Politieke Actor	Frequentie	Functie
Aaron Malinsky	1	Joodse gemeenschap
Aron Berger	80	Joodse gemeenschap
Bart De Wever	12	(Ex-) Politicus/Politica
Benjamin Hoffman	2	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Carl Devos	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Caroline Bastiaens	1	(Ex-) Politicus/Politica
CD&V	59	Politieke partij
Charles Michel	1	(Ex-) Politicus/Politica
Dave Sinardet	2	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Dominique Moïsi	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Gaby Werner	1	Joodse gemeenschap
Hendrik Bogaert	6	(Ex-) Politicus/Politica
Henri Rosenberg	2	Joodse gemeenschap
Herman De Croo	1	(Ex-) Politicus/Politica
Hilde Crevits	9	(Ex-) Politicus/Politica
Jan Jambon	2	(Ex-) Politicus/Politica
Jan Segers	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Jef Claes	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Jeroen Meus	1	Andere
Jinnih Beels	2	(Ex-) Politicus/Politica
Jo Vandeurzen	1	(Ex-) Politicus/Politica
Joachim Gauch	1	(Ex-) Politicus/Politica
Joëlle Milquet	1	(Ex-) Politicus/Politica
Johan Van Overtveldt	1	(Ex-) Politicus/Politica
Joseph Steimetz	2	Joodse gemeenschap
Karl Apers	1	(Ex-) Politicus/Politica
Kris Peeters	52	(Ex-) Politicus/Politica
Lorin Parys	1	(Ex-) Politicus/Politica

Luc Martens	1	(Ex-) Politicus/Politica
Ludo Abricht	3	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Ludo Van Campenhout	1	(Ex-) Politicus/Politica
Margot Vanderstraeten	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Michael Freilich	9	Joodse gemeenschap
Miet Deckers	4	(Ex-) Politicus/Politica
Moshe Friedman	1	Joodse gemeenschap
Moshe Hoffman	1	Joodse gemeenschap
N-VA	7	Politieke partij
Ngawang Choetso	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Open VLD	3	Politieke partij
Patrick Loobuyck	2	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Philippe Close	1	(Ex-) Politicus/Politica
Philippe De Backer	3	(Ex-) Politicus/Politica
Redouane Ahrouch	1	(Ex-) Politicus/Politica
Rizwan Nazir	1	Andere
Sammy Mahdi	1	(Ex-) Politicus/Politica
Samuel Markowitz	1	(Ex-) Politicus/Politica
Silver Osas	1	Andere
Sofie Bracke	1	(Ex-) Politicus/Politica
sp.a	5	Politieke partij
Steven Van de Walle	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Terry Davids	2	Joodse gemeenschap
Thomas Hobbes	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Tom Meeuws	2	(Ex-) Politicus/Politica
Wolf Ollech	1	Andere
Wouter Beke	14	(Ex-) Politicus/Politica
Yvan Mayeur	1	(Ex-) Politicus/Politica
Yves Leterme	1	(Ex-) Politicus/Politica

Tabel 40: Bronnenbestand - news story 3

Politieke Actor	Frequentie	Functie
AfD	1	Politieke partij
Alek Minassian	1	Andere
Alexandra Smarandescu	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Amerika	1	Land of continent
Angela Merkel	8	(Ex-) President, premier, wereldleider
Annick Lambrecht	2	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Arnon Grunberg	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Arte	1	Andere
Barack Obama	4	(Ex-) President, premier, wereldleider
Barbara Bush	2	(EX-) First Lady
Bill Clinton	1	(Ex-) President, premier, wereldleider

Brigitte Macron	1	(EX-) First Lady
Bruno Beltrão	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Carl Plaisier	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Chance the Rapper	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Charles Michel	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
China	1	Land of continent
Christophe Degrez	1	Andere
Colin Kaepernick	1	Andere
CSU	1	Politieke partij
David Cameron	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
David Millar	1	Andere
Donald Trump	58	(Ex-) President, premier, wereldleider
Dudu Quintanilha	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Duitsland	1	Land of continent
Elliot Rodger	1	Andere
Emmanuel Macron	19	(Ex-) President, premier, wereldleider
Eric Goens	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Eric Van Rompuy	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Europa	4	Land of continent
Federica Mogherini	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Frankrijk	1	Land of continent
Gandhi	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
George H.W. Bush	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
George W. Bush	2	(Ex-) President, premier, wereldleider
Guillame Vander Stighelen	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Hassan Rouhani	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
Heinz-Christian Strache	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Hendrik Vos	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Herman Van Rompuy	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
Hillary Clinton	2	(EX-) First Lady
Horst Seehofer	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Jack Johnson	2	Andere
Jacques Brotchi	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Jan Jambon	3	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Jan Van Hove	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Jean-Philippe Demeyer	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Jef Ausloos	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Jeff Bezos	2	Andere
Jo Van Damme	1	Andere
John Legend	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Kanye West	2	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Karine Claassen	3	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Ken Loach	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs

Kim Jong-il	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
Kim Jong-un	26	(Ex-) President, premier, wereldleider
Koen De Ceuster	4	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Koert Debeuf	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Kurt Overbergh	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Larry Kudlow	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Louis Sullivan	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Luca Brecel	1	Andere
Maarten Richel	1	Andere
Maggie Haberman	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Mark Rutte	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
Melania Trump	1	(EX-) First Lady
Mexico	1	Land of continent
Michael Bloomberg	2	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Michael Cohen	2	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Michel Temer	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
Mike Pompeo	2	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Mohammed Javad Zarif	2	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Moon Jae-in	12	(Ex-) President, premier, wereldleider
Nikki Haley	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Noord-Korea	4	Land of continent
Peter Madsen	1	Andere
Peter Vanden Houte	1	Andere
Pierre Krähenbühl	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Rashif El Kaoui	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Regering-Michel	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
Remco Breuker	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Ri Chun Hee	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Ri Sol-ju	1	(EX-) First Lady
Ricky Walden	1	Andere
Robert Millar	1	Andere
Robert Mueller	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Ronny Jackson	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Rudy De Hainaut	1	Andere
Sarah Huckabee	1	(Ex-) Politicus of politiek medewerker
Shinzo Abe	1	(Ex-) President, premier, wereldleider
Sico van der Meer	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Stephen Haggard	1	Expert, professor, onderzoeksjournalist
Stephen Leon	1	Andere
Stormy Daniels	1	Andere
Sylvester Stallone	2	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
T.I.	1	Kunstenaars, muzikanten, acteurs
Tom Schamp	1	Andere

Tom Simonts	1	Andere
Tommy Wieringa	1	Andere
Tonio van der Heijden	1	Andere
Verenigde Staten	2	Land of continent
Wim Slabbinck	1	Andere